

ORTAOKUL VE İMAM HATİP ORTAOKULU

**DİN KÜLTÜRÜ
VE
AHLAK BİLGİSİ
DERS KİTABI**

Sadullah MACİT

6

F C M
YAYINCILIK

Kartaltepe Mahallesi. 5. Şirin Sokak No. 6 - 8

Sefaköy - Küçükçekmece / İSTANBUL

Tel.: 0212 639 39 12 - 43

Belgeç: 0212 540 73 93

Bu eserin bütün hakları saklıdır ve yayınevine aittir. Yayınevinin yazılı izni olmaksızın bu eserde yer alan resim, fotoğraf ve metinlerin tamamı ya da bir kısmı elektronik, fotokopi ya da benzer başka bir sistemle kopyalanamaz ve ticari amaçla kullanılamaz.

DİL UZMANI

Alev BALMUK

GÖRSEL TASARIM UZMANI

Kasım Gündoğan

ISBN

Yayıncı Sertifika No.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

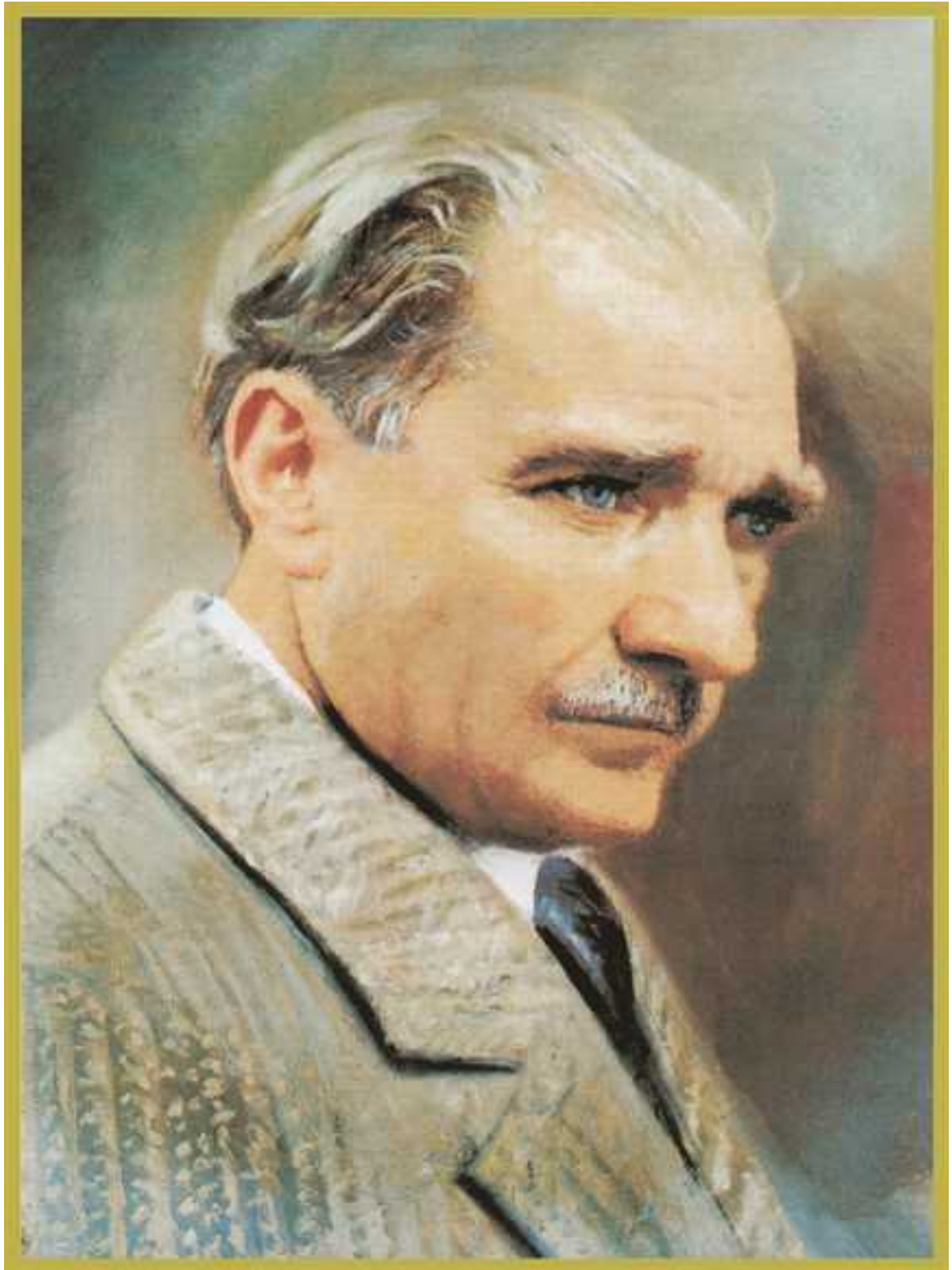
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyen dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaî bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevflerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

Mustafa Kemal Atatürk

İÇİNDEKİLER

ORGANİZASYON ŞEMASI	8
1. ÜNİTE	
PEYGAMBER VE İLAHİ KİTAP İNANCI	9
1. Allah'ın (c.c.) Elçileri: Peygamberler	10
2. Peygamberlerin Özellikleri ve Görevleri	12
3. Peygamberler İnsanlar İçin En Güzel Örnektir	15
4. Vahiy ve Vahyin Gönderiliş Amacı	17
5. İlahi Kitaplar	19
Okuma Metni: Daha Kur'an Ne Desin?	22
6. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Âdem (a.s.)	23
7. Bir Dua Tanıyorum: Kunut Duaları ve Anlamları	25
Ölçme ve Değerlendirme	27
2. ÜNİTE	
NAMAZ	31
1. Namaz İbadeti ve Önemi	32
2. Namaz Çeşitleri	34
3. Namazın Kılınışı	36
Okuma Metni: Gelin Namaz Kılalım	49
4. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Zekeriya (a.s.)	50
5. Bir Sure Tanıyorum: Fil Suresi ve Anlamı	51
Ölçme ve Değerlendirme	53
3. ÜNİTE	
ZARARLI ALIŞKANLIKLAR	57
1. Bazı Zararlı Alışkanlıklar	58
2. Zararlı Alışkanlıklara Başlama Sebepleri	60
3. Zararlı Alışkanlıklardan Korunma Yolları	62
Okuma Metni: Sağlık Düşmanları	65
4. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Yahya (a.s.)	66
5. Bir Sure Tanıyorum: Tebbet Suresi ve Anlamı	68
Ölçme ve Değerlendirme	69

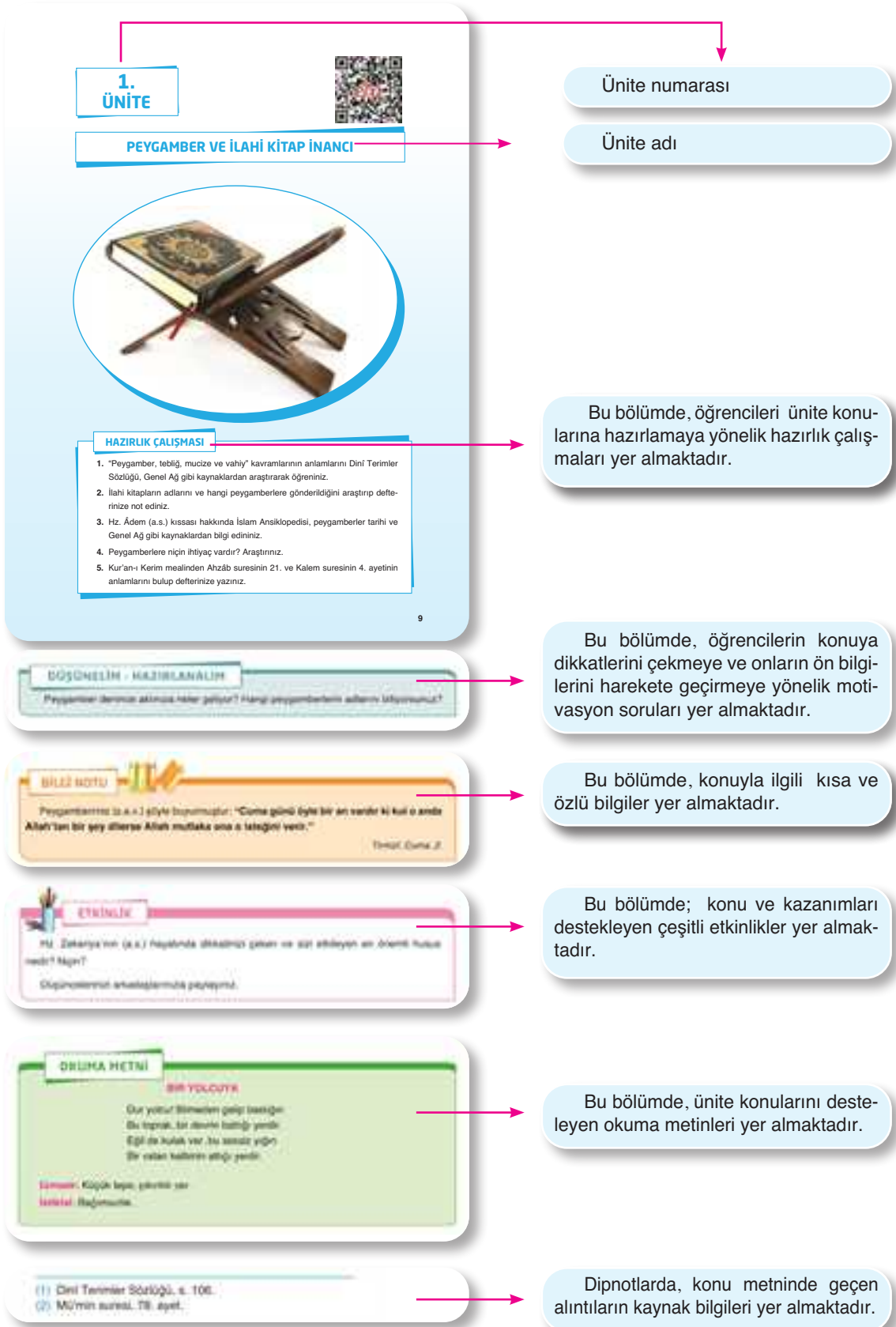
4. ÜNİTE

HZ. MUHAMMED'İN HAYATI	73
1. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Daveti: Mekke Dönemi	75
2. Hicret	83
3. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Daveti: Medine Dönemi	86
4. Bir Sure Tanıyorum: Nasr Suresi ve Anlamı	95
Ölçme ve Değerlendirme	97

5. ÜNİTE

TEMEL DEĞERLERİMİZ	101
1. Toplumumuzu Birleştiren Temel Değerler	102
Okuma Metni: Bir Yolcuya	108
2. Dinî Bayramlar, Önemli Gün ve Geceler	109
Ölçme ve Değerlendirme	115
Sözlük	118
Kaynakça	129
Görsel Kaynakça	131
Cevap Anahtarı	133

ORGANİZASYON ŞEMASI

1. ÜNİTE

PEYGAMBER VE İLAHİ KİTAP İNANCI

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. “Peygamber, tebliğ, mucize ve vahiy” kavramlarının anlamlarını Dinî Terimler Sözlüğü, Genel Ağ gibi kaynaklardan araştırarak öğreniniz.
2. İlahi kitapların adlarını ve hangi peygamberlere gönderildiğini araştırıp defterinize not ediniz.
3. Hz. Âdem (a.s.) kıssası hakkında İslam Ansiklopedisi, peygamberler tarihi ve Genel Ağ gibi kaynaklardan bilgi ediniz.
4. Peygamberlere niçin ihtiyaç vardır? Araştırınız.
5. Kur’an-ı Kerim mealinden Ahzâb suresinin 21. ve Kalem suresinin 4. ayetinin anlamlarını bulup defterinize yazınız.

1. Allah'ın (c.c.) Elçileri: Peygamberler

DÜŞÜNELİM - HAZIRLANALIM

Peygamber denince aklınıza neler geliyor? Hangi peygamberlerin adlarını biliyorsunuz?

Yüce Allah (c.c.)^{*} tarih boyunca farklı toplum ve milletlere birçok peygamber göndermiştir. **Peygamber:** Kelime olarak resul, nebi, elçi, haber getiren kimse gibi anlamlara gelir. Dinî terim olarak ise peygamber: Allah'ın (c.c.) kendi katından kullarına göndermiş olduğu inanç ve ibadet esaslarını, ahlaki kuralları, bütün emir ve yasakları insanlara bildirmekle görevlendirdiği kimselere denir.⁽¹⁾

Kur'an-ı Kerim'de, Allah'ın (c.c.) gönderdiği peygamberlerden bazılarının adı geçmekte, onların hayatları ve toplumlarını hak dinine davet ederken verdikleri mücadeleler hakkında bilgiler verilmektedir. Bu durum bir ayette şöyle belirtilmektedir: **“Andolsun, senden önce de peygamberler gönderdik. Onlardan sana kıssalarını anlattığımız kimseler de var, durumlarını sana bildirmedığımız kimseler de var...”**⁽²⁾ Başka bir ayette de Peygamberimize (s.a.v.)^{**} hitaben şöyle buyrulur: **“Şüphesiz biz seni müjdeleyici ve uyarıcı olarak hak ile gönderdik. Hiçbir ümmet yoktur ki aralarında bir uyarıcı (peygamber) gelip geçmiş olmasın.”**⁽³⁾ Allah'ın (c.c.) insanlığa gönderdiği ilk peygamber Hz. Âdem (a.s.),^{***} son peygamber ise Hz. Muhammed'dir (s.a.v.). Bir ayette, **“Muhammed... Allah'ın resulü ve peygamberlerin sonuncusudur. Allah her şeyi hakkıyla bilendir.”**⁽⁴⁾ buyrulur. Bunun yanında kutsal kitabımız Kur'an-ı Kerim'de; Hz. Nuh (a.s.), Hz. Hud (a.s.), Hz. Salih (a.s.), Hz. İbrahim (a.s.), Hz. Yusuf (a.s.), Hz. Musa (a.s.), Hz. Davud (a.s.), Hz. Süleyman (a.s.), Hz. İsa (a.s.) gibi peygamberlerden de söz edilir.⁽⁵⁾

Peygamberlik çalışıp çabalamakla elde edilemez. Yüce Allah (c.c.), peygamberleri insanlar arasından kendisi seçip görevlendirmiştir. Bununla ilgili olarak bir ayette, **“...Allah, elçilik görevini kime vereceğini çok iyi bilir...”**⁽⁶⁾ buyrulur. Bu konu başka bir ayette de şöyle ifade edilir: **“İşte bu, Allah'ın lütfudur. Onu (peygamberliği) dilediğine verir. Allah, büyük lütuf sahibidir.”**⁽⁷⁾

BİLGİ NOTU

İslam kültüründe peygamberlik kurumu, nübüvvet veya risalet kavramıyla ifade edilmektedir. **Nübüvvet ve risalet**, Allah'ın (c.c.) gönderdiği vahiyleri, emir ve yasakları alıp insanlara dinin gerçeklerini duyurma; söz, tutum ve davranışlarıyla açıklama makamı olan peygamberlik anlamına gelir.

Dinî Terimler Sözlüğü, s. 287, 308.

* c.c.: “Celle Celâlühü” ifadesinin kısaltılmış hâlidir. “Şanı yüce olan” anlamında Allah'ın isminden sonra söylenir.

** s.a.v.: “Sallallahü aleyhi vesellem.” ifadesinin kısaltılmış hâlidir. “Allah'ın selam ve esenliği onun üzerinde olsun.” anlamına gelir.

*** a.s.: “Aleyhisselam.” ifadesinin kısaltılmış hâlidir. “Allah'ın selamı onun üzerine olsun.” anlamına gelir.

(1) Dinî Terimler Sözlüğü, s. 294.

(2) Mü'min suresi, 78. ayet.

(3) Fâtır suresi, 24. ayet.

(4) Ahzâb suresi, 40. ayet.

(5) bk. Mü'minün, 23-30. ayetler; A'râf suresi 65-72. ayetler; A'râf suresi, 73-79. ayetler; Enbiyâ suresi, 51-73. ayetler; Bakara suresi, 54-93. ayetler.

(6) En'am suresi, 124. ayet.

(7) Cuma suresi, 4. ayet.

Mekke ve Kudüs, bazı peygamberlerin yaşadığı iki kutsal şehirdir.

Bütün peygamberlerin Allah'ın (c.c.) resulü olduğuna inanmak İslam'ın inanç esaslarından biridir. Bu durum bir ayette şöyle belirtilir: **“Peygamber, Rabb'i tarafından kendisine indirilene iman etti, müminler de (iman ettiler). Her biri Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine iman ettiler. 'Allah'ın peygamberlerinden hiçbiri arasında ayırım yapmayız. İşittik, itaat ettik. Ey Rabb'imiz, affına sığındık! Dönüş sanadır.’ dediler.”**⁽⁸⁾

BİLGİ NOTU

Kuran-ı Kerim'de şu peygamberlerin adı geçmektedir:

Hz. Âdem (a.s.)	Hz. Lût (a.s.)	Hz. Şuayb (a.s.)	Hz. Elyasa (a.s.)
Hz. İdris (a.s.)	Hz. İsmail (a.s.)	Hz. Musa (a.s.)	Hz. Zülkifl (a.s.)
Hz. Nuh (a.s.)	Hz. İshak (a.s.)	Hz. Harun (a.s.)	Hz. Yunus (a.s.)
Hz. Hûd (a.s.)	Hz. Yakub (a.s.)	Hz. Davud (a.s.)	Hz. Zekeriya (a.s.)
Hz. Salih (a.s.)	Hz. Yusuf (a.s.)	Hz. Süleyman (a.s.)	Hz. Yahya (a.s.)
Hz. İbrahim (a.s.)	Hz. Eyyüb (a.s.)	Hz. İlyas (a.s.)	Hz. İsa (a.s.)
Hz. Muhammed (s.a.v.)			

Hiz. Şit (a.s.) de peygamberlerden biridir. O, Hiz. Âdem'in (a.s.) oğludur. Yüce Allah (c.c.), Hiz. Âdem'den (a.s.) sonra onun oğlu Hiz. Şit'i (a.s.) peygamberlikle görevlendirdi.⁽⁹⁾ Kur'an-ı Kerim'de ismi geçen Hiz. Lokman'ın (a.s.), Hiz. Üzeyir'in (a.s.) ve Hiz. Zülkarneyn'in (a.s.) ise peygamber olup olmadıkları kesin olarak belli değildir.

⁽⁸⁾ Bakara suresi, 285. ayet.

⁽⁹⁾ bk. Dini Terimler Sözlüğü, s. 342.

ETKİNLİK

“Müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak peygamberler gönderdik ki peygamberlerden sonra insanların Allah’a karşı bir bahaneleri olmasın. Allah, mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir.”

Nisâ suresi, 165. ayet.

“Andolsun ki içlerinden, kendilerine Allah’ın ayetlerini okuyan, (kötülüklerden ve inkârdan) kendilerini temizleyen, kendilerine kitap ve hikmeti öğreten bir peygamber göndermekle Allah; müminlere büyük bir lütufta bulunmuştur. Hâlbuki onlar daha önce apaçık bir sapıklık içindeydiler.”

Âl-i İmrân suresi, 164. ayet.

Yukarıdaki ayetlerin anlamını, Allah’ın (c.c.) insanlara peygamberler göndermesinin önemi ve faydası açısından sınıfınızda değerlendiriniz.

2. Peygamberlerin Özellikleri ve Görevleri

DÜŞÜNELİM - HAZIRLANALIM

“Kardeşleri Hûd onlara şöyle demişti: (Allah’a karşı gelmekten) Sakınmaz mısınız? Bilin ki ben size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim.”

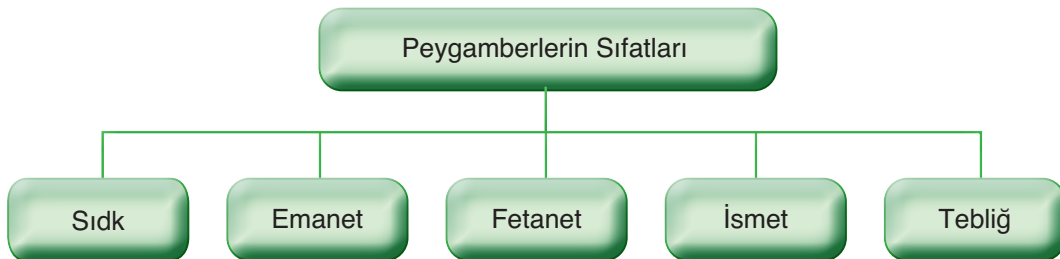
Şuarâ suresi, 124,125. ayetler.

“Kitap’ta İbrahim’i de an. Gerçekten o, son derece dürüst bir kimse, bir peygamber idi.”

Meryem suresi, 41. ayet.

Yukarıdaki ayetler, peygamberlerin özellikleri hakkında sizlere nasıl bir fikir vermektedir?

Peygamberler, toplumda güzel ahlakları ve seçkin özellikleriyle insanların sevgisini, saygısını ve beğenisini kazanmışlardır. Bütün peygamberlerin bazı ortak özellikleri vardır. Bunlara peygamberlerin sıfatları denir. Peygamberlerin sıfatları şunlardır:

Sıdk: Doğru olmak demektir. Peygamberler doğru sözlü ve dürüst kimselerdir. Onlar her zaman doğruyu söylemişler, davranışlarında dürüstlüğü ilke edinmişlerdir. İşlerine hile karıştırmamışlar ve yalan söylememişlerdir. Nitekim Hz. İdris (a.s.) ile ilgili bir ayette, “**Kitap’ta İdris’i de**

an. Şüphesiz o, doğru sözlü bir kimse, bir nebi idi.⁽¹⁰⁾ buyrulur. Başka bir ayette de Hz. Yusuf (a.s.) ile ilgili olarak, **“Ey Yusuf! Ey doğru sözlü kişi!..”**⁽¹¹⁾ ifadesi yer alır.

Emanet: Güvenilir olmak demektir. Peygamberler iş ve davranışlarıyla toplumda insanların güvenini kazanmışlardır. Onlar hem insanların emanetlerini hem de Allah'ın (c.c.) emaneti olan vahyi korumuşlar, verdikleri sözleri yerine getirmişlerdir. İlahi vahyi, olduğu gibi insanlara ulaştırmış, Allah'ın (c.c.) dinini korumak ve yaymak için büyük bir mücadele vermişlerdir. Peygamberimiz (s.a.v.) bu özelliğinden dolayı insanlar tarafından “Muhammedü'l - Emin (Güvenilir Muhammed)” olarak isimlendirilmiştir.

Kutsal kitabımız Kur'an-ı Kerim'de de peygamberlerin güvenilirliğine vurgu yapan ayetler vardır. Bunlardan birinde şöyle buyrulur: **“Kitap'ta İsmail'i de an. Şüphesiz o, sözünde duran bir kimse idi...”**⁽¹²⁾ Başka bir ayette de Hz. Salih'in (a.s.) kavmine **“Bilin ki ben size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim.”**⁽¹³⁾ dediği belirtilir.

ETKİNLİK

“Hiçbir peygamberin, emanete ihanet etmesi düşünülemez...”

Âl-i İmrân suresi, 161. ayet.

Emanete ihanet etmek ne demektir?

Bu ayetin vermek istediği mesaj hakkında arkadaşlarınızla konuşunuz.

Fetnet: Akıllı, zeki ve uyanık olmak demektir. Tüm peygamberler üstün bir zekâ ve anlayış gücüne sahiptir. Onlar, bu özellikleri sayesinde Allah'tan (c.c.) gelen vahiyleri zihinlerinde muhafaza etmişler, karşılaştıkları sorunlara akıllıca çözüm önerileri getirmişlerdir. Peygamberler, sözleri ve ikna edebilme yetenekleriyle insanları derinden etkilemişler; onların Allah'a (c.c.) inanmalarını ve ibadet etmelerini sağlamışlardır. Hayatlarında akıllarını kullanmaya, basiretli davranmaya önem vermişlerdir.

İsmet: Günah işlemekten kaçınmak, günah-tan korunmak demektir. Bütün peygamberler temiz bir yaratılışa sahiptir. Onlar hem peygamberlikten önce hem de peygamber olduktan sonra kötü ve günah olan davranışlardan uzak olmuşlardır.

Tebliğ: Peygamberlerin, Allah' tan (c.c.) aldıkları vahiyleri eksiksiz olarak insanlara bildirmeleri demektir. Bütün peygamberler Yüce Allah'tan (c.c.) aldıkları görevi en iyi şekilde yerine getirmişlerdir. Onun emir, yasak ve bildirdiği tüm ilkelerini hiçbir ilave ve eksiltme yapmaksızın insanlara iletmışlerdir. Bu konuyla ilgili olarak bir ayette şöyle

Peygamberimiz (s.a.v.), Kur'an-ı Kerim'i Allah'tan (c.c.) geldiği şekliyle insanlara tebliğ etmiştir.

(10) Meryem suresi, 56. ayet.

(11) Yusuf suresi, 46. ayet.

(12) Meryem suresi 54. ayet.

(13) Şuarâ suresi, 143. ayet.

buyrulur: “...Peygamberler Allah’ın vahiylerini tebliğ eden, Allah’tan korkan ve başka hiç kimseden korkmayan kimselerdir...”⁽¹⁴⁾

Peygamberlerin temel görevi, Yüce Allah’tan (c.c.) gelen vahiyleri insanlara bildirmektir. Bununla ilgili olarak bir ayette şöyle buyrulur: “**Ey Peygamber! Rabb’inden sana indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan onun verdiği peygamberlik görevini yerine getirmemiş olursun...**”⁽¹⁵⁾

Bütün peygamberler, Allah’tan (c.c.) gelen inanç ve ibadet esaslarını, ahlak ilkelerini, emir, yasak ve öğütleri olduğu gibi insanlara tebliğ etmişlerdir. Allah’tan (c.c.) aldıkları vahiyleri insanlara açıklayıp öğretmişlerdir. Ayrıca bunların hayata geçirilmesi için mücadele etmişler ve yaşamlarıyla insanlara örnek olmuşlardır. Onlar; Allah’a (c.c.) inanan, onun emirlerini ve öğütlerini yerine getiren, güzel ahlaklı insanlardan oluşan bir toplum meydana getirmeye çalışmışlardır. İnsanları daima iyiye, güzele ve doğruya yönlendirmişler; kötülüklerden de sakındırmışlardır. Örneğin; bu konuyla ilgili olarak Hûd suresinde şöyle buyrulur: “**Medyen’e de kardeşleri Şuayb’ı (gönderdik). Dedi ki: Ey kavmim! Allah’a kulluk ediniz! Sizin için ondan başka ilah yoktur. Ölçüyü ve tartıyı eksik yapmayın... Ölçüyü ve tartıyı adaletle yapın; insanların eşyalarını eksik vermeyin; yeryüzünde bozguncular olarak dolaşmayın.**”⁽¹⁶⁾ Başka bir ayette de “**Andolsun Nuh’u kavmine gönderdik ve o ‘Ey kavmim! Allah’a kulluk edin. Sizin için ondan başka bir ilah yoktur. Hâlâ sakınmaz mısınız?’ dedi.**”⁽¹⁷⁾

BİLGİ NOTU

Peygamberlere ait özelliklerden biri de mucizedir. **Mucize:** Kelime olarak insanı âciz bırakan, olağanüstü, karşı konulamaz şey gibi anlamlara gelir. Dinî terim olarak ise mucize: Peygamberlerin, kendilerine inanmayan insanlara peygamberliklerini ispat etmek, inananların da imanlarını güçlendirmek amacıyla Allah’ın (c.c.) izniyle gösterdikleri olağanüstü olaylara denir.

Dinî Terimler Sözlüğü, s. 242.

Peygamberler, insanları yalnızca Allah’a (c.c.) inanıp ibadet etmeye yönlendirmişlerdir.

(14) Ahzâb suresi, 39. ayet.

(15) Mâide suresi, 67. ayet.

(16) Hûd suresi, 84-85. ayetler.

(17) Mûminûn suresi, 23. ayet.

3. Peygamberler İnsanlar İçin En Güzel Örnektir

DÜŞÜNELİM - HAZIRLANALIM

Örnek bir insan hangi özelliklere sahiptir?

Peygamberler güzel özellikleri olan insanlardı. Onlar yaşadıkları toplumlarda sözleri, erdemli davranışları ve ahlaki güzellikleriyle öne çıkmış kimselerdi. Çocukluklarında, gençliklerinde ve peygamber olduktan sonraki hayatlarında davranışları, uygulamaları ve kişilik özellikleriyle insanların sevgi, saygı ve beğenisini kazandılar.

Peygamberler her zaman doğruluğu ilke edindiler. Hiçbir zaman yalan söylemediler, insanları aldatmadılar. Nitekim Peygamberimiz (s.a.v.) bir hadisinde, “**Ben şaka da olsa sadece doğruyu, hak ve hakikati söylerim.**”⁽¹⁸⁾ buyurmuştur. Bu sebeple de insanlar onlara güven duydular.

Peygamberler daima büyüklerine saygılı davranır, küçüklerine ise sevgi, şefkat ve merhametle yaklaşırdı. İnsanlara karşı büyüklemez, sade ve mütavazı bir hayat sürerdi. Toplumdaki kimsesizleri, fakirleri gözetir, muhtaçlara ve zorda kalanlara yardım ederdi. İnsanların sevinçlerini, sıkıntılarını ve sorunlarını paylaşmaya önem verirdi. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.v.) ile ilgili olarak bir ayette şöyle buyrulur: “**Andolsun size kendinizden öyle bir Peygamber gelmiştir ki sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir. O size çok düşkün, müminlere karşı çok şefkatlidir, merhametlidir.**”⁽¹⁹⁾

Peygamberler insanlara muhtaçlara yardım etmeyi, güzel iş ve davranışlarda bulunmayı öğütlemişlerdir.

Peygamberler çalışmayı sever, geçimlerini kendi ellerinin emeğiyle sağlardı. Örneğin; Hz. Muhammed (s.a.v.) ticaretle uğraşır; Hz. Musa (a.s.) çobanlık, Hz. Zekeriya (a.s.) da marangozluk yapardı. Hz. Davud (a.s.) demiri eritip zırh yaparak hem geçimini sağlar hem de ordusunu

(18) Tirmizî, Birr, 57.

(19) Tevbe suresi, 128. ayet.

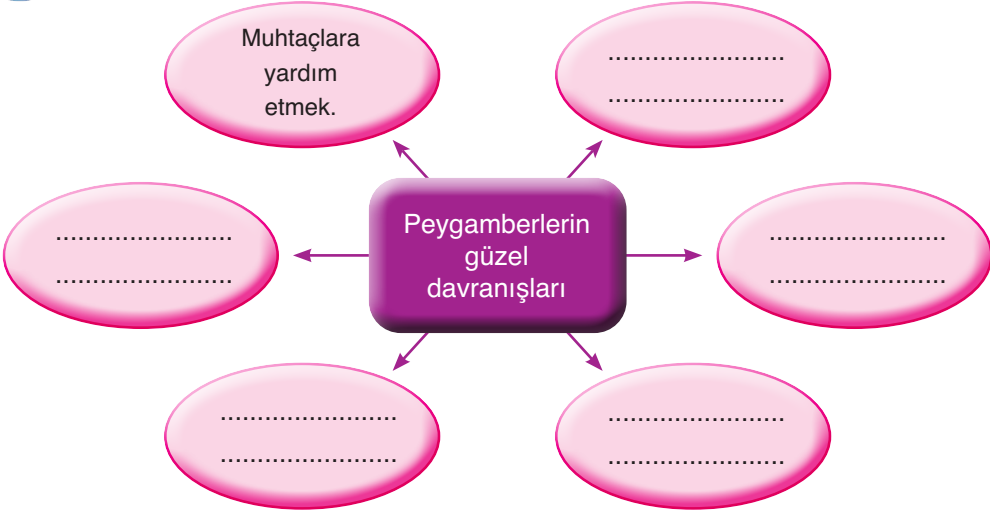
güçlendirirdi.⁽²⁰⁾ Hz. Peygamber (s.a.v.) bir hadisinde, “**Zekeriya marangozdu.**”⁽²¹⁾ buyurmuştur. Peygamberimiz (s.a.v) başka bir hadisinde de “**...Davud (a.s.) kendi elinin emeğinden başkasını yemezdi.**”⁽²²⁾ buyurarak Hz. Davud’un (a.s.) çalışmaya verdiği önemi vurgulamıştır.

Görüldüğü gibi peygamberler güzel ahlakları ve erdemli davranışlarıyla insanlara örnek oldular. Kutsal kitabımız Kur’an-ı Kerim’de, son peygamber Hz. Muhammed’in (s.a.v.) bizim için en güzel örnek olduğu belirtilir. Bu durum bir ayette şöyle ifade edilir: “**Andolsun ki Resulullah, sizin için, Allah’a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah’ı çok zikredenler için güzel bir örnektir.**”⁽²³⁾ Başka bir ayette de “**Ve sen elbette yüce bir ahlak üzeresin.**”⁽²⁴⁾ buyrulur Hz. Peygamber’in (s.a.v.) güzel ahlakından övgüyle söz edilir. Hz. Musa (a.s.) ile ilgili olarak da bir ayette “**Kitap’ta Musa’yı da an. Şüphesiz o seçkin bir insandı...**”⁽²⁵⁾ buyrulur. Peygamberimiz (s.a.v.) de bir hadisinde onunla ilgili olarak “**Musa hayâ sahibi bir insandı.**”⁽²⁶⁾ buyurmuştur.

Peygamberler yalan, hile, dedikodu, iftira, kibir, haset gibi kötülüklerden uzak dururlardı. Kişiye ve topluma zarar veren, ahlaka aykırı olan her türlü tutum ve davranıştan kaçınırlardı. Hayatları boyunca hep iyi ve güzel davranışlara yöneldiler. İçinde yaşadıkları toplumların ve insanların iyiliği ve mutluluğu için çalıştılar. Hayırlı, faydalı iş ve davranışlarda bulundular. Bu sebeple de Yüce Allah (c.c.), peygamberleri, Kur’an-ı Kerim’de salih kimseler olarak nitelendirmiştir. Bununla ilgili olarak bir ayette, “**Zekeriya’yı, Yahya’yı, İsa’yı, İlyas’ı doğru yola erdirmiştik. Bunların hepsi salih kimselerdir.**”⁽²⁷⁾ buyrulmuştur.

ETKİNLİK

Peygamberlerin güzel davranışları

Yukarıdaki şemaya, peygamberlerin güzel davranışları ile ilgili örnekler yazınız.

(20) İbn-i Kesir, Peygamberler Tarihi, s. 448, 627 ve 689.

(21) Müslim, Fedâil, 169.

(22) Buhârî, Enbiya, 37.

(23) Ahzâb suresi, 21. ayet.

(24) Kalem suresi, 4. ayet.

(25) Meryem suresi, 51. ayet.

(26) Buhârî, Tefsir, 11.

(27) En’am suresi, 85. ayet.

4. Vahiy ve Vahyin Gönderiliş Amacı

DÜŞÜNELİM - HAZIRLANALIM

Yüce Allah'ın (c.c.) peygamberler aracılığıyla insanlara yol gösterici öğüt ve ilkeler göndermesinin, onlara ne gibi faydaları olmuştur?

Vahiy: Kelime olarak fısıldama, gizli konuşma, ilham etme, işaret ve ima etme gibi anlamlara gelir. Dinî terim olarak ise vahiy: Peygamberler aracılığıyla insanlara hayatın hangi ilkelere göre yönlendirilmesi ve nelere uyulup nelerden sakınılması gerektiğini bildiren ilahi bilgi ve bu bilginin gönderiliş tarzına denir.⁽²⁸⁾

Yüce Allah (c.c.), insanı diğer varlıklardan üstün ve ayrıcalıklı bir konumda yaratmıştır. Ona akıl ve düşünme yeteneği gibi üstün özellikler vermiştir. İnsana irade gücü vermiş ve onu davranışlarında özgür bırakmıştır. Bunun sonucunda da kişiyi yaptıklarından sorumlu tutmuştur. İnsan, akıyla neyin iyi, neyin kötü olduğunu bilebilir; davranışlarını bilinçli olarak yerine getirebilir. Allah'ın (c.c.) varlığını, yüceliğini kavrayabilir. Ancak insan, Yüce Rabb'ine karşı görev ve sorumluluklarının neler olduğunu, Allah'a (c.c.) nasıl ibadet edeceğini bilemez. Vahiy olmadan Yüce Allah'ın (c.c.) özelliklerini, onun hoşnutluğunu ve rızasını kazanmak için neler yapması gerektiğini öğrenemez. Ahiret hayatı, meleklerin varlığı gibi konularda bilgi sahibi olamaz. İşte bu gibi konularda Allah (c.c.), insanları vahiylerle aydınlatmıştır.

Allah (c.c.), vahiylerle insanları doğru inanca ve doğru davranışa yönlendirmiştir.

Tarihî süreç içinde insanlar zaman zaman hak yoldan sapmışlar; yanlış inançlara yönelmişlerdir. Peygamberlerin getirdiği tevhit inancından ayrılmışlar; Ay, Güneş, yıldızlar, su, ateş, hayvanlar gibi çeşitli varlıkları kutsal kabul edip bunlara tapınmışlardır. Yüce Allah (c.c.), insanları tekrar doğru yola ulaştırmak, onları iyiye ve güzele yönlendirmek için peygamberler aracılığıyla vahiyler göndermiştir. Bununla ilgili olarak bir ayette şöyle buyrulur: "... Allah, müjdeleyici ve uyarıcı

(28) Dinî Terimler Sözlüğü, s. 376.

olarak peygamberleri gönderdi. İnsanlar arasında, anlaşmazlığa düştükleri hususlarda hüküm vermeleri için onlarla beraber hak yolu gösteren kitapları da gönderdi...”⁽¹⁹⁾ Başka bir ayette de “Andolsun ki biz, düşünüp öğüt alsınlar diye, sözü (vahyi) birbiri ardınca yetiştirmişizdir (aralıksız vahiylerimizi göndermişizdir).”⁽³⁰⁾ ifadesi yer alır.

Yüce Allah (c.c.), gönderdiği vahiylerle insanların hem dünyada hem de ahirette mutlu olmalarını sağlamayı amaçlamıştır. Bunun için de peygamberler ve vahiylerle insanlara doğru yolu göstermiştir. Onlardan, yalnızca kendisine inanıp ibadet etmelerini istemiştir. Dilek ve isteklerini dua yoluyla kendisine iletmelerini tavsiye etmiştir. İnsanlara güzel ahlak sahibi olmalarını, faydalı iş ve davranışlarda bulunmalarını öğütlemiştir. Bu konuyla ilgili olarak bir ayette şöyle buyurmuştur: “Senden önce hiçbir resul göndermedik ki ona ‘Benden başka ilah yoktur. Şu hâlde bana kulluk edin.’ diye vahyetmiş olmayalım.”⁽³¹⁾ Başka bir ayette de “Bu kitabı (Kur’an’ı) sana sırf hakkında ihtilafa düştükleri şeyi insanlara açıklayasın ve iman eden bir topluma da hidayet ve rahmet olsun diye indirdik.”⁽³²⁾ buyurmuştur.

Yüce Rabb’imiz, vahiylerle insanlara yaptıklarından sorumlu olduklarını bildirmiştir. Her kişinin, dünyadayken yaptığı iyi ve kötü davranışların karşılığını ahirette mutlaka göreceğini haber vermiştir. Ahirette sonsuz mutluluğa kavuşmak için onlara sevap olan davranışlarda bulunmayı, hayır işlemeyi, ibadetlerini yerine getirmeyi, faydalı işler yapmayı tavsiye etmiştir. Bununla ilgili olarak bir ayette, “...Yaptıklarınızdan mutlaka sorumlu tutulacaksınız.”⁽³³⁾ buyrulur. Zilzâl suresinde ise şu ifadeler yer alır: “Kim zerre miktarı hayır yapmışsa onu görür. Kim de zerre miktarı şer işlemişse onu görür.”⁽³⁴⁾

ETKİNLİK

“Şüphesiz ki bu Kur’an, en doğru yola iletir. İyi davranışlarda bulunan müminlere, kendileri için büyük bir mükâfat olduğunu müjdeler.”

İsrâ suresi, 9. ayet.

“O peygamberlerin ardından, yanlarındaki Tevrat’ı doğrulayıcı olarak Meryem oğlu İsa’yı gönderdik ve ona, içinde hidayet ve nur bulunan, kendinden önceki Tevrat’ı tasdik eden ve Allah’tan korkanlar için bir hidayet rehberi ve bir öğüt olan İncil’i verdik.”

Mâide suresi, 46. ayet.

Yukarıdaki ayetler, vahyin gönderiliş amacı hakkında sizlere neler düşündürmektedir? Bu ayetlerin vermek istediği mesajları arkadaşlarınızla sınıfta değerlendiriniz.

(29) Bakara suresi, 213. ayet.

(30) Kasas suresi, 51. ayet.

(31) Enbiyâ suresi, 25. ayet.

(32) Nahl suresi, 64. ayet.

(33) Nahl suresi, 93. ayet.

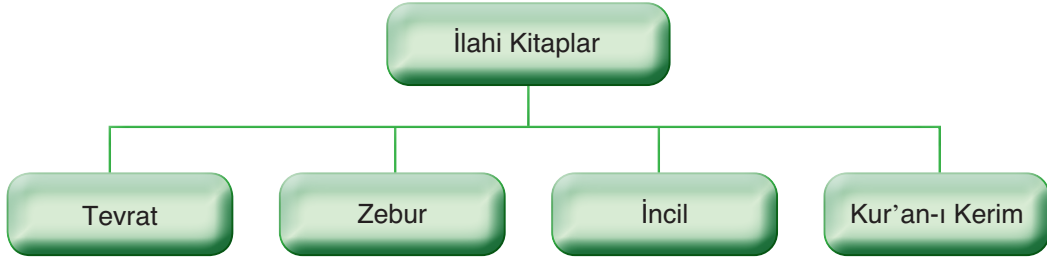
(34) Zilzâl suresi, 7-8. ayetler.

5. İlahi Kitaplar

DÜŞÜNELİM - HAZIRLANALIM

Yüce Allah'ın (c.c.) gönderdiği kitaplardan hangilerinin adlarını biliyorsunuz?

Yüce Allah (c.c.), Hz. Âdem'den (a.s.) itibaren zaman içinde çeşitli toplum ve milletlere peygamberler göndermiştir. Bu peygamberlerden bazılarının hükümlerini, emir, yasak ve öğütlerini içeren ilahi kitaplar göndermiştir. Bu ilahi kitaplar şunlardır:

Tevrat

Yüce Allah (c.c.), Tevrat'ı Hz. Musa (a.s.) aracılığıyla İsrailoğullarına göndermiştir. Bu durum bir ayette şöyle belirtilir: “**Biz, içinde doğruya rehberlik ve nur olduğu hâlde Tevrat'ı indirdik. Kendilerini (Allah'a) vermiş peygamberler onunla Yahudilere hükmederlerdi...**”⁽³⁵⁾ Başka bir ayette de “**Sonra iyilik edenlere nimetimizi tamamlamak ve her şeyi açıklamak, hidayete erdirmek ve rahmet etmek maksadıyla Musa'ya da Kitab'ı (Tevrat'ı) verdik...**”⁽³⁶⁾ buyrulur.

Zebur

Yüce Allah (c.c.), Zebur'u da Hz. Davud (a.s.) aracılığıyla İsrailoğullarına göndermiştir. Bir ayette “**... Davud'a da Zebur'u verdik.**”⁽³⁷⁾ buyrulur. Hem Zebur hem de Tevrat, sonradan pek çok değişikliğe uğradığından Allah'tan (c.c.) geldiği şekliyle günümüze kadar ulaşamamıştır.

İncil

Dört büyük ilahi kitaptan biri olan İncil, Hz. İsa'ya (a.s.) indirilmiştir. İncil de İsrailoğullarına gönderilen ilahi kitaplardan biridir. İncil, Hz. İsa'nın (a.s.) sağlığında yazıya geçirilememiştir. Onun vefatından çok sonra Matta, Markos, Luka ve Yuhanna gibi adlarla birçok İncil yazılmıştır. Bu sebeple de Yüce Allah'ın (c.c.) Hz. İsa'ya (a.s.) vahyettiği İncil, aslını koruyamamıştır.

BİLGİ NOTU

Allah (c.c.), dört büyük ilahi kitabın dışında bazı peygamberlere de emir, yasak ve öğütlerini içeren suhuflar göndermiştir. **Suhuf:** Sayfalar anlamına gelmektedir. Yüce Allah (c.c.), Hz. Âdem'e (a.s.) 10, Hz. Şit'e 50, Hz. İdris'e 30, Hz. İbrahim'e (a.s.) de 10 suhuf göndermiştir. Görüldüğü gibi suhuflar, sayfa sayısı az kitapçıklardır.

(35) Mâide suresi, 44. ayet.

(36) En'am suresi, 154. ayet.

(37) Nisâ suresi, 163. ayet.

Kur'an-ı Kerim

Kutsal kitabımız Kur'an-ı Kerim, Yüce Allah'ın (c.c.) Hz. Muhammed (s.a.v.) aracılığıyla tüm insanlara gönderdiği son kitaptır. Hz. Peygamber (s.a.v.), kendisine indirilen Kur'an ayetlerini vahiy kâtiplerine yazdırmıştır. Ayrıca birçok sahabi de inen ayetleri ezberlemiştir. Böylece Allah'tan (c.c.) gelen bütün vahiyler koruma altına alınmıştır. Yüce Rabb'imiz de bir ayette, **“Kur'an'ı kesinlikle biz indirdik, elbette onu biz koruyacağız.”**⁽³⁸⁾ buyurmuştur.

Kur'an-ı Kerim son ilahi kitaptır.

Kur'an-ı Kerim, Peygamberimize (s.a.v.) 610-632 yılları arasında, ayet ve sureler hâlinde, parça parça indirilmiştir. Böylece Kur'an-ı Kerim'in ezberlenmesi, anlaşılması ve hayata geçirilmesi kolaylaştırılmıştır.

Kur'an-ı Kerim'deki hükümler, ilkeler, emirler, yasaklar ve öğütler tüm insanlığa yöneliktir ve kıyamete kadar da geçerlidir. Her insan, İslam dinini doğru bir şekilde öğrenebilmek ve hayatına uygulayabilmek için Kur'an-ı Kerim'i okumaya ve anlamaya önem vermelidir. Bizler bunun bilincinde olmalıyız. Dinimizin temel kaynağı olan Kur'an-ı Kerim'i, orijinal dili olan Arapçasından okumaya ve Allah'ın (c.c.) sözlerinin anlamlarını Kur'an-ı Kerim mealinden öğrenmeye gayret etmeliyiz. Peygamberimiz (s.a.v.) bir hadisinde **“Sizin en hayırlınız, Kur'an'ı öğrenen ve öğreteninizdir.”**⁽³⁹⁾ buyurmuştur. Hz. Peygamber (s.a.v) başka bir hadisinde de

BİLGİ NOTU

Kur'an-ı Kerim'in ayetleri, Peygamberimizin (s.a.v.) vefatından sonra halife olan Hz. Ebu Bekir (r.a.)^{*} döneminde kitap hâline getirilmiştir. Kur'an-ı Kerim Hz. Osman (r.a.) döneminde ise çoğaltılmıştır.

Kur'an-ı Kerim'deki kısa veya uzun vahiy ifadelerine **ayet**, ayetlerden oluşan bölümlere ise **sure** adı verilir. Kur'an-ı Kerim'de yaklaşık 6666 ayet ve 114 sure yer almaktadır.

⁽³⁸⁾ Hicr suresi, 9. ayet.

⁽³⁹⁾ Buhârî, Fedâilü'l- Kur'an, 21.

* r.a.: “Radyallahü anhü” ifadesinin kısaltılmış şeklidir. Bayan sahabiler için “Radyallahü anhâ.” ifadesi kullanılır. Bu ifade “Allah ondan razı olsun.” anlamına gelir.

bizlere Őu műjdeyi vermiŐtir: “**Kim Kur’an’ı okur, ezberler; onun helal kıldığı Őeyi helal, haram kıldığı Őeyi de haram kabul ederse Allah o kimseyi cennetine koyar...**”⁽⁴⁰⁾ Kutsal kitabımız Kur’an-ı Kerim’i okuyan ve anlamaya çalıŐan kimse hem ibadet edip sevap kazanmıŐ hem de İslam’ı temel kaynağından doğru bir Őekilde öğrenmiŐ olur.

Kűltűrűműzde Kur’an-ı Kerim’e bűyűk bir saygı duyulmuŐtur. Milletimiz Kur’an-ı Kerim’in korunması ve taŐınabilmesi için özel kılıflar ve kaplar yapmıŐtur. Kur’an-ı Kerim’i okurken ve taŐırken belden yukarıda tutmaya zen göstermiŐtir. Milletimizin fertleri, űzerinde Kur’an okumak için rahleler yapmıŐlar, kűtűphanelerinin baŐkŐesinde mutlaka Kur’an-ı Kerim’e yer vermiŐlerdir. Kur’an-ı Kerim’in yazımına ve basımına bűyűk zen göstermiŐler; Kur’an sayfasının kenarlarını, surelerin baŐındaki besmelenin yer aldıđı blűmleri en gűzel Őekilde sűslemiŐlerdir. Gűnűműzde pek çok kűtűphanede, en gűzel Őekilde yazılmıŐ el yazması Kur’an-ı Kerimler mevcuttur. Ayrıca atalarımız tarih boyunca çocuklarına kutsal kitabımızı öğretmeye çalıŐmıŐlar ve çok sayıda hafız yetiŐtirmiŐlerdir. **Hafız:** Kur’an-ı Kerim’i baŐtan sona ezbere bilen kiŐiye denir. Bunun yanında milletimiz, Kur’an-ı Kerim’i gűzel bir Őekilde okumaya da önem vermiŐtir.

Kutsal kitabımız Kur’an-ı Kerim’i okumaya önem vermeliyiz.

Kűk ocuklara, Allah’ın (c.c.) sözlerinden oluŐan Kur’an-ı Kerim’i öğretmeye önem vermeliyiz.

(40) Tirmizf, Műsafirűn, 243.

ETKİNLİK

“Ey insanlar! İşte size Rabb’imizden bir öğüt, kalplere şifa ve inananlar için yol gösterici bir rehber ve rahmet (olan Kur’an) geldi.”

Yunus suresi, 57. ayet.

“Kur’an öyle bir kitaptır ki onu okuyan okumaya doyamaz...”

Tirmizî, Fedâilü'l- Kur'an, 8.

“Kur’an’ı seslerinizle süsleyiniz.”

Buhârî, Tevhid, 52.

Yukarıdaki ayet ve hadislerin vermek istediği mesaj nedir? Arkadaşlarınızla sınıfınızda değerlendiriniz.

OKUMA METNİ

DAHA KUR’AN NE DESİN?

Ey insan! Yaşıyorken hem de Kur’an çağında;
Çırpınıp duruyorsun, cehalet batağında.
Kalbin katı... Gözün kör... Başın kibir dağında
Kur’an sana gel diyor, bak bendedir adresin,
Ey eşref-i mahlukat!.. Daha Kur’an ne desin!..

Özgürce seçmen için iki yoldan birini;
Apaçık bildiriyor, bütün ayetlerini.
Ya Peygamber ya şeytan... Seç diyor rehberini;
Öyle seç ki sırttan rüzgâr gibi geçesin,
İlle şeytan diyorsan... Daha Kur’an ne desin!..

Ya cennet bahçesidir ya ateştir o mezar.
Mekân var mı dünyada, öyle derin, öyle dar.
Hiçbir şey yakın değil, insana ölüm kadar.
Diyor ki: Hesabı var, aldığın her nefesin;
Mezarlar konuşurken... Daha Kur’an ne desin!..

...

Cengiz NUMANOĞLU

cehalet: Bilgisizlik.

eşref-i mahlukat: Yaratılmışların en değerlisi.

sırat: Mahşer yerinden itibaren cehennemden üzerinden cennete kadar uzanan ve insanların dünyada yapmış oldukları davranışlar ve imanlarına göre üzerinden geçecekleri veya geçemeyecekleri köprü.

Şuûr, Sahaflar Kitap Sarayı, s. 11.

6. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Âdem (a.s.)

DÜŞÜNELİM - HAZIRLANALIM

İlk insan hakkında neler biliyorsunuz?

Hz. Âdem (a.s.) insanlığın ilk atasıdır. O, ilk insan ve ilk peygamberdir. Yüce Allah (c.c.) insanoğlundan önce şeytan, cinler, melekler gibi gözle göremediğimiz varlıkları yaratmıştır.

Yüce Rabb'imiz, insanı yaratmak istediğinde bundan meleklerle söz etmiştir. Bunun üzerine melekler Allah'a (c.c.) şöyle demişlerdir: **"...Orada (yeryüzünde) bozgunculuk yapacak, kan dökecek birini mi yaratacaksın? Oysa biz sana hamdederek daima seni tesbih ve takdis ediyoruz..."**⁽⁴¹⁾ Yüce Allah (c.c.) ise onlara, **"...Ben sizin bilmediğinizi bilirim."**⁽⁴²⁾ demişti. Sonra Allah (c.c.), Hz. Âdem'i (a.s.) yarattı ve ona bütün varlıkların ismini öğretti. Ardından Allah (c.c.), meleklerden varlıkların isimlerini söylemesini istedi. Melekler ise Allah'a (c.c.), **"... Senin bize öğrettiklerinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur..."**⁽⁴³⁾ dediler. Bunun üzerine Allah (c.c.), **"... Ey Âdem! Onlara bunların isimlerini söyle..."**⁽⁴⁴⁾ buyurdu. Hz. Âdem (a.s.) eşyaların isimlerini meleklerle söyleyince Yüce Allah (c.c.) onlara şöyle dedi: **"Size, göklerin ve yerin gaybını şüphesiz ki ben bilirim, yine açığa vurduklarınızı da gizli tuttuklarınızı da ben bilirim demedim mi?"**⁽⁴⁵⁾ Ardından da Allah (c.c.), meleklerden ve şeytandan Hz. Âdem'in (a.s.) önünde secde etmelerini istedi. Melekler, Allah'ın (c.c.) emrine uygun davrandılar ve Hz. Âdem'in (a.s.) önünde secde ettiler. Şeytan ise Allah'ın (c.c.) emrine karşı çıktı ve Hz. Âdem'in (a.s.) önünde secde etmedi.

Yüce Allah (c.c.) şeytana, **"... Ben sana emretmişken seni secde etmekten alıkoyan nedir?"**⁽⁴⁶⁾ diye sordu. Şeytan ise **"... Ben ondan (Âdem'den) daha üstünüm. Çünkü beni ateşten, onu ise çamurdan yarattın, dedi."**⁽⁴⁷⁾ Böylece şeytan büyüklük taslayıp kâfirlerden oldu.⁽⁴⁸⁾ Yüce Allah (c.c.) da onu huzurundan kovdu. Bu olayın ardından şeytan Allah'tan (c.c.), kendisine kıyamete kadar müddet vermesini istedi ve insanları doğru yoldan saptıracağına dair ant içti. Allah (c.c.) da ona bu süreyi verdi ve şöyle buyurdu: **"... Haydi, yerilmiş ve kovulmuş olarak oradan çık! Andolsun ki onlardan kim sana uyarıya sizin hepinizi cehenneme dolduracağım."**⁽⁴⁹⁾ **"Şurası muhakkak ki benim (ihlaslı) kullarım üzerinde senin hiçbir ağırlığın olmayacaktır. (Onlara) koruyucu olarak Rabb'in yeter."**⁽⁵⁰⁾

Yüce Allah (c.c.), Hz. Âdem'den (a.s.) sonra eşi Hz. Havva'yı yarattı ve onları cennete koydu. Ancak Allah (c.c.) onlara, cennetteki bir ağacın meyvesini yemeyi yasakladı ve şöyle buyurdu: **"Ey Âdem! Sen ve eşin cennette kalın. Dilediğiniz yerden yiyin. Ancak şu ağaca yaklaşmayın. Yoksa zalimlerden olursunuz."**⁽⁵¹⁾

(41) Bakara suresi, 30. ayet.

(42) Bakara suresi, 30. ayet.

(43) Bakara suresi, 32. ayet.

(44) Bakara suresi, 33. ayet.

(45) Bakara suresi, 33. ayet.

(46) A'raf suresi, 12. ayet.

(47) A'raf suresi, 12. ayet.

(48) Bakınız, Bakara suresi, 34. ayet.

(49) A'raf suresi, 18. ayet.

(50) İsrâ suresi, 65. ayet.

(51) A'raf suresi, 19. ayet.

Tabiattaki nimetler, güzellikler cenneteki güzelliklere benzetilir.

Hız. Âdem (a.s.) ile eşi Hz. Havva cennette rahat ve mutlu bir hayat sürerken şeytan onları rahat bırakmadı. Onları, Allah'ın (c.c.) yasakladığı ağacın meyvesinden yemeleri için kandırmaya çalıştı. Hz. Âdem (a.s.) ile eşine, “... **Rabb'iniz, size bu ağacı sırf melek olursunuz veya ebedî kalanlardan olursunuz diye yasakladı.**”⁽⁵²⁾ diyerek onların içine vesvese vermeye çalıştı. “**Ve onlara; ‘Ben gerçekten size öğüt verenlerdenim.’ diyerek yemin etti.**”⁽⁵³⁾ Sonunda Hz. Âdem (a.s.) ile eşini hile ile kandırdı ve onların yasak ağacın meyvesinden yemelerine neden oldu. Hz. Âdem (a.s.) ile Hz. Havva yasak ağacın meyvesinden tattıklarında onların ayıp yerleri açılıp görüldü. Bunun üzerine Hz. Âdem (a.s.) ile Hz. Havva, cennet yapraklarıyla üzerlerini örtmeye çalıştılar. Yüce Allah (c.c.) ise onlara şöyle seslendi: “... **Ben size bu ağacı yasaklamadım mı? Şeytan size apaçık bir düşmandır, demedim mi?**”⁽⁵⁴⁾

Hız. Âdem (a.s.) ile Hz. Havva, yaptıklarından çok pişman oldular. Allah'tan (c.c.) bağışlanma dileyip hatalarından dolayı tövbe ettiler ve Allah'a (c.c.) şöyle dua ettiler: “**Rabb'imiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz ve bize acımazsan mutlaka ziyan edenlerden oluruz.**”⁽⁵⁵⁾ Yüce Allah (c.c.) bu olaydan sonra Hz. Âdem (a.s.) ile eşini cennetten alıp yeryüzüne yerleştirdi ve onların tövbesini kabul etti. Bundan sonra Hz. Âdem (a.s.) ile Hz. Havva dünyada yaşamaya başladılar. Bütün insanlar onların soyundan türeyip çoğaldılar ve zamanla yeryüzünün farklı bölgelerine yayıldılar.

ETKİNLİK

Hız. Peygamber (s.a.v.) Veda Hutbesi'nde şöyle buyurmuştur: “**Ey insanlar! Rabb'iniz birdir. Babanız da birdir. Hepiniz Âdem'in çocuklarıdır. Âdem ise topraktır. Arap'ın Arap olmayan üzerinde, kırmızı tenlinin de siyah üzerinde, siyahın kırmızı tenli üzerinde bir üstünlüğü yoktur. Allah katında üstünlük ancak takva iledir...**”

Ahmed bin Hanbel, Müsned, C 4, s. 252.

Peygamberimiz (s.a.v.) yukarıdaki sözünü neyi anlatmak istemiştir? Düşüncelerinizi yazınız.

(52) A'raf suresi, 20. ayet.

(53) A'raf suresi, 21. ayet.

(54) A'raf suresi, 22. ayet.

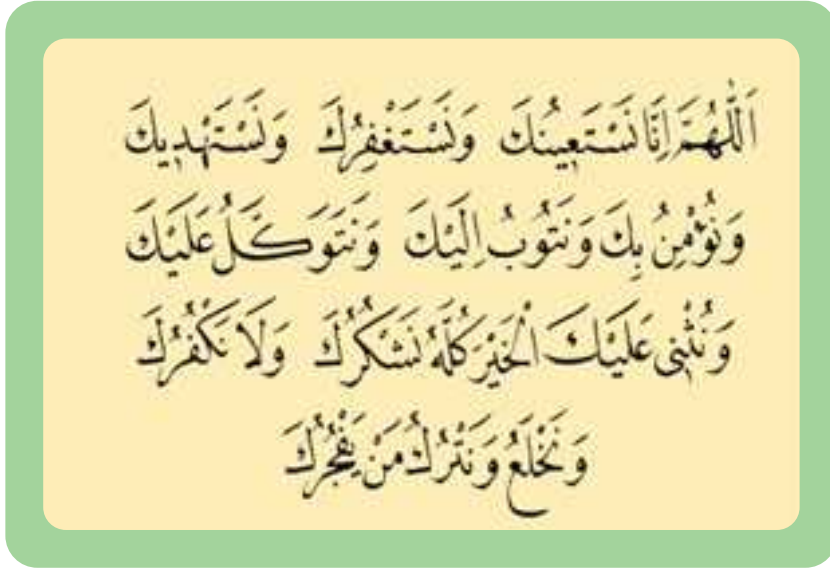
(55) A'raf suresi, 23. ayet.

7. Bir Dua Tanıyorum: Kunut Duaları ve Anlamları

Kunut duaları, vitir namazının üçüncü rekâtında, Fâtiha ve ek bir sure okunduktan sonra okunur. Ayrıca cenaze namazında da üçüncü tekbirden sonra cenaze duasını bilmeyenler bu duayı okuyabilirler.

Kunut: Sözlükte Allah'ın (c.c.) emirlerine kendini tam olarak verme, bağlanma ve itaate devam etme hâli anlamına gelir.⁽⁵⁶⁾ Kunut dualarında yalnızca Allah'a (c.c.) kulluk ve ibadet edeceğimizi, ondan yardım dileyeceğimizi ifade ederiz. Allah'tan (c.c.) bağışlanma diler, ondan bizi doğru yola iletmesini isteriz. Yüce Rabb'imizin rızasını kazanmak için çalışacağımızı belirtiriz. Yüce Allah'tan (c.c.) iyilik, güzellik ve hayır dileriz. Allah'ın (c.c.) sevgisini ve hoşnutluğunu kazanmak için çalışacağımızı belirtiriz. Allah'ın (c.c.) cezasının kâfirlere ulaşacağını dile getiririz.

KUNUT DUASI - 1

OKUNUŞU

Allâhümme innâ nesteînüke ve nestağfiruke ve nestehdîk. Ve nü`minübike ve netübü ileyk. Ve netevekkelü aleyk. Ve nüsnî aleykel hayra küllehü neşküruke ve lâ nekfürük. Ve nahleu ve netrükü men yefcürük.

ANLAMI

Allah'ım! Biz yalnız senden yardım dileriz. Bizi bağışlamanı ve doğru yola iletmeni isteriz. Sana iman ederiz. Tövbe edip sana döneriz ve sana güveniriz. Bütün hayırları senden bilir, seni överiz. Sana şükreder, nankörlük etmeyiz. Sana karşı gelenlerle ilişkimizi keser, onları terk ederiz.

(56) Dinî Terimler Sözlüğü, s. 209.

KUNUT DUASI - 2

اللَّهُمَّ إِنَّاكَ نَعْبُدُ وَلكَ نُصَلِّي وَنَسْجُدُ وَإِلَيْكَ نَسْعِي
وَ نَخْفِدُ نَرْجُو رَحْمَتَكَ وَنَخْشَى عَذَابَكَ إِنَّ عَذَابَكَ
بِالْكَفَّارِ مُلْحِقٌ

OKUNUŞU

Allâhümme iyyâke na'bûdü ve leke nüsallî ve nescüdü ve ileyke nes'â ve nahfid. Nercû rahmeteke ve nahşâ azâbek. İne azâbeke bilküffâri mülhik.

ANLAMI

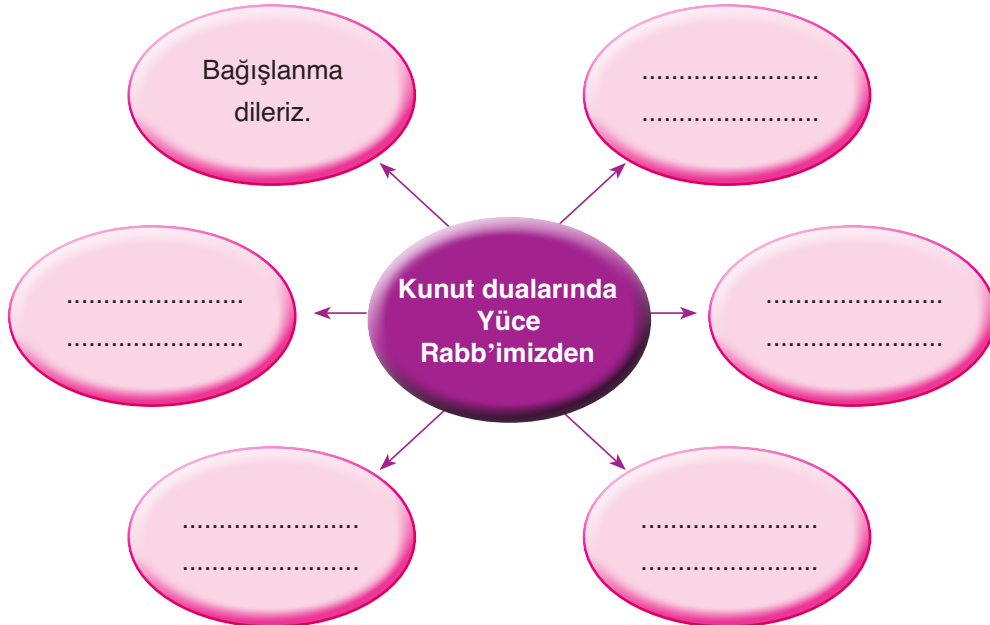
Allah'ım! Biz yalnız sana kulluk ederiz. Yalnız senin için namaz kılar, sana secde ederiz. Yalnız sana koşar ve senin rızan için çalışıp çabalarız. Rahmetini umar, azabından korkarız. Şüphe yok ki senin azabın kâfirlere ulaşacaktır.

ETKİNLİK

Kunut dualarında Yüce Rabb'imizden ne gibi dilek ve isteklerde bulunmaktayız?

Aşağıdaki şemaya örnekler yazınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A. Aşağıdaki soruların cevaplarını boş bırakılan satırlara yazınız.

1. Peygamber ve vahiy kavramları ne anlama gelmektedir? Açıklayınız.

.....
.....
.....
.....

2. Peygamberlerin ne gibi görevleri vardır? Bilgi veriniz.

.....
.....
.....
.....

3. Allah'ın (c.c.) vahiy göndermesinin insanlara ne gibi faydaları olmuştur? Örnekler vererek açıklayınız.

.....
.....
.....
.....

4. Hz. Âdem'in (a.s.) hayatını kısaca özetleyiniz.

.....
.....
.....
.....

B. Aşağıdaki soruların doğru seçeneğini işaretleyiniz.

1. Peygamberlerin, kendilerine inanmayan insanlara Allah'ın (c.c.) yardımı ve izniyle peygamberliklerini ispat etmek için gösterdikleri olağanüstü olaylara ne ad verilir?

- A) Vahiy B) Mucize C) Risalet D) Fetanet

2. Aşağıda, peygamberlerin sıfatlarından hangisinin anlamı yanlış verilmiştir?

- A) Sıdk: İş ve davranışlarda doğru olmak.
B) Fetanet: Üstün bir zekâyâ ve anlayış gücüne sahip olmak.
C) İsmet: Dürüst ve güvenilir olmak.
D) Tebliğ: Allah'tan (c.c.) aldığı vahiyleri, olduğu gibi insanlara tebliğ etmek.

3. Kur'an-ı Kerim, Hz. Peygamber'e (s.a.v.) yılları arasında, ayet ve sureler hâlinde, parça parça indirilmiştir.

Yukarıdaki boşluğa hangi tarihler gelmelidir?

- A) 571-610 B) 610-632 C) 622-632 D) 632-663

4. Aşağıdaki ilahi kitap ve peygamber eşleştirmesinden hangisi hatalıdır?

- A) Tevrat – Hz. İbrahim (a.s.)
B) Zebur – Hz. Davud (a.s.)
C) İncil – Hz. İsa (a.s.)
D) Kur'an-ı Kerim – Hz. Muhammed (s.a.v.)

5. "Sizin en Kur'an'ı ve öğreteninizdir."

Buhârî, Fedâilü'l – Kur'an, 21.

Yukarıdaki hadiste boş bırakılan yere sırasıyla hangi ifadeler gelmelidir?

- A) üstünüz - anlatan
B) akıllınız - ezberleyen
C) hayırlınız - öğrenen
D) faziletliniz - süsleyen

C. Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları, yay ayrıç içinde verilen kelimelerden uygun olanları ile tamamlayınız.

(doğru, güzel, risalet, iyiye, okurken, erdemli, vahiy, insanlığın, 114, anlamaya, 6666)

- Peygamberlik kavramı, İslam kültüründe nübüvvet ya da kavramlarıyla ifade edilir.
- Peygamberler, getirdiği vahiylerle insanlara yolu göstermiş, onları ve güzele yönlendirmiştir.
- Peygamberler ahlakları ve davranışlarıyla insanlara örnek olmuşlardır.
- Kur'an-ı Kerim'de ayet ve sure yer almaktadır.
- Kur'an-ı Kerim'i okumaya ve önem vermeliyiz.
- Hz. Âdem (a.s.) tüm atasıdır.
- Atalarımız Kur'an-ı Kerim'i ve taşırken belden yukarıda tutmaya özen göstermişlerdir.

Ç. Aşağıdaki ifadelerde doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

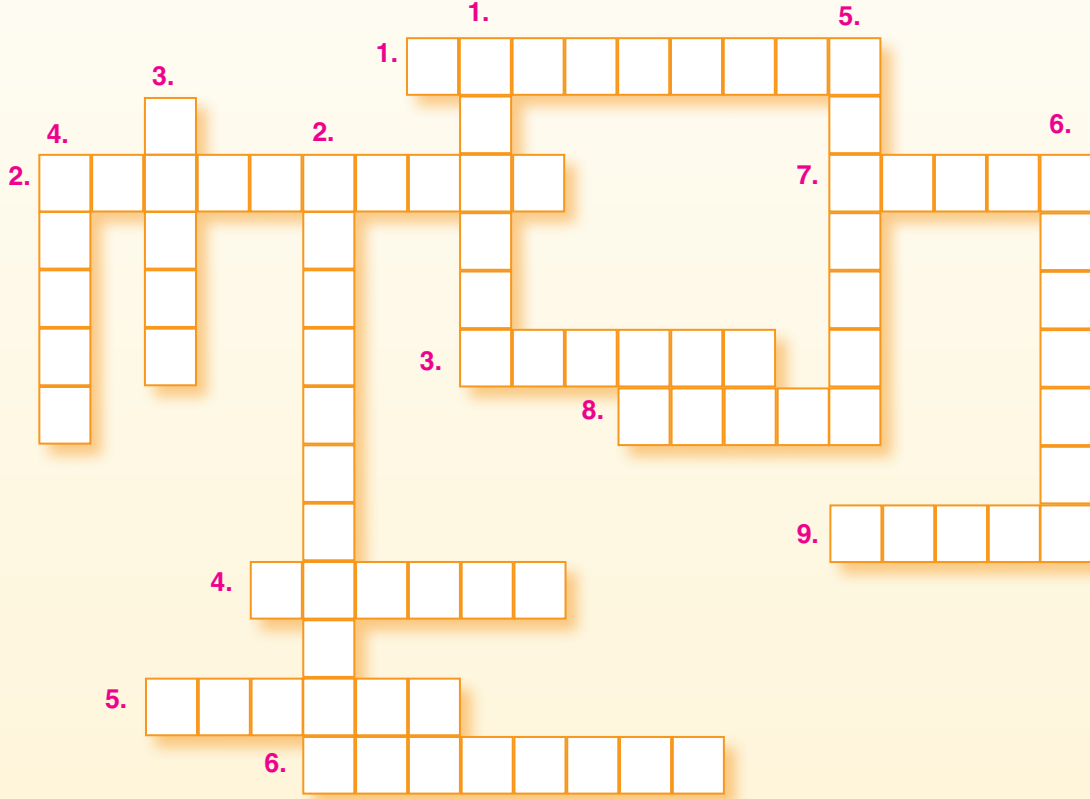
1. () Yüce Allah (c.c.), Hz. Âdem (a.s.) ile eşi Hz. Havva'yı ilk olarak dünyada yaratmıştır.
2. () Tevrat, Zebur ve İncil adlı ilahi kitaplar, insanlar tarafından değişikliğe uğratıldığından, Allah'tan (c.c.) geldiği şekliyle günümüze kadar ulaşamamıştır.
3. () Kunut duaları, vitir namazının üçüncü rekâtında okunur.
4. () Peygamberlerin güvenilir olma sıfatına tebliğ adı verilir.

D. Kunut dualarında eksik bırakılan bölümleri tamamlayınız.

Allâhümme nesteînüke ve ve nestehdîk. Ve nü'minübike ve ileyk. Ve netevkelü aleyk. Ve nüsñî hayra küllühû ve lâ Ve nahleu ve men yefcürük.

Allâhümme iyyâke ve leke nüsallî ve ileyke nesâ ve nahfid. Nercû ve nahşâ İnne azâbeke bilküffârî

E. Aşağıdaki bulmacayı çözünüz.

SOLDAN SAĞA

1. Allah'ın (c.c.) emir, yasak ve öğütlerini insanlara bildirmekle görevlendirdiği kimse.
2. Allah'ın (c.c.) peygamberlere gönderdiği vahiylerin yer aldığı kitap.
3. Yüce Allah'ın (c.c.) Hz. Musa'ya (a.s.) indirdiği ilahi kitap.
4. Peygamberlerin Yüce Allah'tan (c.c.) aldıkları vahiyleri insanlara bildirmeleri.
5. Peygamberlerin, kendilerine inanmayanlara peygamberliklerini ispat etmek amacıyla Allah'ın (c.c.) izniyle gösterdikleri olağanüstü olaylar.
6. Yüce Allah'ın (c.c.) tüm insanlara gönderdiği son peygamber.
7. Yüce Allah'ın (c.c.) bazı peygamberlere gönderdiği sayfa sayısı az olan kitapçıklara verilen ad.
8. Peygamberlerin günahattan uzak olduklarını ifade eden sıfatları.
9. Vitir namazının son rekâtında, Fâtiha ve ek sureden sonra okunan dua.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Peygamberlerin güvenilir kişiler olduğu anlamına gelen sıfatları.
2. Son ilahi kitap.
3. Allah'ın (c.c.), peygamberler aracılığıyla insanlara nelere uyup nelerden sakınılması gerektiğini bildiren ilahi bilgi ve bu bilginin gönderiliş tarzı.
4. Hz. İsa'ya (a.s.) indirilen ilahi kitap.
5. Peygamberlik anlamına gelen ifade.
6. Peygamberlerin üstün bir zekâyâ sahip olduğu anlamına gelen sıfatları.

2. ÜNİTE

NAMAZ

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. Bir gün içinde kılınan beş vakit namaz hangileridir? Büyüklerinizden bilgi alınız.
2. Namaz ibadetinin önemi ile ilgili bir ayet ve bir hadis bulup defterinize yazınız.
3. Camilerin toplumsal açıdan önemi ile ilgili bir araştırma yapınız. Yaptığınız çalışmayı projeksiyon ya da etkileşimli tahta yardımıyla sınıfta sununuz.
4. Hz. Zekeriya (a.s.) hakkında peygamberler tarihi ve Genel Ağ gibi kaynaklardan bilgi edinip arkadaşlarınızla paylaşınız.
5. Kur'an-ı Kerim mealinden Fil suresinin anlamını bulup defterinize yazınız.

1. Namaz İbadeti ve Önemi

DÜŞÜNELİM - HAZIRLANALIM

“Ey iman edenler! Sabır ve namaz ile Allah’tan yardım isteyin...”

Bakara suresi, 153. ayet.

Yukarıdaki ayet, namaz ibadetinin önemi ve faydası hakkında bizlere nasıl bir mesaj vermektedir?

Dinimiz İslam’da akıllı, ergenlik çağına gelmiş her Müslüman’ın yerine getirmesi gereken bazı ibadetler vardır. Bunlardan biri de namazdır. Namaz, Kur’an-ı Kerim’de “salat” kavramıyla ifade edilir. Bir ayette, “...**Namaz müminler üzerine vakitleri belli bir farzdır.**”⁽¹⁾ buyrulurken namazın dinimizde farz olduğu belirtilir. Peygamberimiz (s.a.v.) de bir hadisinde “**Namaz dinin direğidir.**”⁽²⁾ buyurarak İslam dininde namazın çok önemli yeri olduğunu vurgulamıştır.

Hz. Peygamber (s.a.v.), sohbetlerinde ve konuşmalarında namazın önemini sık sık ifade etmiş ve müminleri, namazlarını vaktinde kılmaya teşvik etmiştir. Kendisine “Amellerin en faziletlisi hangisidir?” diye sorulduğunda “**Vak-tinde kılınan namazdır...**”⁽³⁾ buyurmuştur. Allah Resülü (s.a.v.) başka bir hadisinde de ahiret günü insanların ilk olarak namazlarından hesaba çekileceğini belirtmiş ve şöyle buyurmuştur: “**Kıya-met gününde kulun hesaba çekileceği ilk ameli, namazıdır. Eğer namazı düzgün olursa diğer hesapları iyi gider ve kazançlı çıkar. Namazı düzgün olmazsa kaybeder ve zararlı çıkar...**”⁽⁴⁾

Namaz ibadeti insanı iyi ve güzel davranışlara yönlendirir, kötülüklerden de sakındırır. Kişinin ahlakını güzelleştirir, onun erdemli bir insan olmasına katkıda bulunur. Çünkü namazda Allah’ın (c.c.) huzurunda olduğunu bilen kişi, günlük hayatta da Yüce Rabb’imizin daima kendisini görüp gözettiğini unutmaz. Bu bilinçle Allah’ın (c.c.) rızasına uygun iş ve davranışlarda bulunur. Verdiği sözleri yerine getirir ve doğruluktan ayrılmaz. İnsanlara ve tüm canlılara sevgi, şefkat ve merhametle davranır. Büyüklerine karşı saygılı olur. Fakirlere ve muhtaçlara yardım eder. Mütevazı bir insan olmaya önem verir. Namaz ibadetiyle elde ettiği sevaplara, iyilik ve güzelliklere zarar getirecek tutum ve davranışlardan kaçınır. Yalan, hile, dedikodu, iftira, hırsızlık gibi kötü davranışlardan uzak durur. Bir ayette namaz ibadetinin bu yönü şöyle belirtilir: “**(Resulüm!) Sana vahyedilen kitabı oku ve namazı kıl. Muhakkak ki namaz, hayâsızlıktan ve kötülükten alıkoyar. Allah’ı anmak elbette (ibadetlerin) en büyüğüdür. Allah yaptıklarınızı bilir.**”⁽⁵⁾

Namaz, dinimizde farz olan ibadetlerdendir.

(1) Nisâ suresi, 103. ayet.

(2) Tirmizî, İman, 8.

(3) Buhârî, Tevhid, 48.

(4) Tirmizî, Mevâkıt, 188.

(5) Ankebut suresi, 45. ayet.

BİLGİ NOTU

Hız. Peygamber (s.a.v.) bir gün sahabilerle sohbet ederken onlara şöyle dedi: “**Ne dersiniz? Birinizin kapısının önünde bir nehir olsa ve o kimse bu nehirde her gün beş kez yıkansa onun üzerinde hiç kir kalır mı?**” Yanında bulunanlar “Hayır, kalmaz ya Resulallah!” dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.v.), “**İşte beş vakit namaz da bunun gibidir. Allah, beş vakit namazla günahları silip yok eder.**” buyurmuştur.

Buhârî, Mevâkıt, 6.

Peygamberimiz, “**Kulun Rabb’ine en yakın olduğu an secde hâlidir.**”
(Müslim, Salat, 215.) buyurmuştur.

Yüce Allah (c.c.); el ayak, göz kulak gibi organlarımızla bizleri en güzel şekilde yaratmıştır. Akıl, düşünme yeteneği ve irade gibi özelliklerle bizi diğer varlıklardan üstün bir konumda var etmiştir. Hava, su, güneş, çeşit çeşit yiyecek ve içecekler gibi birçok nimeti bizim faydamıza sunmuştur. Bunlara karşılık bizler de Yüce Rabb’imize şükretmeli; ona olan sevgi, saygı ve bağlılığımızı ifade etmek için namaz kılmalı, ibadet etmeliyiz. Bununla ilgili olarak bir ayette, “**...Allah’a saygı ve bağlılık içinde namaz kılın.**”⁽⁶⁾ buyrulur. Bu konuyla ilgili olarak başka bir ayette de şu emir yer alır: “**Namazı kılın, zekâtı verin ve Allah’a sımsıkı sarılın. O, sizin Mevla’nızdır. Ne güzel Mevla’dır, ne güzel yardımcıdır.**”⁽⁷⁾

BİLGİ NOTU

Namaz ibadeti, kişinin temizlik alışkanlığı kazanmasına ve zamanını planlayıp iyi kullanmasına da katkı sağlar. Çünkü namazdan önce abdest almak gerekir. Abdest alan kimse gün içinde en fazla kirlenen el, yüz, kollar, ayaklar gibi organlarını sık sık yıkamış olur. Bunun yanında namaz kılacak kimse bedeninin, giysilerinin ve namaz kılacağı yerin de temiz olmasına özen gösterir. Ayrıca namaz belirli vakitlerde kılındığından kişi, zamanını buna göre planlamaya ve vaktini en iyi şekilde değerlendirmeye çalışır.

(6) Bakara suresi, 238. ayet.

(7) Hac suresi, 78. ayet.

ETKİNLİK

“Cennetin anahtarı namazdır...”

Tirmizî, Taharet, 1.

“Kulun, Rabb’ine en yakın olduğu an secde hâlidir.”

Müslim, Salat, 215.

Peygamberimizin (s.a.v.) yukarıdaki hadisleri, namazın önemiyle ilgili bizlere hangi mesajları vermektedir? Arkadaşlarınızla sınıfta değerlendiriniz.

2. Namaz Çeşitleri

DÜŞÜNELİM - HAZIRLANALIM

Hangi namazların adlarını biliyorsunuz?

Dinimiz İslam’da yer alan namazları, farz, vacip ve nafil olmak üzere üç grupta ele alabiliriz.

Farz Namazlar

Beş vakit namaz, cuma namazı ve cenaze namazı İslam’da farz olan namazlardır. Sabah, öğle, ikindi, akşam ve yatsı namazından oluşan beş vakit namaz, akıllı ve ergenlik çağına gelmiş her Müslüman’a farzdır. Beş vakit namaz tek başına da cemaatle de kılınabilir. Cuma namazının ise cami ve mescitlerde cemaatle kılınması zorunludur.

Namaz kılmak insana büyük bir huzur ve mutluluk verir.

Cenaze namazı da farz bir namazdır ancak bir grup Müslüman bu namazı kıldığında diğerlerinden sorumluluk kalkar. Bu sebeple cenaze namazının dinî hükmüne **farz-ı kifaye** adı verilir. Yani vefat eden bir Müslümanın cenaze namazını, bir grup Müslümanın kılması yeterlidir.

Vacip Namazlar

İslam'da, Ramazan ve Kurban Bayramı namazları ile vitir namazı vacip olan namazlardır. Vacip namazlar, dinimizin yerine getirilmesini istediği ancak farz kadar kesin olmayan namazlardır. Dinimizde kadınlar bayram namazlarından yükümlü değildir. Bununla birlikte Hz. Peygamber (s.a.v.) kadınları bayram namazı kılmaya teşvik etmiştir.⁽⁸⁾

Nafile Namazlar

İslam'da farz ve vacip namazlar dışında kılınan namazlara **nafile namazlar** adı verilir. Örneğin; beş vakit namazın farzlarından önce ve sonra kılınan sünnet namazları, gecenin bir vaktinde kılınan teheccüt namazı, güneş doğduktan yaklaşık 50 dakika sonra kılınan kuşluk (duhâ) namazı nafile namazlardan bazılarıdır. Bunun yanında bir camiye ve mescide gidildiğinde kılınan tahiyatü'l - mescit namazı, akşam namazından sonra kılınan evvabin namazı, tesbih namazı, Allah'tan (c.c.) bir dilek ve istekte bulunulacağı sırada kılınan hacet namazı da nafile namazlarındandır. Ayrıca istihâre, tövbe, yolculuk, istiska (yağmur), kûsûf ve hûsûf namazları gibi çeşitli nafile namazlar da vardır. İstihâre namazı, insanın önemli bir konuda karar vermeden önce ya da iki şey arasında tercihte bulunmak durumunda kaldığında, hayırlı olanı Allah'tan (c.c.) dilemek için kıldığı iki rekâtlık namazdır. Bu namaz genellikle akşam yatmadan önce kılınır. Kişi yaptığı hatalardan dolayı pişmanlık duyup Allah'tan (c.c.) bağışlanma dilemek istediğinde iki rekât namaz kılar. Sonra da Allah'a (c.c.) tövbe eder. Buna tövbe namazı adı verilir. Yolculuğa çıkmadan önce ya da yolculuktan döndükten sonra kılınan namaza da yolculuk namazı denir. Yağmur duasına gidildiğinde kılınan namaza ise istiska (yağmur) namazı adı verilir. Güneş tutulması esnasında kılınan namaza kûsûf, Ay tutulması esnasında kılınan namaza hûsûf namazı denir.

Nafile namazlar çokça sevap elde etmek amacıyla kılınır. Peygamberimiz (s.a.v.) beş vakit namazın sünnetlerini düzenli olarak kılmaya önem vermiştir. Diğer nafile namazları ise bazen kılmış bazen de kılmamıştır. Bu sebeple bu tür nafile namazlar isteğe bağlıdır.

ETKİNLİK

**İslam Dininde
Namaz Çeşitleri**

Farz Namazlar
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Vacip Namazlar
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Nafile Namazlar
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Yukarıdaki şemaya farz, vacip ve nafile namazlara örnekler yazınız.

(8) Bakınız, Buhâri, İdeyn, 15, 21.

3. Namazın Kılınışı

DÜŞÜNELİM - HAZIRLANALIM

Namaz kılacak bir kimse ne gibi hazırlıklar yapmaktadır?

Namazdan önce ve namaz kılarken yerine getirilmesi gereken bazı hususlar vardır. Bunlara **namazın farzları** denir. Namazın farzları ikiye ayrılır.

1. Namazın Dışındaki Farzlar

Bunlar, namaza başlamadan önce yerine getirilmesi gereken şartlardan oluşur. Bu şartlar şunlardır:

- Namazdan önce abdest almak (hadesten taharet),
- Namaz kılacak kişinin bedeninin, giysilerinin ve namaz kılacağı yerin temiz olması (necasetten taharet),
- Namaz kılarken erkeklerin diz kapakları ile göbekleri arasını, kadınların ise el, yüz ve ayaklar dışındaki bütün vücutlarını örtmesi (setr-i avret),
- Namaz kılarken Kâbe yönüne dönmek (istikbal-i kible),
- Kılınacak namazın vaktinin gelmiş olması (vakit),
- Kılınacak namaza niyet etmek (niyet).

2. Namazın İçindeki Farzlar

Bunlar, namaz kılarken uyulması gereken şartları ifade eder. Bu şartlar şunlardır:

- Namaza “Allâhü ekber.” diyerek başlamak (iftitah tekbiri),
- Namazda ayakta durmak (kıyam),
- Namazda ayaktayken Kur’an’dan sure ve ayetler okumak (kıraat),
- Elleri dizlere koyup yere paralel bir şekilde eğilmek (rükû),
- Elleri, alını, burnu ve dizleri yere koyup kapanmak (secde),
- Namazın sonunda “Ettehiyyâtü” duasını okuyacak kadar oturmak (kade-i âhire).

Dinimiz, küçük yaştan itibaren çocuklara namaz kılmayı öğretmeyi öğütler.

BİLGİ NOTU

İslam dininde namaz vaktinin geldiğini bildirmek ve Müslümanları namaza çağırmak için cami ve mescitlerden ezan okunur.

Ezanın sözleri ve anlamları şöyledir:

Allâhü ekber (dört kere).	Allah en büyüktür.
Eşhedü en lâ ilâhe illallâh (iki kere).	Şehadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur.
Eşhedü enne Muhammeden Resûlullah (iki kere).	Şehadet ederim ki Muhammed Allah'ın resulüdür.
Hayye ales salah (iki kere).	Haydin namaza.
Hayye alel felah (iki kere).	Haydin kurtuluşa.
Allâhü ekber (iki kere).	Allah en büyüktür.
Lâ ilâhe illallah (bir kere).	Allah'tan başka ilah yoktur.

Sabah ezanında “Hayye alel felâh.” ifadesinden sonra “Essalâtü hayrun minen nevm.” ifadesi söylenir. Bu söz “Namaz uykudan hayırlıdır.” anlamına gelir.

Erkekler farz namazlardan önce kamet okur. Kametin sözleri, ezanın sözleriyle aynıdır. Ancak “Hayye alel felah.” ifadesinden sonra iki kez “Kad kâmetis salah” cümlesi söylenir. Bu söz, “Namaz başladı.” anlamına gelir. Kamet, ezana göre biraz daha hızlı okunur.

Namaz kılabilmek için önce abdest almak gerekir. Abdest almaya “Eûzübillahimineşşeytânirracîm. Bismillâhirrahmânirrahîm.” diyerek başlanır. Sonra “Niyet ettim Allah rızası için abdest almaya.” diyerek niyet edilir.

Niyetten sonra eller iyice yıkanır. Ardından ağza üç kez su verilip ağız çalkalanır.

Burna üç kez su verilip burun iyice temizlenir. Alında saçların bittiği yerden kulak hizasına ve çene altına kadar yüz üç kez yıkanır.

Önce sağ kol, sonra da sol kol dirseklerle birlikte kuru yer kalmayacak şekilde yıkanır.

Sağ el ıslatılarak baş mesh edilir. İşaret ya da serçe parmaklarla kulakların içi, başparmakla da kulakların arkası temizlenir. Geriye kalan diğer üç parmakla da boyun mesh edilir.

Önce sağ ayak sonra da sol ayak topuklarla birlikte yıkanır. Böylece abdestin alınışı tamamlanmış olur.

BİLGİ NOTU

Abdesti bozan başlıca durumlar şunlardır:

- Büyük ve küçük tuvalet ihtiyacını gidermek,
- Yellenmek,
- Ağız dolusu kusmak,
- Uyumak,
- Bayılmak,
- Vücuttan kan çıkması.

Abdest aldıktan sonra namaz kılmaya başlanabilir. Namazların kılınışı şekli genel olarak birbirine benzer. Ancak namazların rekât sayılarında ve okunacak dualarda bazı farklılıklar vardır. Şimdi namazların kılınışını görelim.

Beş Vakit Namaz

Sabah Namazı: Dört rekâttir. Bunun ikisi sünnet, ikisi ise farzdır. Sabah namazının önce sünneti, sonra da farzı kılınır.

Sabah namazının sünnetini kılmak için kibleye doğru dönüp “Niyet ettim Allah rızası için bugünkü sabah namazının sünnetini kılmaya.” diyerek niyet edilir. Sonra “Allâhü ekber.” diyerek namaza başlama tekbiri alınır. Erkekler tekbir alırken ellerinin başparmaklarını kulak memelerine değdirecek şekilde kaldırırlar. Kadınlar ise ellerini göğüs hizasına kadar kaldırırlar.

Başlama tekbirinden sonra eller bağlanır. Erkekler sağ elin avucu ile sol bileği tutarlar ve ellerini göbek altına gelecek şekilde bağlarlar. Kadınlar ise ellerini, sağ el sol elin üzerinde olacak şekilde göğüsleri üzerine koyarlar. Eller bağlandıktan sonra “Sübhâneke duası” okunur. Ardından “Eüzü besmele” çekilip “Fâtihâ suresi” ile ek bir sure okunur.

Ayakta sureler okunduktan sonra “Allâhü ekber.” denilerek rükûya gidilir. Rükûda üç defa “Sübhâne Rabbiye’l - azîm.”⁽⁹⁾ dindikten sonra “Semiallahülîmen hamideh.”⁽¹⁰⁾ denilerek doğrulunur ve “Rabbenâ leke’l-hamd.”⁽¹¹⁾ ifadesi söylenir.

Ardından “Allâhü ekber.” denilerek secdeye gidilir. Burada üç defa “Sübhâne Rabbiye’l-a’lâ”⁽¹²⁾ dindikten sonra “Allâhü ekber.” denip oturulur. Hemen ardından “Allâhü ekber.” denip ikinci kez secdeye gidilir. Yine üç kez “Sübhâne Rabbiye’l - a’lâ.” denir. Sonra “Allâhü ekber.” denilerek ikinci rekât için ayağa kalkılır.

(9) Benim Yüce Rabb'im her türlü noksanlıktan, kusurdan uzaktır.
(10) Allah kendisine hamdedeni iştir.
(11) Rabb'imiz! Hamd sana mahsustur, senin içindir.
(12) Benim Yüce Rabb'im her türlü noksanlıktan, kusurdan uzaktır.

İkinci rekâta kalkıldığında eller bağlanır. Besmele çekilerek “Fâtiha suresi” ve ek bir sure okunur. Sonra birinci rekâta olduğu gibi rükû ve secdeler yapıp oturulur. Buna **tahiyyata oturma** denir. Otururken erkekler sağ ayağını dik, sol ayağını ise yatık tutarlar. Kadınlar ise ayaklarını sağa doğru çıkararak otururlar. Oturuş esnasında sırasıyla “Ettehiyyâtü”, “Allâhümme Salli”, Allâhümme Bârik” ve “Rabbenâ” duaları okunur.

Tahiyyat duaları okunduktan sonra baş önce sağa çevrilip “Esselâmü aleyküm verahmetullah.” denilerek selam verilir.

Sonra baş sola çevrilip “Esselâmü aleyküm verahmetullah.” denilerek selam verilir.

Sabah namazının farzı da aynı sünneti gibi kılınır. Sadece başlangıçta “Niyet ettim bugünkü sabah namazının farzını kılmaya.” diyerek niyet edilir. Erkekler sabah namazının farzına başlamadan önce kamet getirir. Bayanlar ise kamet getirmez. Bu kural tüm farz namazlar içinde geçerlidir.

Öğle Namazı: On rekâttır. Bunun dördü ilk sünnet, dördü farz, ikisi de son sünnettir. Öğle namazının sünnetlerine ve farzına niyet edilir.

Öğle namazının dört rekâtlık ilk sünnetinin ilk iki rekâtı, sabah namazının sünneti gibi kılınır. İki rekâtın sonunda oturulur ve “Ettehiyyâtü duası” okunur. Sonra “Allâhü ekber.” denilerek üçüncü rekât için ayağa kalkılır. Besmele çekilip “Fâtiha suresi” ve ek bir sure okunur. Sonra rükû ve secdeler yapıp tekrar dördüncü rekât için ayağa kalkılır. Yine besmele çekilip “Fâtiha suresi” ve ek bir sure okunur. Ardından rükû ve secdeler yapıp tahiyata oturulur. Sırasıyla “Ettehiyyâtü”, “Allâhümme Salli”, “Allâhümme Bârik” ve “Rabbenâ” duaları okunur ve selam verilerek namaz tamamlanır.

Öğle namazının farzına başlamadan önce erkekler kamet getirir. Öğle namazının farzının ilk iki rekâtı sabah namazının farzı gibi kılınır. İki rekâtın sonunda oturulur ve “Ettehiyyâtü duası” okunup “Allâhü ekber.” denilerek ayağa kalkılır. Üçüncü ve dördüncü rekâtlarda besmele çekilerek yalnızca “Fâtiha suresi” okunur. Sonra rükû ve secdeler yapıp tahiyata oturulur. Burada sırasıyla “Ettehiyyâtü”, “Allâhümme Salli”, “Allâhümme Bârik” ve “Rabbenâ” duaları okunur ve selam verilir. Böylece öğle namazının farzı kılınmış olur.

Öğle namazının son sünneti ise aynı sabah namazının sünneti gibi kılınır .

İkinci Namazı: Sekiz rekâttır. Bunun dördü sünnet, dördü farzdır. İkinci namazının önce sünneti sonra da farzı kılınır. İkinci namazının hem sünnetine hem farzına niyet edilir.

İkinci namazının sünneti, öğle namazının sünneti gibi kılınır. Ancak ikinci rekâtın sonundaki oturuşta “Ettehiyyâtü”, “Allâhümme Salli” ve “Allâhümme Bârik” duaları okunur. Sonra “Allâhü ekber.” denip üçüncü rekât için ayağa kalkılır ve eller bağlanıp “Sübhâneke duası” okunur. Üçüncü ve dördüncü rekâtlar, ilk iki rekât gibi kılınır .

İkinci namazının farzı, aynı öğle namazının farzı gibi kılınır. Yalnızca erkekler ikinci namazının farzına başlamadan önce kamet getirir.

Akşam Namazı: Beş rekâttır. Bunun üçü farz, ikisi sünnettir. Akşam namazının farzına ve sünnetine niyet edilir.

Akşam namazının farzına başlamadan önce erkekler kamet getirir. Akşam namazının farzının ilk iki rekâtı, sabah namazının farzı gibi kılınır. İkinci rekâttan sonra rükû ve secdeler yapıp oturulur. Tahiyatta “Ettehiyyatü duası” okunup üçüncü rekâta kalkılır. Üçüncü rekâta ise sadece “Fâtiha suresi” okunur. Sonra rükû ve secdeler yapıp akşam namazının farzı, diğer namazlar gibi tamamlanır.

Akşam namazının sünneti, aynı sabah namazının sünneti gibi kılınır.

Yatsı Namazı: Yatsı namazı on rekâttır. Bunun dördü ilk sünnet, dördü farz, ikisi son sünnettir. Yatsı namazının sünnetlerine ve farzına niyet edilir. Yatsı namazının ilk sünneti, aynen ikindinin sünneti gibi kılınır. Farzı ve son sünneti de aynı öğle namazının farzı ve son sünneti gibi kılınır. Ancak erkekler farzlardan önce kamet getirir.

Yatsı namazından sonra üç rekâtlık vitir namazı kılınır. Vitir namazının kılınışı akşam namazının farzına benzer. Ancak üçüncü rekâta “Fâtiha suresinden” sonra ek bir sure okunur. Ardından “Allâhü ekber.” denip eller kaldırılarak tekbir alınır. Tekbirden sonra eller bağlanıp “Kunut duaları” okunur. Rükû ve secdeler yapılarak namaz tamamlanır.

ETKİNLİK

Beş Vakit Namaz	İlk Sünnet	Farz	Son Sünnet	Vitir	Toplam
Sabah namazı					
Öğle namazı					
İkinci namazı					
Akşam namazı					
Yatsı ve vitir namazı					

Yukarıdaki tabloya beş vakit namazın rekât sayılarını yazınız.

Cuma Namazı

Cuma namazı, cuma günü öğle vaktinde, cami ve mescitlerde cemaatle kılınan farz bir namazdır. Yüce Allah (c.c.) bir ayette, **“Ey iman edenler! Cuma günü namaz için çağrı yapıldığı zaman hemen Allah’ın zikrine koşun ve alışverişi bırakın. Eğer bilerseniz bu sizin için daha hayırlıdır.”**⁽¹³⁾ buyurmuştur.

(13) Cuma suresi, 9. ayet.

Cuma namazı sırasında imam minberde dinî ve toplumsal konularla ilgili bir hutbe okur.

Cuma namazı, on rekâttır. Bunun dördü ilk sünnet, ikisi farz, dördü ise son sünnettir. Cuma namazının ilk dört rekâtlık sünneti, öğle namazının ilk dört rekâtlık sünneti gibi kılınır. İlk sünnetin ardından imam minbere çıkıp bir hutbe okur. Hutbede imam cemaate dinî ve toplumsal konularla ilgili kısa bir konuşma yapar. Hutbe, cuma namazının farzlarındandır. Hutbe okunurken sağa sola bakmamalı, başkalarıyla konuşmamalıdır. Kişi sessizce okunan hutbeyi dinlemelidir.

Hutbenin ardından cemaatle cuma namazının iki rekâtlık farzı kılınır. Cuma namazının farzının kılınışı aynı sabah namazının farzı gibidir. Cemaatle namaz kılarken “Fâtiha” ve ek sureyi imam okur. Cemaat ise sessizce imamın okuyuşunu takip eder ve namazını imama uyarak tamamlar. Farzdan sonra cuma namazının dört rekâtlık son sünneti kılınır. Bunun kılınışı aynı cuma namazının ilk sünneti gibidir. Cuma namazının son sünnetinden sonra isteyenler zuhr-i âhir adıyla dört rekât ve vaktin sünneti adıyla da iki rekât daha namaz kılabilirler.

BİLGİ NOTU

Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: “**Cuma günü öyle bir an vardır ki kul o anda Allah’tan bir şey dilerse Allah mutlaka ona o isteğini verir.**”

Tirmizî, Cuma, 2.

Bayram Namazı

Bayram namazı, yılda iki defa kılınır. Bunlardan biri Ramazan Bayramı’nda, diğeri ise Kurban Bayramı’ndadır.

Bayram namazı iki rekâttir. Bu namaz, bayramın birinci günü güneş doğduktan yaklaşık 45-50 dakika sonra cami ve mescitlerde kılınır. Bayram namazının kılınışı şöyledir:

Önce bayram namazını kılmaya niyet edilir. Genellikle camilerde niyeti müezzinler açıktan yapar, cemaat ise sessizce onun söylediklerini tekrar eder. Niyetten sonra imamla birlikte “Allâhü ekber.” denip tekbir alınır ve eller bağlanır. Sonra herkes içinden “Sübhâneke duasını” okur. Ardından imamla birlikte “Allâhü ekber.” denilerek eller kaldırılmak suretiyle üç kez tekbir alınır. Tekbir alınırken her defasında eller yana salınır. Üçüncü tekbirden sonra eller tekrar bağlanır ve imam açıktan “Fâtiha suresi” ile ek bir sure okur. Bunun ardından imamla birlikte rükû ve secdeler yapıp ikinci rekât için ayağa kalkılır. İmam tekrar açıktan “Fâtiha suresi” ile ek bir sure okur. İlk rekâta olduğu gibi yine imamla birlikte “Allâhü ekber.” denilerek üç kez art arda tekbir alınır. Dördüncü tekbirle birlikte rükûya gidilir. Rükû ve secdeler yapıldıktan sonra oturulur. Sırasıyla “Ettehiyyâtü”, “Allâhümme Salli”, “Allâhümme Bârik” ve “Rabbenâ” duaları okunup selam verilerek namaz tamamlanır.

Bayram namazının kılınışı bitince imam hutbeye çıkar. Bayram namazı sırasında hutbe okunması sünnettir. İmam hutbede bayramın bireysel ve toplumsal açıdan önemi konusunda bir konuşma yapar. İnsanlara hısım, akraba, arkadaş, tanıdık ve komşularını ziyaret etmelerini tavsiye eder. Onları paylaşma ve yardımlaşma içinde olmaya, dostça ve kardeşçe bir yaşam sürmeye yönlendirir. Hutbeden sonra topluca dua edilir. Ardından da camiye gelenler birbirleriyle bayramlaşırlar. Tanıdıklar, akraba ve komşular birbirini görmenin, bayrama erişmenin sevinç ve mutluluğunu yaşarlar.

Bayram namazından sonra camide bayramlaşmaya önem verilir.

ETKİNLİK

.....

*Sevinçten uçuyorum,
Yaklaşınca her bayram.
Camiye götürüyor,
Elimden tutup babam.
Bayram namazlarında,
Mutluluk duyuyorum.
Fâtiha'yı biliyor,
Ezbere okuyorum.
Ziyaret ediyoruz,
Hısmı, akrabayı,
Bayramlarda bir başka
Görüyorum dünyayı.*

*Ahmet Mahir PEKŞEN
Sevgi Dünyası, s. 24-25.*

Şiire bir başlık belirleyiniz.

Yukarıdaki şiir, dinî bayramların önemiyle ilgili sizlerde ne gibi duygu ve düşünceler uyardırmaktadır? Arkadaşlarınızla paylaşınız.

Cenaze Namazı

Cenaze namazı vefat eden Müslümanlar için dua niteliğindedir. Müslüman olmayanların cenaze namazı kılınmaz. Cenaze namazı, cemaatle ayakta kılınır. Bu namazın rükû ve secdesi yoktur. Cenaze namazının kılınışı şöyledir:

Cenaze, musalla taşı adı verilen yüksekçe bir yere konur. İmam ile cemaat kıbleye dönük olarak cenazenin önünde saf oluşturur. Vefat eden kimsenin erkek ve kadın olduğu belirtilerek niyet edilir. Sonra imamla birlikte “Allâhü ekber.” denilerek tekbir alınır ve eller bağlanır. “Vecellesenâûk” ifadesiyle beraber “Sübhâneke duası” okunur. Ardından eller kaldırılmadan ikinci kez “Allâhü ekber.” denip tekbir alınır ve “Salavat duaları (Allâhümme Salli - Allâhümme Bârik)” okunur. Sonra üçüncü kez tekrar “Allâhü ekber.” diyerek tekbir alınır ve cenaze duası okunur. Bu duanın yerine “Kunut dualarını” ya da “Rabbenâ duaları” gibi başka dualar da okunabilir. Son olarak dördüncü kez “Allâhü ekber.” denilip tekbir alınır. Hemen ardından sağa ve sola selam verilerek cenaze namazı bitirilir. Namazın ardından imam orada bulunanlardan, vefat eden kimseye haklarını helal etmelerini ister. Son olarak cenaze ve ölmüş yakınlar için topluca dua edilir. Vefat edenlerin yakınlarına başsağlığı dlenir.

Teravîh Namazı

Teravîh namazı, ramazan ayında yatsı namazından sonra kılınan sünnet bir namazdır. Bu namaz yirmi rekât olarak kılınır. Ancak Peygamberimizin (s.a.v.) teravîh namazını sekiz rekât olarak kıldığı da olmuştur. Teravîh namazı iki ya da dört rekâtta bir selam verilerek kılınır. İki rekâtta bir selam verildiğinde sabah namazının sünneti gibi dört rekâtta bir selam verildiğinde ise yatsı namazının ilk sünneti gibi kılınır.

Teravîh namazı tek başına da cemaatle de kılınabilir. Ancak dinimizde namazların cemaatle kılınması daha sevaptır. Peygamberimiz (s.a.v.) bir hadisinde, “**Cemaatle kılınan namaz, tek başına kılınan namazdan yirmi yedi derece daha faziletlidir.**”⁽¹⁴⁾ buyurmuştur. Hz. Peygamber (s.a.v.) başka bir hadisinde de şu müjdeyi vermiştir: “**Kim yatsı namazında cemaatte hazır bulunursa gecenin yarısını namazla geçirmiş gibi sevap kazanır. Yatsı ve sabah namazlarında cematte bulunan kimseye ise bütün geceyi namazla geçirmiş gibi sevap yazılır.**”⁽¹⁵⁾

Ülkemizde teravîh namazlarının camilerde cemaatle kılınmasına önem verilir.

Gerek beş vakit namazda gerekse cuma, bayram ve teravîh namazlarında camilerde bir araya gelen insanlar birbirleriyle görüşme, sohbet etme, yeni dostluklar ve arkadaşlıklar kurma imkânı bulurlar. Birbirlerinin sorunlarından ve sıkıntılarında haberdar olurlar. Birbirlerine yardımcı ve destek olurlar. Bu da Müslümanlar arasındaki dostluk ve kardeşlik bağlarını güçlendirir. Toplumdaki paylaşma ve yardımlaşmayı artırır. Ayrıca cuma ve bayram namazlarından önce camilerde yapılan vaazlar, okunan hutbeler Müslümanların çeşitli konularda bilgilenmesini sağlar. İnsanların dinî konulardaki eksikliklerini gidermelerine katkıda bulunur.

ETKİNLİK

Aşağıya namazın önemini ifade eden bir yazı yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

(14) Buhârî, Ezan, 30.
(15) Tirmizî, Salat, 165.

GELİN NAMAZ KILALIM

Allah'ı zikir için,
Gelin namaz kılalım.
Lütfuna şükür için,
Gelin namaz kılalım.

...

Günahtan saklar bizi,
Saflar kucaklar bizi,
Camiler bekler bizi,
Gelin namaz kılalım.

Dönüp Kâbe yönüne,
Uyduk İslam dinine,
Girip Allah evine,
Gelin namaz kılalım.

Çiçeklerle, kuşlarla,
Güldeki nakışlarla,
İçli yakarışlarla,
Gelin namaz kılalım.

Tekbir alsın yürekler,
Çiçek açsın dilekler,
Gıpta etsin melekler.
Gelin namaz kılalım.

*Bestami YAZGAN
Çiçek Güzeli, s. 47.*

4. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Zekeriya (a.s.)

DÜŞÜNELİM - HAZIRLANALIM

Peygamberlerin hayatını öğrenmek insana ne gibi faydalar sağlar?

Hız. Zekeriya (a.s.), Yüce Allah'ın (c.c.) İsrailoğullarına gönderdiği peygamberlerden biridir. O, Hız. Davud'un (a.s.) soyundan gelmektedir. Hız. Zekeriya (a.s.), Kudüs'te doğdu ve yaşadı.

Hız. Zekeriya (a.s.) marangozluk yaparak geçimini sağlıyordu. Hız. Muhammed (s.a.v.) onunla ilgili olarak bir hadisinde **“Zekeriya marangozdu.”**⁽¹⁶⁾ buyurmuştur. Hız. Zekeriya (a.s.) hem geçimini sağlamak için çalışıyor hem de Mescid-i Aksâ'daki görevini yerine getiriyordu. Burada İsrailoğullarına öğüt ve uyarılarda bulunuyordu.

Hız. Zekeriya (a.s.) Mescid-i Aksâ'da İsrailoğullarına öğütler vermiş, onları Allah'a (c.c.) inanıp ibadet etmeye çağırmıştır.

Hız. Zekeriya (a.s.) ve eşinin uzun zaman çocukları olmadı ve onların yaşı ilerledi. Hız. Zekeriya (a.s.), kendisine hayırlı bir evlat vermesi için Yüce Allah'a (c.c.) dua etti ve Allah (c.c.) da onun bu dileğini kabul etti. Ona vahiyyle Hız. Yahya'yı (a.s.) müjdeledi. Bu husus Âl-i İmran suresinde şöyle belirtilir: **“Orada (mabette) Zekeriya Rabb'ine dua etti. ‘Rabb'im! Bana katından hayırlı bir nesil bağışla. Şüphesiz sen duayı hakkıyla işitensin.’ dedi. Zekeriya mabette durmuş namaz kılariken melekler ona ‘Allah sana, kendisinden gelen bir Kelime'yi (İsa'yı) doğrulayıcı, efendi, iffetli ve salihlerden bir peygamber olarak Yahya'yı müjdeler.’ diye seslendiler.”**⁽¹⁷⁾ Zekeriya (a.s.) buna çok şaşırды ve şöyle dedi: **“... Ey Rabb'im! Bana ihtiyarlık gelip çatmış iken ve karım da kısır iken benim nasıl çocuğum olabilir?..”**⁽¹⁸⁾ Bunun üzerine Yüce Rabb'imiz **“...Öyledir, ama Allah dilediğini yapar.”**⁽¹⁹⁾ buyurdu. Bir süre sonra Hız. Zekeriya'nın (a.s.) Hız. Yahya (a.s.) isimli bir oğlu oldu. Büyüyüp yetişkinlik çağına geldiğinde Yüce Allah (c.c.) onu da peygamberlikle görevlendirdi.

(16) Müslim, Fedâil, 169.

(17) Âl-i İmrân suresi, 38-39. ayetler.

(18) Âl-i İmrân suresi, 40. ayet.

(19) Âl-i İmrân suresi, 40. ayet.

Hız. Zekeriya (a.s.), günün önemli bir bölümünü Mescid-i Aksâ'da geçiriyordu. O, burada Allah'a (c.c.) dua ve ibadet ediyordu. Mescid-i Aksâ'da İsrailoğullarına konuşmalar yapıyor, onları yalnızca Allah'a (c.c.) ibadet etmeye, onun emir ve yasaklarına uygun davranmaya çağırıyordu. İnsanları hakka, doğruya yönlendirmek için büyük çaba sarf ediyor, Allah'ı (c.c.) çokça zikretmeye önem veriyordu.

Hız. Zekeriya (a.s.) peygamberken Hız. İsa'nın (a.s.) annesi Meryem dünyaya gelir. Tarihçiler, Hız. Zekeriya'nın (a.s.) eşinin Hız. Meryem'in teyzesi olduğunu belirtirler.⁽²⁰⁾ Hız. Meryem'in annesi hamileyken doğacak çocuğunu Mescid-i Aksâ'nın hizmetine vereceğini vadeder. Hız. Meryem dünyaya geldiğinde de sözünü yerine getirir ve onu Mescid-i Aksâ'nın hizmetine verir. Yüce Allah (c.c.), Hız. Meryem'in bakımı ve koruyup gözetmesiyle ilgili Hız. Zekeriya'yı (a.s.) görevlendirir. Bu durum bir ayette, "... Zekeriya'yı da onun bakımıyla görevlendirdi..."⁽²¹⁾ ifadesiyle dile getirilir. Dolayısıyla Hız. Meryem, Hız. Zekeriya'nın (a.s.) gözetiminde büyümüştür.

Hız. Zekeriya'nın (a.s.) oğlu Hız. Yahya (a.s.) dünyaya geldikten kısa bir süre sonra Hız. Meryem de Allah'ın (c.c.) bir mucizesi olarak Hız. İsa'yı (a.s.) dünyaya getirir. İsrailoğulları bu olaya inanmazlar ve Hız. İsa'nın (a.s.) babasının Hız. Zekeriya (a.s.) olduğunu iddia ederler. Hız. Meryem'e ve Hız. Zekeriya'ya (a.s.) iftira atarlar. Hız. Zekeriya'yı (a.s.) öldürmek isterler. O, İsrailoğullarından kaçmaya çalıştıysa da onlar Hız. Zekeriya'yı (a.s.) yakalayıp şehit ederler.⁽²²⁾

ETKİNLİK

Hız. Zekeriya'nın (a.s.) hayatında dikkatinizi çeken ve sizi etkileyen en önemli husus nedir? Niçin?

Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

5. Bir Sure Tanıyorum: Fil Suresi ve Anlamı

Fil suresi, namazlarda sıkça okunan, Kur'an-ı Kerim'in sonundaki kısa surelerden biridir. Bu sure, Kur'an-ı Kerim'in yüz beşinci suresidir. Mekke Dönemi'nde indirilmiştir ve beş ayetten oluşur.

Fil suresi, fillerle donatılan ordusuyla Kâbe'yi yıkmaya gelen Ebrehe'nin ordusunun Allah (c.c.) tarafından helak edilmişinden bahsettiği için bu adı almıştır.

Hız. Muhammed'in (s.a.v.) doğumundan bir süre önce Yemen Valisi Ebrehe, Hristiyanlığı yaymak ve insanların Kâbe'ye gitmesini önlemek için Sana şehrinde büyük bir kilise yaptırdı. Ancak insanlar bu kiliseye hiç ilgi göstermediler ve akın akın kutsal Kâbe'yi ziyaret etmeye devam ettiler. Buna kızan Ebrehe, Kâbe'yi yıkmak için fillerle desteklenmiş büyük bir orduyla yola çıktı. Mekke'ye yaklaştığında Yüce Allah (c.c.) onun ordusunun üzerine sürü sürü kuşlar gönderdi. Bu kuşlar, gagalarında ve pençelerinde taşıdıkları küçük taşları Ebrehe'nin ordusunun üzerine bıraktı. Böylece Ebrehe'nin ordusu yok oldu. Yaralı bir şekilde Sana'ya dönen Ebrehe de orada öldü. Fil suresinde bu olaydan söz edilmektedir.

Fil suresi, Mekkeli müşriklerin Peygamberimize (s.a.v.) ve Müslümanlara uyguladıkları baskı, eziyet ve işkencenin dayanılmaz hâle geldiği bir sırada inmiştir. Yüce Allah (c.c.), Mekkeli müşriklere Fil Olayı'nı hatırlatarak Ebrehe'nin olduğu gibi müşriklerin de tuzaklarını, hilelerini boşa çıkaracağını vurgulamıştır. Kâbe'yi koruduğu gibi her zaman Resulullah'a (s.a.v.) ve inananlara yardım edeceğini belirtmiştir.

(20) İbn-i Kesir, Peygamberler Tarihi, s. 697 ve 701.

(21) Âl-i İmrân suresi, 37. ayet.

(22) İbn-i Kesir, Peygamberler Tarihi, s. 693 ve 718; M. Âsım Köksal, Peygamberler Tarihi, C 2, s. 298-299.

FİL SURESİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ۝ أَلَمْ يَجْعَلْ
كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ۝ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ۝ تَرْمِيهِمْ
بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ ۝ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ ۝

OKUNUŞU

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Elem tera keyfe fe'ale Rabbüke bi eshâbilfil. Elem yec'al keydehüm fı tadrîl. Ve ersele aleyhim tayran ebâbil. Termihim bihicâratın min siccil. Fece'alehüm ke'asfin me'kûl.

ANLAMI

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla (başlarım).

“Rabb'inin fil sahiplerine ne yaptığını görmedin mi? Onların tuzaklarını boşa çıkarmadı mı? Üzerlerine balçıktan pişirilmiş taşlar atan sürü kuşlar gönderdi. Nihayet onları yenilmiş ekin gibi yaptı.”

ETKİNLİK

Fil suresinde bizlere ne gibi mesajlar verilmektedir? Sınıfınızda arkadaşlarınızla değerlendirin ve ulaştığınız sonuçları aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A. Aşağıdaki soruların cevaplarını boş bırakılan satırlara yazınız.

1. Namaz ibadetinin İslam dinindeki yeri ve önemi hakkında bilgi veriniz.

.....
.....
.....

2. Namaz ibadeti insanın güzel ahlaklı olmasına nasıl katkı sağlar? Açıklayınız.

.....
.....
.....

3. Sabah namazının sünneti nasıl kılınır? Anlatınız.

.....
.....
.....

4. Namazın içindeki farzlar nelerdir? Yazınız.

.....
.....
.....

5. Camilerin toplumsal açıdan ne gibi işlevi vardır? Örnekler veriniz.

.....
.....
.....

6. Hz. Zekeriya'nın (a.s.) hayatı hakkında kısaca bilgi veriniz.

.....
.....
.....

B. Aşağıdaki soruların doğru seçeneğini işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi vacip namazlardan biridir?

- A) Teravih namazı
B) Akşam namazı
C) Vitr namazı
D) Teheccüt namazı

2. "Namaz direğidir."

Yukarıdaki hadiste boş bırakılan yere hangi ifade gelmelidir?

- A) Ahlakın
B) İnsanın
C) Amellerin
D) Dinin

3. Aşağıdaki namazlardan hangisini bir grup Müslüman kıldığında diğerlerinden sorumluluk kalkar?

- A) Cuma namazı
B) Cenaze namazı
C) Bayram namazı
D) Sabah namazı

4. Aşağıdaki namazlardan hangisinin rekât sayısı yanlış verilmiştir?

- A) Akşam namazı beş rekâttir.
B) Öğle namazı on rekâttir.
C) Bayram namazı iki rekâttir.
D) Yatsı namazı sekiz rekâttir.

5. Sabah ezanında, diğer vakitlerde okunan ezanlardan farklı olarak hangi ifade söylenir?

- A) Essalâtü hayrun minen nevm.
B) Kad kâmetis salah.
C) Hayye ales salah.
D) Lâ ilâhe illallah.

6. Aşağıdakilerden hangisi namazın dışındaki farzlardan biri değildir?

- A) Hadesten taharet
B) İstikbal-i kible
C) Kıyam
D) Necasetten taharet

7. Aşağıdaki namazlardan hangisinin cemaatle camilerde kılınması zorunludur?

- A) Teravih namazı
B) Öğle namazı
C) Vitr namazı
D) Cuma namazı

C. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri, yay ayraç içinde verilen kelime ve kavramlardan uygun olanları ile tamamlayınız.

(sünnet, rükû, yatsı, necasetten taharet, secdesi, cemaatle, nafîle, kıraat, kıyam, yardımlaşma, hadesten taharet)

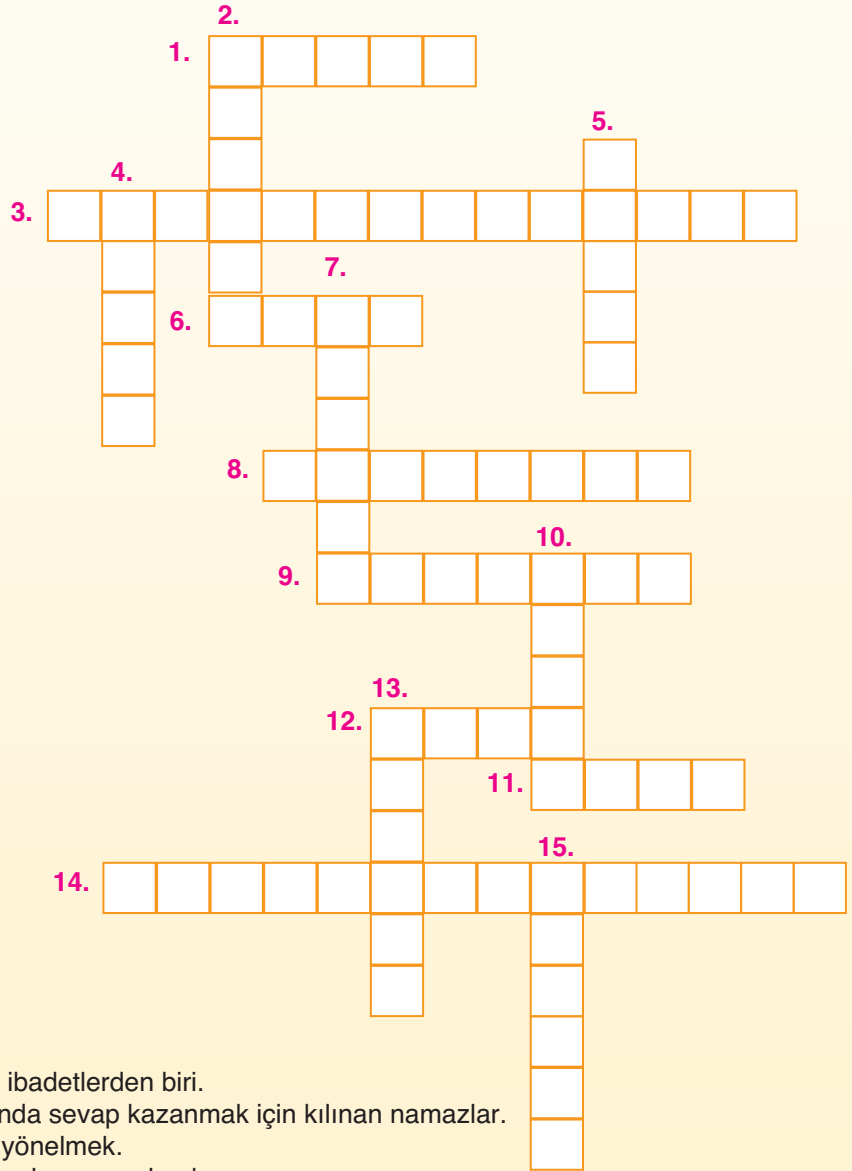
1. Farz ve vacip namazlar dışında sevap kazanmak için kılınan namazlara adı verilir.
2. Namazdan önce abdest almaya denir.
3. Namazda Kur'an okumaya adı verilir.
4. İslam dini namazların kılınmasını teşvik etmiştir.
5. Teravih namazı bir namazdır ve namazından sonra kılınır.
6. Cenaze namazı ayakta kılınır. Bu namazın ve yoktur.
7. Namazların camilerde cemaatle kılınması Müslümanların paylaşma ve içinde olmasına katkı sağlar.
8. Bedenin, giysilerin ve namaz kılınacak yerin temiz olmasına denir.

Ç. Aşağıdaki Fil suresinde boş bırakılan yerleri tamamlayınız.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Elem tera fe'ale bi eshâbilfîl. Elem
keydehüm fî tadrîl. Ve aleyhim ebâbîl. Termîhim
min siccîl. Fece'alehüm me'kûl.

D. Aşağıdaki bulmacayı çözünüz.

1. İslam'da farz olan ibadetlerden biri.
2. Farz ve vacip dışında sevap kazanmak için kılınan namazlar.
3. Namazda kibleye yönelmek.
4. Kur'an'da namaz anlamına gelen kavram.
5. Namazda ayakta durmak.
6. Namaz vaktinin geldiğini bildirmek üzere yapılan çağrı.
7. Namazdan önce el, kol, yüz, ayaklar gibi organları yıkamak suretiyle yerine getirilen temizlik.
8. Marangozluk mesleği ile bilinen ve İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerden biri.
9. Ramazan ayında yatsı namazından sonra kılınan sünnet namaz.
10. Yatsı namazından sonra kılınan üç rekâtlik vacip namaz.
11. Namazda elleri dizlere koyup yere paralel olarak eğilmek.
12. İslam'da ibadet edilen mekân.
13. Vefat eden kimselerin ardından kılınan namaz.
14. Namaza "Allâhü ekber." diyerek başlamak.
15. Fil ordusuyla Kâbe'ye saldıran kişi.

3. ÜNİTE

ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

"İÇKİ BÜTÜN
KÖTÜLÜKLERİN
ANASIDIR."

Nesai, Eşribe, 44.

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. İslam'ın içkiyi yasakladığına dair bir ayet ve hadis bulup defterinize yazınız.
2. İçki, sigara, kumar ve uyuşturucu gibi maddelerin zararlarıyla ilgili yazı, fotoğraf, haber ve benzeri doküman toplayıp bir sınıf panosu oluşturunuz.
3. Zararlı alışkanlıklardan korunmak için neler yapılabilir? Aile büyüklerinizden bilgi alınız.
4. Hz.Yahya'nın (a.s.) hayatı ile ilgili Genel Ağ, dinler tarihi gibi kaynaklardan bilgi edininiz.

1. Bazı Zararlı Alışkanlıklar

DÜŞÜNELİM - HAZIRLANALIM

Zararlı alışkanlıklar denince aklınıza neler geliyor?

Sigara kullanmak, alkollü içki içmek, kumar oynamak, uyuşturucu kullanmak kişiye çeşitli zararlar veren kötü alışkanlıklardandır.

Toplumda en yaygın olan zararlı alışkanlıkların başında sigara kullanımı gelmektedir. Pek çok kişi, arkadaş çevresi ve özenme gibi sebeplerle sigara içmeye başlamaktadır. İnsanlar bunu yaparken de “Ara sıra sigara içmekle bir şey olmaz. İstesem hemen sigarayı bırakırım.” gibi ifadeler kullanmaktadırlar. Oysa bu çok yanlış bir anlayıştır ve kişi, hiç farkında olmadan zamanla sigaraya bağımlı hâle gelmektedir. Sonra da bu insan, sigarayı bırakmakta güçlük çekmektedir.

Sigara; akciğer ve gırtlak kanseri, bronşit, damar sertliği, nefes darlığı, ülser, kalp rahatsızlığı gibi birçok hastalığa neden olmaktadır. (1) Sigara yüzünden her yıl dünyada çok sayıda insan hayatını kaybetmektedir. Ayrıca sigaranın dumanından çevredeki insanlar da rahatsız olmakta, bu durum onların sağlığını olumsuz etkilemektedir.

BİLGİ NOTU

Sigaranın hükmü konusunda herhangi bir ayet ve hadis bulunmamaktadır. Ancak dinimiz, kişinin kendisine ve çevresindekilere zarar vermesini ve başkalarını rahatsız etmesini yasaklamıştır, israfı da kesin olarak haram kılmıştır. Bazı âlimler; sağlığa zararlı oluşunu, başkalarını rahatsız ettiğini ve israfı dikkate alarak sigaranın tahrimen mekruh / harama yakın mekruh olduğunu söylemişlerdir.

Günümüzde yapılan birçok araştırma sigaranın insan ve çevre sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerini bilimsel olarak ortaya koymuş bulunmaktadır. Birçoğu ölümcül olmak üzere pek çok hastalığın sebebi olması itibarıyla sigaranın mübah görülmesi düşünülemez. Kendi kendimizi tehlikeye atmama, zararı giderme, sağlığı koruma yönündeki dinimizin emirlerini esas alan birçok çağdaş âlim, sigaranın haram olacağı görüşündedir.

Diyanet İşleri Başkanlığı, Tüm Fetvalar, Haz. Halim Bilgin, s. 386.

(1) Bakınız, Alparslan Özyazıcı, Alkollü İçkiler, Sigara ve Diğerleri, s.129-131.

Alkollü içki içmenin ve uyuşturucu kullanmanın da bireysel ve toplumsal pek çok zararı vardır. Alkollü içkiler ve uyuşturucu maddeler; böbrek, karaciğer, akciğer, mide gibi organlarda büyük tahribatlara yol açmakta, insanın çeşitli hastalıklara yakalanmasına sebep olmaktadır. Böbrek yetmezliği, kanser, damar tıkanıklığı, görme bozuklukları, verem, felç, kalp krizi bunlardan bazılarıdır. (2) Alkol ve uyuşturucu bağımlılığı yüzünden dünyada binlerce insan sağlığını yitirmekte ve hayatını kaybetmektedir.

Alkol alan ve uyuşturucu kullanan kimseler iradelerine hâkim olamamakta, bilinçli davranmamaktadırlar. Bu yüzden alkollü olarak araba kullananlar, trafik kazalarına neden olmaktadır. Trafik kazaları da birçok insanın yaşamını yitirmesine ya da sakat kalmasına neden olmaktadır.

Alkollü olduğu hâlde araç kullananlar trafik kazalarına sebep olmaktadır.

Alkollü içki içen ve uyuşturucu kullanan kimseler genellikle sinirli, gergin ve öfkeli olmaktadır. Böyle bir durumda, alkollü kimse ile aile fertleri ya da çevresindeki insanlar arasında zaman zaman tartışmalar ve kavgalar çıkmaktadır. Bu da gerek aile içinde gerekse toplumsal yaşamda huzursuzluklara, anlaşmazlıklara neden olmaktadır. Ayrıca alkollü içki içen ve uyuşturucu kullanan kimseler, çalışamaz ve iş yapamaz hâle gelmektedirler. Böyle kimseler aile fertlerinin temel ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanmakta, zamanla geçim sıkıntısı içine düşmektedirler.

ETKİNLİK

“İçki bütün kötülüklerin anasıdır.”

Nesaî, Eşribe, 44.

Peygamberimizin (s.a.v.) yukarıdaki hadisini yorumlayınız ve düşüncelerinizi sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Kötü ve zararlı alışkanlıklardan bir diğeri de kumar oynamaktır. **Kumar:** Ortaya, para, mal ve benzeri şeyler konarak oynanan her türlü oyundur. Şans oyunları da bir tür kumar sayılır.

Kumarda haksız kazanç söz konusudur. Çünkü kumar oynayan kimselerden biri kazanırken diğeri parasını, malını ve mülkünü kaybetmektedir. Kumarda kazanan kimse, başkalarının malını ve mülkünü emeğe dayanmayan haksız yollarla elde etmektedir. Oysa dinimiz İslam bu tür kazancı yasaklar. İnsanlara, kendi ellerinin emeğiyle çalışarak geçimlerini sağlamalarını ve kazançlarını helal yollardan elde etmelerini emreder. Bir ayette, “**Ey iman edenler! Karşılıklı rızaya dayanan**

(2) Bakınız, Alparslan Özyazıcı, Alkollü İçkiler, Sigara ve Diğerleri, s. 77-85.

ticaret olması hâli müstesna, mallarınızı aranızda batıl (haksız ve haram yollar) ile (alıp vererek) yemeyin...⁽³⁾ buyrulur. Peygamberimiz (s.a.v.) de insanlara, rızıklarını ve kazançlarını emek harcayarak helal yollardan sağlamalarını öğütlemiştir. Bununla ilgili olarak bir hadisinde şöyle buyurmuştur: **“Hiç kimse, kendi elinin emeğiyle kazandığından daha hayırlı bir lokma yememiştir. Allah’ın Peygamberi Hz. Davud da kendi elinin emeğini yiyordu.”**⁽⁴⁾

Kumarın kişiye, aileye ve topluma karşı çeşitli zararları vardır. Birçok insan kazandığı parasını, malını ve mülkünü kumarda kaybetmektedir. Bu sebeple kişi varlıklarken muhtaç duruma düşmekte, aile fertlerinin ihtiyaçlarını karşılayamaz hâle gelmektedir. Ayrıca kumar, içki ve benzeri zararlı alışkanlıklarla parasını, malını ve mülkünü harcayanlar, aile fertlerinin hakkını da yemektirler. Bu da kul hakkına girer. Bu sebeple kumar yüzünden ailede tartışmalar, huzursuzluklar ve geçimsizlikler ortaya çıkmakta; yuvalar parçalanmaktadır.

Kumar, kişinin psikolojisini de olumsuz etkilemektedir. Kumarda kaybeden kişi sinirlenip öfkelenmektedir. Bunun sonucunda da kumar oynayanlar arasında zaman zaman tartışmalar ve kavgalar çıkmaktadır. Bu husus insanlar arasındaki dostluk ve arkadaşlığa, iyi ve güzel ilişkilere zarar vermektedir. Toplumda düşmanlıkları artırmaktadır. Bütün bunlardan dolayıdır ki yüce dinimiz İslam, kötü ve zararlı alışkanlıkları yasaklamıştır. Yüce Allah (c.c.) bu konuyla ilgili olarak Mâide suresinde şöyle buyurmuştur: **“Ey iman edenler! Şarap, kumar, dikili taşlar (putlar), fal ve şans okları birer şeytan işi pisliktir. Bunlardan uzak durun ki kurtuluşa eresiniz. Şeytan, içki ve kumar yoluyla ancak aranızda düşmanlık ve kin sokmak, sizi Allah’ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık (bunlardan) vazgeçtiniz değil mi?”**⁽⁵⁾

ETKİNLİK

Sınıfınızda iki grup oluşturunuz. Bunlardan biri içki ve uyuşturucunun zararlarıyla ilgili diğeri ise sigara ve kumarın zararlarıyla ilgili bir araştırma yapsın. Yapılan bu çalışmaları etkileşimli tahta ya da projeksiyon cihazı yardımıyla sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. Zararlı Alışkanlıklara Başlama Sebepleri

DÜŞÜNELİM - HAZIRLANALIM

İnsanlar sigara, içki ve kumar gibi kötü alışkanlıkların zararlarını bildikleri hâlde niçin bu tür alışkanlıklara yönelmektedirler?

İnsanın kötü ve zararlı alışkanlıklara başlamasında etkili olan bazı sebepler vardır. Bunların başında özenme, taklit, merak, kötü arkadaş çevresi, yaşanan sorunlar ve sıkıntılar gelmektedir.

Çocuklar ve gençler; büyüme, yetişme, yeni davranışlar ve alışkanlıklar edinme çağındadırlar. Bu dönemde kişiler genellikle büyüklerini, toplumda tanınmış ve öne çıkmış kişileri örnek alırlar. Tutum ve davranışlarında onlar gibi olmaya, onları taklit etmeye çalışırlar. Eğer bu kimselerin

(3) Nisâ suresi, 29. ayet.

(4) Buhârî, Büyü, 15.

(5) Mâide suresi, 90-91. ayetler.

sigara, içki ve kumar gibi kötü ve zararlı alışkanlıkları varsa çocuklar ve gençler bundan olumsuz etkilenebilirler. Onlara özenip zararlı alışkanlıklara yönelebilirler. Bundan dolayı büyükler güzel davranış ve alışkanlıklarıyla küçüklere iyi örnek olmalıdırlar. Onların gözlerinin önünde kötü davranışlarda bulunmaktan kaçınmalıdırlar.

İnsanların zararlı alışkanlıklara başlamasının temel sebeplerinden biri de kötü arkadaş çevresidir. Kötü davranış ve alışkanlıkları olan kimselerle arkadaş olan kişiler onlardan etkilenebilirler. Onlar gibi zararlı alışkanlıklara yönelebilirler. Bu sebeple bizler arkadaş çevremizi oluştururken dikkatli olmalıyız. Kötü davranış ve alışkanlıkları olan kimselerle arkadaş olmaktan kaçınmalıyız. Peygamberimiz (s.a.v.) de bizleri bu konuda şöyle uyarmıştır: **“Kişi arkadaşlarının dini (yaşayışı) üzeredir. O hâlde herkes, kiminle arkadaşlık yaptığına dikkat etsin.”**⁽⁶⁾

İyi huylu ve güzel ahlaklı kimselerle arkadaş olmalıyız.

ETKİNLİK

“Üzüm üzüme baka baka kararır.” “Kır atın yanında duran ya huyundan ya suyundan.”

Yukarıdaki atasözleriyle anlatılmak istenen husus nedir? Düşüncelerinizi aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

Merak duygusu da insanı zararlı alışkanlıklara yönelten unsurlardan biridir. Bazı insanlar kumarın nasıl oynandığını merak edip öğrenmek ister. Bazı insanlar da sigara içmenin insanda nasıl bir duygu ve düşünce uyandırdığını, alkollü içkilerin tadının nasıl olduğunu merak eder. Bundan dolayı da “Bir kez kumar oynamak, sigara kullanmak ya da alkollü içki içmekle bir şey olmaz.” gibi düşüncelere kapılmaktadır. Oysa bu çok yanlış bir düşüncedir. Çünkü ara sıra içilen sigaralar, oynanan kumar oyunları ve içilen alkollü içkiler zamanla bağımlılık yapabilmektedir.

İnsanlar, hayatın akışı içinde mutlu olaylar yaşadığı gibi üzüntülü ve sıkıntılı olaylarla da karşılaşabilmektedirler. Böyle durumda bazı kişiler, yaşanan sorunları unutmak, sıkıntılardan bir an olsun kurtulmak için içki ve benzeri kötü alışkanlıklara yönelmektedirler. Bu anlayış son derece yanlıştır. Kişi karşılaştığı güçlükleri, maddi ve manevi sıkıntılarını aşabilmek için mücadele etmeli;

⁽⁶⁾ Ebu Davud, Edeb, 19; Tirmizî, Zühd, 45.

zorluklar karşısında sabırlı olmalıdır. Aksi takdirde zararlı alışkanlıklar insanın sıkıntılarını ve sorunlarını daha da artırır. Kişiyi yanlış davranışlara yönlendirir, onu mutsuz ve huzursuz eder.

İnsanların zararlı alışkanlıklara başlamasında Genel Ağ, televizyon, dergi, gazete gibi basın yayın organlarındaki özendirici reklamlar, resim ve yazılar da etkili olmaktadır. Bizler bu konuda dikkatli olmalıyız. Bizi kötü ve zararlı alışkanlıklara yönlendirecek her şeyden uzak durmalıyız. Sigara, içki, uyuşturucu ve kumar gibi zararlı alışkanlıkların bağımlılık yaptığını ve bunlardan vazgeçmenin çok zor olduğunu bilmeliyiz. Bu sebeple zararlı alışkanlıklara hiç başlamamak gerektiğini unutmamalıyız.

ETKİNLİK

Sizler de aşağıdaki şemaya, insanları zararlı alışkanlıklara yönelten etkenlere örnekler veriniz.

```
graph TD; A([İnsanları zararlı alışkanlıklara yönelten etkenler]) --> B([Arkadaş çevresi]); A --> C([.....]); A --> D([.....]); A --> E([.....]); A --> F([.....]); A --> G([.....]);
```

3. Zararlı Alışkanlıklardan Korunma Yolları

DÜŞÜNELİM - HAZIRLANALIM

Sizce sigara, içki, kumar gibi zararlı alışkanlıklardan korunmak için neler yapılabilir?

Zararlı alışkanlıklardan korunabilmek için öncelikle insanları bilinçlendirmeye önem verilmelidir. Bunun için aileye, okula ve devlete çok önemli görevler düşmektedir. Gerek aileler gerekse okullar; çocukları ve gençleri sigara, içki, kumar ve uyuşturucu maddelerin zararlarıyla ilgili bilinçlendirmelidir. Onları iyi ve güzel alışkanlıklara yönlendirmelidir.

Okullarda, öğrencileri kötü davranış ve alışkanlıklardan korumaya yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Onlara sigara, kumar, içki ve uyuşturucunun kişiye ve topluma verdiği zararlar anlatılmalı; sağlığın önemi kavratılmalıdır.

Hem okul hem de aile, çocukların iyi ve güzel alışkanlıklar edinmesini sağlamaya çalışmalıdır. Onları kitap okumaya, spor yapmaya, kültürel ve sanatsal etkinliklerde bulunmaya, kendi yeteneklerini geliştirmeye yönlendirmelidir.

Devlet de çocukları ve gençleri zararlı alışkanlıklardan korumak için gerekli önlemleri almalıdır. Onları kötü ve zararlı alışkanlıklara özendirerek reklamlara izin vermemelidir. Okul çevresinde çocukları zararlı alışkanlıklara yöneltebilecek kötü niyetli kişilere karşı tedbir almalı ve çocukların güvenliğini sağlamaya önem vermelidir. Çocuklar ve gençler de kendilerine zarar gelebilecek ortamlardan ve kişilerden uzak durmalıdır.

Kitap okumak, spor yapmak gibi uğraşlar çocukları zararlı alışkanlıklardan uzak tutar.

İyi arkadaş çevresi de insanın zararlı alışkanlıklardan kaçınmasına katkı sağlar. Kişi, güzel ahlaklı, erdemli davranışları olan kimselerle arkadaş olursa kötü davranışlardan ve zararlı alışkanlıklardan uzak durur. Arkadaşlarının güzel özelliklerden etkilenip iyi alışkanlıklara yönelir.

Çocukları ve gençleri millî ve manevî değerlerine bağlı kişiler olarak yetiştirmek de onları kötü davranış ve zararlı alışkanlıklardan korur. Yüce dinimiz İslam'ın ilkelerini benimseyen; Allah'ın (c.c.) emir, yasak ve öğütlerine uygun davranan insanlar, zararlı alışkanlıklardan kaçınmaya çalışırlar. Yüce Allah'ın (c.c.) içki, kumar gibi zararlı alışkanlıkları Kur'an-ı Kerim'de yasakladığını bilirler ve yaşamlarında bu bilinçle davranırlar. Ayrıca zararlı alışkanlıklar milletimiz ve toplumumuz tarafından da hoş görülmez. Bu sebeple çocuklara küçük yaştan itibaren toplumumuzun önem verdiği değerler öğretilmeli, güzel alışkanlıklar ve davranışlar kazandırılmalıdır. Dinine,

örf ve âdetlerine bağlı gençler yetiştirmeye önem verilmelidir. Bu şekilde yetiştirilen çocuklar ve gençler, pek çok güzel özelliğe sahip olurlar. Güzel ahlakları, erdemli davranışları, millî ve manevî değerlerine bağlılıklarıyla insanların sevgi ve beğenisini kazanırlar. Bu da onların daima iyi ve güzel davranışlara yönelmelerine, kötülüklerden, zararlı alışkanlıklardan kaçınmalarına katkı sağlar. Bizler bunun bilincinde olmalıyız. Bireye ve topluma pek çok zararı olan kötü alışkanlıklardan uzak durmalıyız. Kendimize faydalı olan alışkanlıklar edinmeliyiz. Kitap okumaya, sportif ve kültürel etkinliklerde bulunmaya önem vermeliyiz.

Çocuklara manevî değerlerin kazandırılması, onların kötü davranış ve alışkanlıklardan kaçınmalarına katkı sağlar.

ETKİNLİK

“Ağaç yaşken eğilir.” atasözü ne anlama gelir? Düşüncelerinizi aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

SAĞLIK DÜŞMANLARI

Sağlığın düşmanları,
İçki, sigara, kumar.
Bunlara alışanlar,
Görür pek çok zarar.

İçkinin kötülüğü,
Saymakla bitmez her an.
Katil bile olur da
Hatırlayamaz insan.

Vücuduna, kesene,
Zararı çoktur onun.
Tütün ömrü kısaltır.
Çabucak gelir sonun.

Hazineyi eritir.
Cebinde kalmaz para.
Kumar kötü bir illet,
Alışan düşer dara.

Sağlık düşmanlarından,
Korun her an uzak ol.
Yaşamak istiyorsan,
Kendine bul başka yol.

İbrahim GÜNGÖR
Belirli Gün ve Haftalar,
Hazırlayan: Ebubekir Erdem, s. 150.

4. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Yahya (a.s.)

DÜŞÜNELİM - HAZIRLANALIM

“Zekeriya’yı, Yahya’yı, İsa’yı, İlyas’ı doğru yola erdirmiştik. Bunların hepsi salih kimselerdi.”

En’am suresi, 85. ayet.

Yukarıdaki ayetin vermek istediği mesaj nedir?

Hz. Yahya (a.s.), Kur’an-ı Kerim’de kıssası geçen peygamberlerden biridir. O, Hz. Zekeriya’nın (a.s.) oğludur. Bununla ilgili olarak Enbiyâ suresinde şöyle buyrulur: **“Zekeriya’yı da hatırla. Hani o, Rabb’ine ‘Rabb’im! Beni tek başıma bırakma. Sen vârislerin en hayırlısıdır.’ diye dua etmişti. Biz de onun duasını kabul ettik ve kendisine Yahya’yı bağışladık...”**⁽⁷⁾

Hz. Yahya (a.s.), Kudüs’te doğmuş ve burada yaşamıştır. Tarihçiler, onun Hz. İsa’dan (a.s.) kısa bir süre önce doğduğunu belirtmektedirler. Hz. Yahya (a.s.) ile Hz. İsa’nın (a.s.) Kudüs’te birlikte büyüdüklerini ve aynı dönemde peygamberlikle görevlendirildiklerini haber vermektedirler.⁽⁸⁾

Hz. Yahya (a.s.) çocuk ve gençliğinde yumuşak huyluluğu, anne ve babasına saygılı olması ve güzel ahlakıyla insanların sevgisini ve beğenisini kazanmıştır. Onun erdemli davranışları ve güzel özellikleri Meryem suresinde şöyle dile getirilir: **“Ey Yahya! Kitab’a (Tevrat’a) sınımsız sarıl (dedik). Biz ona daha çocukken hikmet, tarafımızdan kalp yumuşaklığı ve ruh temizliği verdik. O, Allah’tan sakınan, ana babasına iyi davranan bir kimse idi. İsyancı bir zorba değildi. Doğduğu gün, öleceği gün ve diriltileceği gün ona selam olsun.”**⁽⁹⁾

Hz. Yahya (a.s.) Kudüs’te yaşamıştır.

(7) Enbiyâ suresi, 89-90. ayetler.

(8) İbn-i Kesir, Peygamberler Tarihi, s. 393 -394; M. Âsım Köksâl, Peygamberler Tarihi, C 2, s. 294-296.

(9) Meryem suresi, 12-15. ayetler.

H. Yahya (a.s), küçük yaştan itibaren Mescid-i Aksâ'ya gitmeye ve burada kalmaya önem verirdi. O, Mescid-i Aksâ'da Allah'a (c.c.) çokça dua ve ibadet ederdi. Burada babasının yaptığı vaazları dinler, din adamları ile sohbet ederdi. Peygamberlikle görevlendirildikten sonra Mescid-i Aksâ'da insanları toplayıp onlara konuşmalar yapar ve nasihatlerde bulunurdu. H. Yahya (a.s.), İsrailoğullarını yalnızca Allah'a (c.c.) inanmaya ve ona ibadet etmeye davet ederdi. Peygamberimiz (s.a.v.) bir hadisinde H. Yahya'nın (a.s.) İsrailoğullarına; Yüce Allah'a (c.c.) şirk koşturmalarını, namaz kılmalarını, oruç tutmalarını, sadaka vermelerini ve Allah'ı (c.c.) çokça zikretmelerini emrettiğini haber vermiştir.⁽¹⁰⁾

İbn-i Kesir, H. Yahya'nın (a.s.) Mescid-i Aksâ'da İsrailoğullarına şöyle seslendiğini haber vermektedir: "Allah (c.c.) beş konuda benim yapmam gerekenleri ve sizin de yapmanız gerekenleri emir buyurdu. Bunlardan ilki, sadece Allah'a (c.c.) kulluk edip ona hiçbir şeyi ortak koşturmanızdır... İkincisi, Allah (c.c.) size namaz kılmınızı emretti. Namaz kılarken yüzünüzü sağa ve sola çevirip bakmayınız. Çünkü Allah (c.c.), kulun namazda yüzünü sağa sola çevirmediği sürece yüzünü kulundan ayırmaz. Üçüncüsü, Allah (c.c.) size orucu emretti. Bunun örneği ise bir grup arasında misk taşıyan kimse gibidir. Oradakilerin hepsi ona hayran oldular. Oruçlunun ağız kokusu da Allah katında misk kokusundan daha hoştur. Dördüncüsü, Allah (c.c.) size sadaka vermeyi emretti. Bunun örneği de düşman güçlerinin esir ettiği, ellerini boynuna bağladığı ve boynunu vurmaya üzere olduğu kimseye benzer. İşte o kişi, az ya da çok vereceği sadakalarla boynunu ve canını onlardan kurtarmış olur. Beşincisi ise Allah (c.c.), size kendisini daima hatırlamanızı emretti. Bunun örneği de düşman tarafından takip edilen kişinin, sağlam bir kaleye girip kendisini onlara karşı koruyan kimsenin durumu gibidir. Kul da böyledir. O, Allah'ı (c.c.) hatırlamakla kendisini şeytana karşı korumuş olur."⁽¹¹⁾

H. Yahya (a.s.) her zaman Allah'ı (c.c.) zikretmeye önem verirdi. Özellikle geceleri bolca dua ve ibadet ederdi. Allah'a (c.c.) olan sevgi ve bağlılığından, cehennem korkusundan dolayı gözlerinden yaşlar boşanırdı. O, dünya malına önem vermez, takvaya dayanan bir hayat sürerdi. H. Yahya (a.s.) gösterişten kaçınır, az yemek yer, sade bir şekilde giyinirdi. Para, mal ve mülk biriktirmezdi. O, son derece sade bir yaşam sürerdi.⁽¹²⁾ Peygamberimiz (s.a.v.), H. Yahya'nın Allah'ın (c.c.) emir ve yasaklarını yerine getirirken gösterdiği dikkati bir hadisinde şöyle belirtmiştir: "**İnsanlar içinde Yahya bin Zekeriya hariç hata yapmayan veya hata yapmayı düşünmeyen yoktur.**"⁽¹³⁾

H. Yahya (a.s.), insanları yalnızca Allah'a (c.c.) dua ve ibadet etmeye davet etmiştir.

(10) Bakınız, Tirmizî, Edeb, 78; Ahmed bin Hanbel, Müsned, C 4, s. 130.

(11) İbn-i Kesir, Peygamberler Tarihi, s. 694.

(12) M. Âsım Köksal, Dinler Tarihi, C 2, s. 295.

(13) Ahmed bin Hanbel, Müsned, C 1, s. 293.

İsrailoğulları, birçok peygambere yaptıkları gibi Hz. Yahya'ya (a.s.) da zulmettiler. Onun verdiği kararlara, hükümlere karşı çıktılar. Hz. Yahya'nın (a.s.) öğüt ve uyarılarına uymadılar ve onu şehit ettiler.

ETKİNLİK

Hz. Yahya (a.s.) ile ilgili öğrendiklerinizi maddeler hâlinde aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Bir Sure Tanıyorum: Tebbet Suresi ve Anlamı

Tebbet suresi, Kur'an-ı Kerim'in 111. suresidir ve beş ayetten oluşur. İslam âlimleri Tebbet suresinin, Peygamberimiz (s.a.v.) yakınlarını Safa Tepesi'nde İslam'a davet ettiğinde Ebu Leheb'in Resulullah'a (s.a.v.) "Kuryup yok olasıca! Bizi bunun için mi çağırırdın?" demesi üzerine indiğini belirtirler.⁽¹⁴⁾ Bu surede Peygamberimize (s.a.v.) çeşitli eziyetler eden amcası Ebu Leheb ile onun karısı Ümmü Cemil'den ve onların Allah'ın (c.c.) gazabına uğrayacaklarından söz edilir.

Ebu Leheb ile karısı, Mekke'de İslam'a düşmanlık edenlerin başında geliyordu. Ebu Leheb, Peygamberimize (s.a.v.) hakaretlerde bulunuyor, onu küçük düşürücü sözler söylüyordu. Mekke'de İslam'ın yayılmasını önlemek için Müslümanlara baskı ve şiddet uyguluyordu. Ebu Leheb'in karısı da Peygamberimize (s.a.v.) ve Müslümanlara düşmanlık ediyor, Hz. Peygamber'in (s.a.v.) geçeceği yollara dikenli çalılar koyuyordu. Peygamberimize (s.a.v.) ve Müslümanlara eziyet etmekten geri durmuyordu. Bu sebeple Tebbet suresinde onların uğrayacakları azap dile getirilmektedir.

(14) Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir, C 5, s. 709.

TEBBET SURESİ

OKUNUŞU

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Tebbet yedâ ebî lehebin ve tebbe mâ aġnâ anhü mâlühû ve mâ keseb. Seyeslâ nâran zâte leheb. Vemraetühû hammâletel hatab. Fî cîdihâ hablün min mesed.

ANLAMI

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla (başlarım).

“Ebu Leheb kahrolsun. Kahroldu da. Ona ne malı fayda verdi ne de kazandığı. O, bir alevli ateşe girecektir. Boynunda, bükülmüş hurma liflerinden bir ip olduğu hâlde sırtında odun taşıyarak karısı da (o ateşe girecektir).”

ETKİNLİK

Yüce Allah (c.c.) Tebbet suresinde bizlere ne gibi mesajlar vermektedir? Bu sureden nasıl bir sonuç çıkarılabilir? Düşüncelerinizi aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A. Aşağıdaki soruların cevaplarını boş bırakılan satırlara yazınız.

1. Sigaranın insan sağlığına ne gibi zararları vardır? Bilgi veriniz.

.....
.....
.....

2. İslam dini kumar oynamayı niçin yasaklamıştır? Açıklayınız.

.....
.....
.....

3. Alkollü içki içmenin ve uyuşturucu kullanmanın kişiye ve topluma ne gibi zararları vardır? Örnekler veriniz.

.....
.....
.....

4. Zararlı alışkanlıklardan korunmak için neler yapılabilir? Önerilerinizi ve düşüncelerinizi yazınız.

.....
.....
.....

5. “Sarhoşluk veren her şey haramdır.” (Müslim, Eşribe, 73.) hadisinin vermek istediği mesaj nedir? Açıklayınız.

.....
.....
.....

B. Tebbet suresinde nelerden söz edilmektedir? Bilgi veriniz.

.....

.....

.....

.....

.....

C. Aşağıdaki soruların doğru seçeneğini işaretleyiniz.

1. Aşağıdaki ifadelerden hangisi kumarla ilgili yanlış bir yargı içermektedir?

- A) Kumar yüzünden birçok insan parasını ve malını kaybeder.
- B) Kumar, toplumda kavga ve düşmanlıklara yol açar.
- C) Kumar, kişiyi çalışarak kazanmaya ve üretken olmaya yönlendirir.
- D) İslam'a göre kumarda elde edilen para ve mallar haksız kazanca girer.

2. Aşağıdaki atasözlerinden hangisi arkadaşların birbirlerinin huylarından, özelliklerinden ve alışkanlıklarından etkileneceğini belirtmek için söylenmiştir?

- A) “Ne ekersen onu biçersin.”
- B) “Hatasız kul olmaz.”
- C) “Bir elin nesi var iki elin sesi var.”
- D) “Üzüm üzüme baka baka kararır.”

3. Hz. Yahya (a.s.) ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerden biridir.
- B) Mısır'da doğup büyümüştür.
- C) Hz. Zekeriya'nın (a.s.) oğludur.
- D) Mescid-i Aksâ'da insanlara öğütler verir ve Allah'a (c.c.) dua ve ibadet ederdi.

- 4.** I. Kötü alışkanlıkları olan kimselerle arkadaş olmak
II. Kültürel ve sanatsal faaliyetlerde bulunmak
III. Basın yayın organlarında zararlı alışkanlıklara yönlendirici reklamlar yer alması
IV. Büyüklerin tutum ve davranışlarını bilinçsizce taklit etmek.

Yukarıdakilerin hangileri kişiyi zararlı alışkanlıklara yönlendiren faktörlerdendir?

- A) II, III, IV B) I, III, IV C) Yalnızca I D) II, IV

Ç. Aşağıdaki ifadelerden doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

1. () Kitap okumak, spor yapmak, kültürel ve sanatsal etkinliklere katılmak gibi uğraşlar, kişinin zararlı alışkanlıklardan uzak olmasına katkı sağlar.
2. () Tebbet suresinde, Ebu Leheb ile karısının, Peygamberimize (s.a.v.) ve İslam’a olan düşmanlıkları sebebiyle Allah’ın (c.c.) gazabına uğrayacakları ifade edilir.
3. () Ara sıra sigara içmek, kumar oynamak ve benzeri zararlı alışkanlıklar bağımlılık yapmaz.
4. () Şans oyunları da bir tür kumar sayılır.
5. () Sigara, içki ve kumar gibi kötü alışkanlıklar sadece kişiye zarar verir.
6. () İslam dini kumar yoluyla elde edilen para ve malları haksız kazanç sayar.

D. Aşağıda Tebbet suresinin bazı bölümleri boş bırakılmıştır. Bu boş bırakılan yerleri tamamlayınız.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Tebbet ebî lehebin ve tebbe mâ
mâlühû ve mâ Seyeslâ zâte leheb. Vemraetühû
..... hatab. Fî hablün min

4. ÜNİTE

HZ. MUHAMMED'İN HAYATI

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. Peygamberimize (s.a.v.) ilk vahyin nerede ve ne şekilde geldiğini araştırınız.
2. İlk Müslümanların kimler olduğunu araştırıp defterinize yazınız.
3. “Tebliğ, hicret, muhacir ve ensar” kavramlarının anlamlarını Dinî Terimler Sözlüğü, Genel Ağ gibi kaynaklardan araştırıp öğreniniz.
4. Peygamberimizin (s.a.v.) Medine’ye hicretten sonra burada eğitim ve öğretime yönelik yaptığı çalışmalarla ilgili bir araştırma yapınız ve edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.
5. Genel Ağ, İslam tarihi gibi kaynaklardan Peygamberimizin (s.a.v.) Veda Hutbesi’ni bulup okuyunuz. Veda Hutbesi’nde dikkatinizi çeken ve sizi etkileyen hususları defterinize not ediniz.

1. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Daveti: Mekke Dönemi

DÜŞÜNELİM - HAZIRLANALIM

Peygamberimiz (s.a.v.) Mekke'de İslam'ı yayarken ne gibi zorluklar yaşamıştır?

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Hira Günleri ve İlk Vahyin Gelişi (610)

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) doğup büyüdüğü dönemde Arap Yarımadası'nda putperestlik yaygındı. İnsanlar Allah'ın (c.c.) birliği inancından sapmış, putlara tapar hâle gelmişti. Her kabilenin kutsal Kâbe'de bir putu vardı. İnsanlar putların önünde dua ediyor, onlar adına kurbanlar kesiyordu. Bunun yanında toplumda kötü davranış ve zararlı alışkanlıklar artmıştı. İnsanlar, hürler ve köleler olmak üzere sınıflara ayrılmıştı. Toplumda kız çocukları ve kadınlar hor görülüyor, güçlüler zayıfları eziyordu. İçki içmek, kumar, falcılık yapmak gibi zararlı alışkanlıklar yaygınlaşmıştı. Hz. Muhammed (s.a.v.) gençliğinde, Mekke toplumunun içine düştüğü bu kötü durumdan rahatsızlık duyuyor ve sıkılıyordu. Bu sebeple de o, gençlik yıllarından itibaren zaman zaman Nur Dağı'ndaki Hira Mağarası'na gidiyordu. Burada, sakin bir ortamda tek başına kalmanın, Yüce Yaratıcı'yı düşünmenin huzurunu yaşıyordu. Zamanını dua ve tefekkürle geçiriyordu. Hz. Muhammed (s.a.v.) özellikle otuz beş yaşından itibaren Hira Mağarası'na daha sık gidip geliyordu. O, yanına biraz yiyecek ve içecek alıp özellikle ramazan ayını burada geçirmeye önem veriyordu.

Hz. Muhammed (s.a.v.), 610 yılının Ramazan ayında Hira Mağarası'ndayken vahiy meleği Cebrail (a.s.) Peygamberimizin (s.a.v.) yanına geldi ve ona "Oku!" diye seslendi. Cebrail'i (a.s.) karşısında gören Hz. Muhammed (s.a.v.), çok heyecanlandı ve "**Ben okuma bilmem.**" dedi. Cebrail (a.s.) Peygamberimize (s.a.v.) tekrar "Oku!" diye hitap etti. Hz. Peygamber (s.a.v.) okuma bilmediğini yineledi. Cebrail (a.s.) üçüncü kez "Oku!" deyince Hz. Muhammed (s.a.v.) "**Ne okuyayım?**" dedi. Bunun üzerine Cebrail (a.s.) "**Yaratan Rabb'inin adıyla oku! O, insanı embriyodan yarattı. Oku! İnsana bilmediklerini**

Hz. Peygamber'e (s.a.v.) ilk vahyin geldiği Hira Mağarası

belleten, kalemle (yazmayı) öğreten Rabb'in en büyük kerem sahibidir." anlamına gelen Alak suresinin ilk beş ayetini indirdi. Böylece Hz. Peygamber (s.a.v.) Yüce Allah'tan (c.c.) ilk vahyi aldı. Peygamberimiz (s.a.v.) bu sırada kırk yaşındaydı.

ETKİNLİK

Peygamberimize (s.a.v.) ilk inen ayetlerde hangi konulara vurgu yapılmaktadır? Bu ayetlerin vermek istediği mesajı sınıfta değerlendiriniz.

Alak suresi

Peygamberimize (s.a.v.) inen ilk ayetlerin “Oku!” emriyle başlaması ve bu ayetlerde kaleme vurgu yapılması İslam’ın ilme önem verdiğinin bir göstergesidir. Ayrıca Hz. Peygamber’e (s.a.v.) indirilen ilk ayetlerde insan yaratılışına dikkat çekilmekte ve Allah’ın (c.c.), kullarına karşı çok cömert olduğu ifade edilmektedir. Böylece Allah’ın (c.c.) yüceliği ve gücü vurgulanmaktadır.

Hz. Peygamber (s.a.v.), Hira Mağarası’nda Cebrail’den (a.s.) ilk vahyi aldıktan sonra telaşlı bir şekilde hızla evine döndü. Yaşadığı olayı eşi Hz. Hatice’ye (r.a.) anlattı. Hz. Hatice (r.a.), Peygamberimizi (s.a.v.) sakinleştirmeye çalıştı ve ona şöyle dedi: “Korkma! Allah’a yemin ederim ki O seni hiçbir zaman utandırmaz. Çünkü sen, akraba hakkına riayet edersin, doğru konuşursun, âciz olanların işini yüklenirsin. Fakiri doyurur, misafiri ağırlar, halka yardım edersin.”⁽¹⁾

Hz. Hatice (r.a.) daha sonra Peygamberimizi (s.a.v.) Yahudilik, Hristiyanlık gibi din-

ler hakkında bilgili bir kimse olan amcasının oğlu Varaka’ya götürdü. Varaka, Hz. Peygamber’i (s.a.v.) dinledikten sonra şunları söyledi: “Müjde sana ya Muhammed! Allah’a yemin ederim ki sen Hz. İsa’nın haber verdiği son peygambersin. Gördüğün melek senden önce Cenab-ı Hakk’ın Hz. Musa’ya göndermiş olduğu Cibril (Cebrail)’dir...”⁽²⁾ Varaka’nın bu sözleri Hz. Muhammed’i (s.a.v.) hem rahatlatı hem de peygamberlik gibi önemli bir görevin sorumluluğunu hissetmesini sağladı.

İlk vahiyden sonra bir süre Peygamberimize (s.a.v.) vahiy gelmedi. Bu süreye, “Vahyin kesintiye uğraması” anlamında “Fetretü’l - Vahiy” denir. Bu arada Hz. Peygamber (s.a.v.) Hira Mağarası’na gidip gelmesini sürdürdü. Bir gün Peygamberimiz (s.a.v.), Hira Mağarası’ndan dönerken yine Cebrail’i (a.s.) gördü ve büyük bir heyecan içinde evine döndü. Eve geldiğinde yatağına uzandı ve eşine “**Beni örtünüz, beni örtünüz.**” diye seslendi. Peygamberimiz (s.a.v.) yatağında dinlenmeye çalışırken Cebrail (a.s.), Hz. Peygamber’e (s.a.v.) ikinci kez geldi ve Müddessir suresinin ilk beş ayetini indirdi. Yüce Allah (c.c.) bu ayetlerde şöyle buyurmaktadır: “**Ey örtünüp bürünen (Resulüm)! Kalk da uyar. Rabb’ini yücelt. Elbiseni tertemiz tut. Kötü şeyleri terk et.**”⁽³⁾ Böylece Peygamberimiz (s.a.v.) insanları İslam’a davet etmeye başladı. Onları yalnızca Allah’a (c.c.) inanıp ibadet etmeye, putlara tapmaktan vazgeçmeye çağırırdı. O, Mekke’li müşriklerin tepkisini çekmemek ve onların baskılarına maruz kalmamak için İslam’a davetine ilk önce en yakınlarından başladı. Hz. Peygamber’e (s.a.v.) ilk inanan kişi eşi Hz. Hatice (r.a.) oldu. Onun ardından amcasının oğlu Hz. Ali (r.a.), azatlı kölesi Hz. Zeyd bin Harise (r.a.) ve en yakın arkadaşı Hz. Ebu Bekir (r.a.) Müslüman oldular. Bunlara tarihte "ilk Müslümanlar" denir.

(1) İbn-i Hişam, es - Siretü’n - Nebeviyye, C 2, s. 122; İbrahim Sarıçam, Hz. Muhammed ve Evrensel Mesajı, s. 82.

(2) Buhârî, Bedü’l - Vahiy, 21.

(3) Müddessir suresi, 1- 5. ayetler.

Hız. Hatice (r.a.): Mekke'nin ticaretle uğraşan insanlarından biriydi. O, güzel ahlakı, iffetli oluşu ve çalışkanlığı ile tanınıyordu. Hız. Muhammed (s.a.v.) gençliğinde onun ticaret keranlarının idaresini yürüttü. Peygamberimiz (s.a.v.), Hız. Hatice (r.a.) ile bu süreçte tanıştı ve yirmi beş yaşındayken onunla evlendi. Onların bu evliliklerinden Kasım, Abdullah, Zeynep, Rukiye, Ümmü Gülsüm ve Fâtıma adlarında altı çocukları oldu. Hız. Hatice (r.a.), Peygamberimize (s.a.v.) büyük bir sevgi ve saygıyla bağlıydı. Peygamberimize (s.a.v.) ilk vahiy geldiğinde, hiç tereddüt göstermeden ona inandığını belirtti. Vefat edene kadar da maddi ve manevi olarak her zaman Hız. Peygamber'e (s.a.v.) destek ve yardımcı oldu.

Hız. Ali (r.a.): Peygamberimizin (s.a.v.) amcası Ebu Talip'in oğludur. Hız. Muhammed (s.a.v.), Hız. Hatice'yle (r.a.) evlendikten sonra amcasına destek olmak için küçük yaşta Hız. Ali'yi (r.a.) yanına aldı ve onun bakımını kendisi üstlendi. Hız. Muhammed (s.a.v.) peygamberlikle görevlendirildiğinde, henüz çocuk yaşta olmasına rağmen Hız. Ali (r.a.), Peygamberimizin (s.a.v.) yanına gelerek Müslüman olduğunu bildirdi.

Hız. Zeyd (r.a.): Peygamberimizin (s.a.v.) azatlı kölesidir. O, Hız. Peygamber'i (s.a.v.) çok seviyordu ve ona çok bağlıydı. Peygamberimiz (s.a.v.), Hız. Zeyd'i (r.a.) azat edip hürriyetine kavuşturduğunda o, ailesinin yanına dönmemiş ve Resullullah (s.a.v.) ile birlikte kalmayı tercih etmiştir. Hız. Muhammed (s.a.v.), peygamberlikle görevlendirildiğinde ona ilk inananlardan biri olmuştur.

Hız. Ebu Bekir (r.a.): Hız. Muhammed'in (s.a.v.) çocukluk ve gençlik yıllarından itibaren en yakın arkadaşı ve samimi bir dostuydu. O, ticaretle uğraşıyordu ve Mekkelilerin en zenginlerinden biriydi. Herkes ona büyük bir sevgi ve saygı duyuyordu. Hız. Ebu Bekir (r.a.), Hız. Muhammed'in (s.a.v.) peygamberlikle görevlendirildiğini duyunca hemen onun yanına geldi ve şehadet getirip Müslüman oldu.

Hız. Muhammed (s.a.v.), İslam'ı Mekke'de üç yıl gizlice yaymaya çalıştı. Öncelikle İslam'ı en yakınlarına, tanıdığı ve güvendiği insanlara tebliğ etti. Zaman zaman yeni Müslüman olanlarla Erkâm adlı sahabinin evinde gizlice bir araya geldi. Onlara İslam'ı anlattı ve kendisine inen ayetleri okudu. Hız. Peygamber (s.a.v.), bu gizli davetle birlikte yeni Müslüman olanları, müşriklerin baskı ve eziyetlerinden korumayı amaçladı ve birçok kişinin İslam'a girmesini sağladı. Osman bin Affan (r.a.), Sa'd bin Ebi Vakkas (r.a.), Talha bin Ubeydullah (r.a.), Ammar bin Yasir (r.a.), Bilal-i Habeşi (r.a.), Ebu Zer el-Ğifari (r.a.)⁽⁴⁾ bunlardan bazılarıdır.

İslam'a Açıktan Davetin Başlaması

DÜŞÜNELİM - HAZIRLANALIM

Peygamberimiz (s.a.v.) İslam'a açıktan davetine başladığında Mekkelilerin tepkisi ne olmuştur?

(4) İbn-i İshak, es - Siretü'n - Nebeviyye, s. 233-243.

Hız. Muhammed (s.a.v.), peygamberliğinin üçüncü yılının sonunda **“Yakın akrabaları uyar.”**⁽⁵⁾ **“Sana emrolunarı açıkça söyle ve ortak koşanlardan yüz çevir!”**⁽⁶⁾ ayetlerinin inmesiyle birlikte açıktan davetine başladı. Önce akrabalarına amcası Ebu Talib’in evinde bir yemek ziyafeti verdi ve yemekten sonra onlara kendisinin Allah (c.c.) tarafından gönderilen bir peygamber olduğunu, putlara tapmaktan vazgeçmeleri gerektiğini bildirdi. Onlardan yalnızca Allah’a (c.c.) inanmalarını ve ona ibadet etmelerini istedi. Fakat amcası Ebu Leheb, Peygamberimize (s.a.v.) sert sözlerle tepki gösterdi.

Hız. Peygamber (s.a.v.) bu kez bütün Mekkelileri İslam’a davet etmeye karar verdi ve Safa Tepesi’ne çıkıp insanlara şöyle seslendi:

— Ey Kureyş topluluğu! Şu dağın arkasında size saldırmak üzere bekleyen bir düşman ordusunun olduğunu söylesem bana inanır mısınız?

Orada bulunanlar hep bir ağızdan

— Evet, inanırız. Çünkü şimdiye kadar senin hiç yalan söylediğini duymadık, dediler.

Bunun üzerine Resulullah şöyle dedi:

— Ey Abdümtalipoğulları! Ey Abdümenafogulları! Ey Zühreoğulları! Ben, şiddetli bir azap hususunda sizleri uyarıyorum. Allah benden en yakın akrabamı uyarmamı istedi. Sizler, ‘Allah’tan başka ilah yoktur.’ demedikçe benim size ne bu dünya ne de ahirette faydam dokunur. Hız. Peygamber (s.a.v.), konuşmasını bitirir bitirmez Ebu Leheb “Helak olasınca. Bizi bunun için mi topladın?”⁽⁷⁾ diyerek Peygamberimize (s.a.v.) tepki gösterdi ve Resulullah’ı (s.a.v.) insanların gözünde küçük düşürmeye çalıştı.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) artık İslam’ı Mekke’de tüm insanlara açıktan duyurmaya çalıştı. Onları putlara tapmaktan vazgeçmeye, sadece Allah’a (c.c.) inanıp ibadet etmeye çağırdı. Resulullah’ın (s.a.v.) ve Müslümanların çabaları sonucunda İslamiyet Mekke’de hızla yayılmaya başladı. Müslümanların sayısının her geçen gün artması müşrikleri endişelendirdi. Bunun sonucunda Mekkelî müşrikler, Müslümanlara karşı baskı ve eziyetlerini artırdılar. Peygamberimizle (s.a.v.) alay ettiler, onun insanlara İslam’ı anlatmasını engellemeye çalıştılar. Özellikle köle, kimsesiz ve güçsüz kimselerden Müslüman olanlara baskı ve şiddet uyguladılar. Örneğin; Ümeyye bin Halef adlı müşrik, kölesi Bilal-i Habeşi’yi Müslüman olduğu için kızgın kumlar üzerine yatırıp saatlerce güneşin altında bekletti. Müşrikler, Yasir ve eşi Sümeyye’yi Müslüman oldukları için şehit ettiler. Ancak bütün bu eziyet, işkence ve baskılar Müslümanları dinlerinden ve davalarından döndüremedi. Peygamberimiz (s.a.v.) ve Müslümanlar güçlülere ve eziyetlere sabırla karşı koydular.

Müşrikler, Mekke’de İslam’ın yayılmasını önlemek için Ebu Talib’e gittiler ve ondan yeğeni Hız. Muhammed’i (s.a.v.) davasından vazgeçirmesini istediler. Buna karşılık Peygamberimize (s.a.v.) para, mal, mülk, Mekke’nin liderliğini verme gibi çeşitli vaatlerde bulundular. Ebu Talib, yeğeni Hız. Muhammed’i (s.a.v.) çağırıp müşriklerin isteğini ve teklifini ona ilettiler. Bunun üzerine Peygamberimiz (s.a.v.) **“Ey amca! Allah’a yemin ederim ki Güneş’i sağ elime, Ay’ı sol elime koysunlar**

“Muhammed aleyhis selam.”
yazılı bir hüsnühat

(5) Şuarâ suresi, 214. ayet.

(6) Hicr suresi, 94. ayet.

(7) İbn-i Sad, Tabakât, C 2, s. 187-188.

yine de davamdan dönmem.”⁽⁸⁾ diyerek İslam’ı yayma konusundaki kararlılığını ortaya koydu ve müşriklerin teklifini reddetti. Ebu Talib ise Hz. Peygamber’e (s.a.v.) olan desteğini şöyle ifade etti: “Ey kardeşimin oğlu! İstedğini söyle, yemin ederim ki seni hiçbir zaman, hiçbir şey karşılığında himayesiz bırakmayacağım.”⁽⁹⁾

ETKİNLİK

Peygamberimizin (s.a.v.) **"Ey amca! Allah'a yemin ederim ki Güneş'i sağ elime Ay'ı sol elime koysalar yine de davamdan dönmem."** sözünü İslam davasındaki samimiyeti ve kararlılığı açısından yorumlayınız.

Habeşistan’a Hicret (615 - 616)

DÜŞÜNELİM - HAZIRLANALIM

İslam tarihinde ilk hicret nereye yapılmıştır?

Müşriklerin, Mekke’de Müslümanlara yaptıkları zulüm, baskı ve şiddet dayanılmaz hâle gelmişti. Bu durum Peygamberimizi (s.a.v.) çok üzüyordu. Bir gün Allah Resulü (s.a.v.), Müslümanlardan isteyenlerin Habeşistan’a (bugünkü adıyla Etiyopya) hicret edebileceğini söyledi. Orada Müslümanların dinlerini özgürce yaşayabileceklerini ve rahat edebileceklerini belirtti. Bunun üzerine 615’te, on altı kişiden oluşan bir grup Müslüman Habeşistan’a hicret etti. Bu grubun içinde

İslamiyet öncesi Arap Yarımadası haritası

(8) İbn-i Hişam, es - Siret’ün - Nebeviyye, C 1, s. 287.

(9) Buhârî, Bedü'l - Vahiy, 65.

Peygamberimizin (s.a.v.) damadı Hz. Osman (r.a.) ile kızı Rukiye de vardı. Bundan bir yıl sonra da Peygamberimizin (s.a.v.) amcasının oğlu Cafer bin Ebi Talib'in (r.a.) başkanlığında, doksan dört kişiden oluşan bir grup Müslüman Habeşistan'a hicret etti."⁽¹⁰⁾ Habeşistan Hükümdarı Necaşi Hristiyandı ve Habeşistan'da Hristiyanlık hâkimdi. Necaşi, Müslümanları ülkesine kabul etti ve onlara iyi davrandı.

Mekkeli müşrikler, Müslümanları Habeşistan'da da rahat bırakmadılar. Müşrikler, Necaşi'den Müslümanları geri almak için çok değerli hediyelerle birlikte Necaşi'ye elçi gönderdiler. Necaşi, Mekkelilerin elçisi ile Müslümanlardan bazılarını huzurunda kabul etti. Müşrikler adına Amr bin Âs'ı, Müslümanlar adına da Cafer bin Ebi Talib'i (r.a.) dinledi. Onlara çeşitli sorular sordu ve sonunda müşriklerin gönderdiği hediyeleri iade ederek elçiyi eli boş bir şekilde geri çevirdi. Müslümanlara da ülkesinde güven içinde yaşayabileceklerini bildirdi ve onları daima koruyup gözetti. Müslümanlar çeşitli zamanlarda kendi istekleriyle ülkelerine geri döndüler.

Hz. Hamza (r.a.) ve Hz. Ömer'in (r.a.) Müslüman Oluşu

DÜŞÜNELİM - HAZIRLANALIM

Hz. Hamza (r.a.) ya da Hz. Ömer (r.a.) hakkında neler biliyorsunuz?

Peygamberimiz (s.a.v.), müşriklerin baskı, şiddet ve eziyetlerine rağmen Mekke'de İslam'ı anlatmaya devam ediyordu. Resulullah (s.a.v.), bir gün Safa Tepesi'nde otururken yanından Ebu Cehil geçti ve Peygamberimize (s.a.v.) ağır sözlerle hakaret etti. Bunu gören bir kadın, yolda giderken Peygamberimizin (s.a.v.) amcası Hz. Hamza'ya (r.a.) rastladı ve olayı ona anlattı. Hz. Hamza (r.a.) bu sırada avdan dönüyordu. Yeğenine yapılanları duyunca çok öfkeleni ve doğrudan Mekkelilerin toplantı yerine gitti. "Kardeşimin oğluna hakaret eden sen misin?" diyerek elindeki yay ile Ebu Cehil'in kafasına vurdu. Ebu Cehil kafasından yaralandı. Fakat Hz. Hamza'nın (r.a.) Müslüman olmasından korktuğu için ona ses çıkaramadı. Hz. Hamza (r.a.) daha sonra yeğenini görmek ve onu teselli etmek için Hz. Muhammed'in (s.a.v.) yanına gitti. Bir süre onunla sohbet ettikten sonra Peygamberimiz (s.a.v.) amcasını İslam'a davet etti ve onun Müslüman olmasının kendisini memnun edeceğini belirtti. Peygamberimizin (s.a.v.) sözlerinden etkilenen amcası Hz. Hamza (r.a.), orada şehadet getirip Müslüman oldu.

Güçlü ve cesur bir kimse olan Hz. Hamza'nın Müslüman olması, müşrikleri telaşlandırdı. Bunun üzerine Mekkelilerin ileri gelenleri Daru'n-Nedve'de toplandılar ve artık İslam'ın yayılmasını önlemek için Hz. Muhammed'i (s.a.v.) öldürmekten başka çarenin kalmadığına karar verdiler. Toplantıda Hz. Ömer (r.a.) da vardı ve o henüz Müslüman olmamıştı. Hz. Ömer (r.a.), bu işi ben yaparım, diyerek Hz. Peygamber'i (s.a.v.) öldürmek üzere yola çıktı. Nuaym bin Abdullah adlı kişi yolda öfkeli bir şekilde giden Hz. Ömer'i (r.a.) gördü ve ona nereye gittiğini sordu. Hz. Ömer (r.a.) da Hz. Muhammed'i (s.a.v.) öldürmeye gittiğini söyledi. Bunun üzerine Nuaym, Hz. Ömer'e (r.a.) çok zor bir işe kalkıştığını, kendi kız kardeşiyle eniştesinin de Müslüman olduğunu söyledi. Bunu duyan Hz. Ömer'in (r.a.) kızgınlığı ve öfkesi daha da arttı. Bu sefer o, yolunu değiştirip kız kar-

(10) İbn-i Sa'd , Tabakât, C 2, s. 195.

deşinin evine doğru yöneldi. Hz. Ömer (r.a.), kız kardeşinin evine vardığında eniştesi ve kız kardeşi içeride Kur'an okuyordu. Onlar, Hz. Ömer'in (r.a.) geldiğini görünce Kur'an ayetlerinin yer aldığı sayfaları saklamaya çalıştılar. Hz. Ömer (r.a.) bunu fark etti ve "Nedir o okuduğunuz şey?" diye bağırmaya başladı ve içeri girer girmez eniştesinin üzerine yürüdü. Bu sırada kız kardeşi araya girmeye çalıştı. Hz. Ömer (r.a.), eniştesine vururken onun eli kız kardeşinin yüzüne geldi. Bu sebeple kız kardeşinin yüzü kanlar içinde kaldı. Canı fena hâlde yanan kız kardeşi, Hz. Ömer'e (r.a.) cesur bir şekilde kendisinin ve eşinin Müslüman olduğunu, ne yaparsa yapsın asla dinlerinden dönmeyeceklerini söyledi. Bunun üzerine Hz. Ömer (r.a.) ne yapacağını, ne diyeceğini bilemedi ve kardeşine vurduğu için büyük bir üzüntü duydu. Kalbinin yumuşadığını, öfkesinin dindiğini hissetti ve kız kardeşinden, okudukları Kur'an ayetlerini getirmesini istedi. Hz. Ömer (r.a.), kardeşinin getirdiği Kur'an ayetlerini okuyunca çok etkilendi ve Hz. Peygamber'in (s.a.v.) yanına gitmek üzere oradan ayrıldı. Peygamberimiz (s.a.v.) bu sırada Erkâm adlı sahabinin evindeydi. Hz. Ömer (r.a.), Hz. Peygamber'in (s.a.v.) huzuruna vardığında şehadet getirdi ve Müslüman olduğunu açıkladı. Orada bulunan Müslümanlar buna çok sevindiler. Art arda Hz. Hamza (r.a.) ve Hz. Ömer (r.a.) gibi Mekke'nin iki güçlü insanının İslam'a girmesi, Müslümanları sevindirdi ve güçlendirdi.⁽¹¹⁾

"Ömer el-Faruk (r.a.)" yazılı bir hüsnühat

ETKİNLİK

Hz. Hamza (r.a.) ve Hz. Ömer (r.a.) gibi Mekke'nin iki güçlü insanının İslam'ı kabul etmesi, Mekkeliler üzerinde nasıl bir etki meydana getirmiştir? Sınıfınızda değerlendiriniz.

Boykot Yılları (616 - 619)

DÜŞÜNELİM - HAZIRLANALIM

Boykot ne anlama gelmektedir?

(11) İbn-i Hişam, es - Siretü'n - Nebeviyye, C 1, s. 342.

Mekkeli müşriklerin, İslam'ın yayılmasını önlemek için başvurmadıkları yol kalmadı. Müşrikler, Müslümanlara karşı her türlü baskıyı uyguladılar. Peygamberimizle (s.a.v.) alay ettiler, onun insanlara İslam'ı anlatmasına engel olmaya çalıştılar. Kimsesiz ve zayıf Müslümanlara eziyet ve işkence ettiler. Yine de İslam'ın yayılmasını önleyemediler. En sonunda Müslümanlara boykot uygulamaya karar verdiler ve bunu yazıya geçirip Kâbe'nin duvarına astılar.

Müşriklerin aldığı boykot kararına göre Müslümanlarla ve Peygamberimizin (s.a.v.) kabilesi olan Haşimoğullarıyla her türlü sosyal ve ekonomik ilişki kesilecekti. Müslümanlara bir şey verilmeyecek ve onlardan hiçbir şey alınmayacaktı. Müslümanlarla alışveriş yapılmayacaktı. Ne onlara kız verilecek ne de onlardan kız alınacaktı.

Bu boykot uygulaması Müslümanları çok zor durumda bıraktı. Müslümanlar yeme ve içme gibi en temel ihtiyaçlarını karşılayamaz hâle geldiler. En sonunda bazı Mekkeliler, akrabalarının ve yakınlarının zor durumda kalmasından rahatsız oldu ve boykotun kaldırılmasını istedi. Ayrıca müşriklerin, Kâbe'nin duvarına astıkları boykot kararıyla ilgili yazıyı da bir kurtçuğun yediği görüldü. Üç yılın sonunda müşrikler, boykottan vazgeçmek zorunda kaldılar.⁽¹²⁾

ETKİNLİK

Boykot yıllarında Müslümanların karşılaştığı zorluklarla ilgili bir araştırma yapınız ve edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

Hüzün Yılı (620)

DÜŞÜNELİM - HAZIRLANALIM

Hz. Hatice (r.a.) ya da Ebu Talip hakkında neler biliyorsunuz?

Müşriklerin, Müslümanlara uyguladığı sosyal ve ekonomik boykotun kaldırılmasından bir süre sonra Peygamberimiz (s.a.v.) iki büyük üzüntü yaşadı. Hz. Peygamber (s.a.v.) önce eşi Hz. Hatice'yi (r.a.), ardından da amcası Ebu Talip'i kaybetti. Hz. Hatice (r.a.), Peygamberimize (s.a.v.) ilk inanan kişiydi. O, Hz. Muhammed (s.a.v.) ile evlendikten sonra maddi ve manevi olarak desteğini Hz. Peygamber'den (s.a.v.) hiç esirgememişti. Ebu Talip ise yeğenini çocuk yaştan itibaren büyütüp yetiştirmişti. Hz. Muhammed (s.a.v.), peygamberlikle görevlendirildikten sonra müşriklerin baskılarına karşı daima onu korumuş ve vefat edene kadar ona desteğini sürdürmüştü. Bu iki önemli insanın vefatı, Peygamberimizi (s.a.v.) ve tüm Müslümanları derin bir üzüntüye boğdu. Bu nedenle Hz. Hatice (r.a.) ile Ebu Talip'in vefat ettiği yıla **Hüzün Yılı** denildi.

Taif Yolculuğu (620)

DÜŞÜNELİM - HAZIRLANALIM

Peygamberimiz (s.a.v.) Taif'e niçin gitmiş olabilir?

(12) İbn-i Hişam, es - Siretü'n - Nebeviyye, C 1, s. 373 - 374; İbn-i Sa'd, Tabakât, C 2, s. 196-198.

Müslümanlar Mekke’de çok zor günler geçiriyorlardı. Hz. Hatice (r.a.) ile Ebu Talip’in vefatından sonra müşrikler, Hz. Peygamber’e (s.a.v.) ve Müslümanlara karşı baskılarını daha da artırdılar. Bu sebeple Hz. Peygamber (s.a.v.), İslam’ı yayabileceği, tebliğ edebileceği yeni yerler aramaya başladı. Evlatlığı Zeyd bin Harise’yi (r.a.) yanına alarak Taif’e gitti. Orada insanlara Kur’an’dan ayetler okudu, Allah’ın (c.c.) emir ve yasaklarını anlattı. Taiflileri İslam’a davet etti. Ancak onlar, Peygamberimize (s.a.v.) tepki gösterdiler ve kötü davrandılar. Kölelere ve çocuklara Hz. Peygamber’i (s.a.v.) taşlattılar. Zeyd bin Harise (r.a.), Taiflilerin attığı taşlar Peygamberimize (s.a.v.) gelmesin diye vücudunu Allah Resulü’nün (s.a.v.) önüne siper etti. Her ikisinin de vücudu ve ayakları kanlar içinde kaldı. Peygamberimiz (s.a.v.) ile Zeyd bin Harise (r.a.) yorgun ve bitkin hâlde bir üzüm bağına sığınarak canlarını kurtarabildiler. Peygamberimiz (s.a.v.) buna rağmen Taiflilere beddua etmedi, onların hidayete ermeleri ve doğru yolu bulmaları için Allah’a (c.c.) dua etti.⁽¹³⁾

Peygamberimiz (s.a.v.) ile Zeyd bin Harise (r.a.), bağda kendilerine gelmeye çalışırken Addas adlı bir köle onlara üzüm ikram etti. Hz. Peygamber (s.a.v.) üzüm yemeye “Bismillâh” diyerek başlayınca Addas hayretle “Bu bölge halkı böyle söz bilmezler, onlar Allah’ın adını anmazlar.” dedi. Peygamberimiz (s.a.v.) onun nereli olduğunu sordu. Addas “Ninovalıyım, Hristiyanım.” dedi. Bunun üzerine Hz. Muhammed (s.a.v.), “Demek kardeşim Yunus Peygamber’in memleketindensin.” dedi. Addas, Peygamberimize (s.a.v.), “Sen Yunus’u nereden tanıyorsun?” dedi. Hz. Peygamber (s.a.v.) “Yunus benim kardeşimdir. O da benim gibi peygamberdi.”⁽¹⁴⁾ dedi. Hz. Muhammed (s.a.v.) bir süre Addas ile sohbet ettikten sonra onu İslam’a davet etti. O da şehadet getirerek Müslüman olduğunu bildirdi. Peygamberimiz (s.a.v.) ile Zeyd bin Harise bir süre üzüm bağında dinlendikten sonra tekrar Mekke’ye dönmek üzere yola çıktılar. Resulullah (s.a.v.) Taif’ten bir sonuç alamamanın üzüntüsü içinde Mekke’ye döndü.

BİLGİ NOTU

Peygamberimiz (s.a.v.), eşi ile amcasının vefatının ve Taif’te yaşadığı üzücü olayın ardından sevindirici bir olay yaşadı. Yüce Allah (c.c.), Hz. Peygamber’i (s.a.v.) “İsrâ ve Miraç Mucizesi” ile ödüllendirdi. Resulullah (s.a.v.) bir gece Allah’ın (c.c.) emri ile Mekke’deki Mescid-i Haram’dan Kudüs’teki Mescid-i Aksâ’ya götürüldü. Oradan da Allah’ın (c.c.) katına yükseltildi. Bu olaya “İsrâ ve Miraç Mucizesi” denir. Kur’an-ı Kerim’de, İsrâ ve Miraç Mucizesi ile ilgili olarak şöyle buyrulur: **“Bir gece, kendisine ayetlerimizden bir kısmını gösterelim, diye kulunu (Muhammed’i) Mescid-i Haram’dan, Mescid-i Aksâ’ya götüren Allah, noksan sıfatlardan münezzehtir. O gerçekten işitendir, görendir.”**

İsrâ suresi, 1. ayet.

ETKİNLİK

Peygamberimizin (s.a.v.) Mekke Dönemi’nde yaptığı davetlerle ilgili en çok dikkatinizi çeken ve sizi etkileyen husus ne oldu? Niçin? Düşüncelerinizi sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

(13) Bakınız, İbn-i Sa’d, Tabakât, C 1, s.199; İbn-i Kesir, es-Siretü’n - Nebeviyye, s. 243.

(14) İbn-i Hişam, es - Siretü’n - Nebeviyye, C 2, s. 82.

2. Hicret

DÜŞÜNELİM - HAZIRLANALIM

Peygamberimiz (s.a.v.) ile Mekke'li Müslümanlar niçin Medine'ye göç etmiş olabilirler?

Peygamberimiz (s.a.v.) bir yandan Mekke'de İslam'ı yaymaya çalışırken bir yandan da dışarıdan Mekke'ye gelenlerle iletişim kurmaya ve onlara İslam'ı anlatmaya çalışıyordu. Yılın belli zamanlarında Mekke'de panayırlar kuruluyordu. İnsanlar hem ticaret yapmak hem de Kâbe'yi ziyaret etmek için akın akın Mekke'ye geliyordu. Peygamberimiz (s.a.v.) bu insanlarla konuşup onların Müslüman olmasını sağlamayı ve böylece İslam'ın Mekke dışında da yayılmasını amaçlıyordu. Hz. Peygamber (s.a.v.) 620 yılında Akabe denilen yerde Medine'den gelen altı kişilik bir grupla karşılaştı. Onlara, kendisinin Allah'ın (c.c.) resulü olduğunu söyledi ve Kur'an'dan ayetler okudu. Sonra da onları İslam'a davet etti. Medineliler burada Müslüman oldular ve bir sonraki yıl aynı yerde buluşmak üzere Hz. Peygamber (s.a.v.) ile sözleşip Medine'ye döndüler.

Medineliler, yakınlarına son Peygamber'den ve İslam dininden söz ettiler. Onların bu çabaları sonucunda bazı insanlar Müslüman oldu. Medineliler Peygamberimizle (s.a.v.) ilk görüşmeden bir yıl sonra 621'de on iki kişilik bir grupla tekrar Mekke'ye geldiler ve yine Akabe'de Peygamberimizle (s.a.v.) buluştular. Bu kişiler; Allah'a (c.c.) hiçbir şeyi ortak koşmayacaklarına, çocukları öldürmeyeceklerine, Allah'a (c.c.) ve Resul'üne (s.a.v.) itaat edeceklerine dair Hz. Muhammed'e (s.a.v.) söz verdiler. Bu sebeple 621'de Medinelilerle Peygamberimiz (s.a.v.) arasında gerçekleşen bu görüşmeye, "I. Akabe Biati" denildi.

BİLGİ NOTU

Biat: Söz verme, birinin hâkimiyetini kabul etme ve emrine bağlılığını bildirme gibi anlamlara gelir.

Dinî Terimler Sözlüğü, s. 40.

Medineli Müslümanlar, I. Akabe Biati sırasında Peygamberimizle (s.a.v.) bir yıl sonra aynı yerde buluşmak üzere sözleştiler ve Mekke'den ayrıldılar. Hz. Peygamber (s.a.v.) onlarla birlikte Medine'de insanlara Kur'an öğretmek ve İslam'ı anlatmak üzere Mus'ab bin Umeyr'i (r.a.) de gönderdi. Onun ve yeni Müslüman olanların çabalarıyla İslamiyet Medine'de hızla yayılmaya başladı. Birçok insan İslam'a girdi.

Medineliler, I. Akabe Biati'nden bir yıl sonra yetmiş beş kişilik daha kalabalık bir grupla yine Mekke'ye geldiler ve gizlice Akabe'de Peygamberimizle (s.a.v.) buluştular. Burada Resulullah'a (s.a.v.) bağlılıklarını bildirdiler. Peygamberimizi (s.a.v.) Medine'ye davet ettiler. Hz. Peygamber'i (s.a.v.) kendi canları, çocukları ve aileleri gibi koruyacaklarına, ona itaat edeceklerine dair söz verdiler. 622 yılında Peygamberimiz (s.a.v.) ile Medineli Müslümanlar arasında geçen bu görüşmeye de "II. Akabe Biati" denildi. ⁽¹⁵⁾ Bu sırada Mekke'de Müslümanlar, müşriklerin baskı ve eziyetlerinden iyice bunalmışlardı. Onlar inançlarını çok zor şartlarda yaşamaya çalışıyorlardı. Peygamberimiz (s.a.v.) II. Akabe Biati'nden sonra Müslümanlara Medine'ye hicret edebileceklerini bildirdi. Bu habere çok sevinen Müslümanlar, gruplar hâlinde Mekke'den ayrılıp Medine'ye hicret etmeye başladılar.

(15) İbrahim Sarıçam, Hz. Muhammed ve Evrensel Mesajı, s.111-112.

Müslümanların hicret için Medine'ye doğru yola çıkması, müşrikleri telaşlandırdı ve korkuttu. Müşrikler İslam'ın Mekke dışında duyulmasını ve yayılmasını istemiyorlardı. Ayrıca Medine, müşriklerin Şam ticaret yolu üzerinde bulunan bir şehirdi. Müslümanların burada olması onların ticaret yollarının güvenliğini tehlikeye düşürebilirdi. Bu nedenle müşrikler, hemen Daru'n-Nedve'de toplandılar. Peygamberimizi (s.a.v.) öldürmeye karar verdiler. Bunu yapmak için de her kabileden birer genç seçtiler. Bu gençler geceleyin Hz. Peygamber'in (s.a.v.) evini kuşatacaklar ve sabahleyin hep birlikte Resulullah'ın (s.a.v.) evine girip onu öldüreceklerdi. Cebrail (a.s.), onların bu planını Peygamberimize (s.a.v.) bildirdi. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.), arkadaşı Hz. Ebu Bekir'e

Peygamberimizin (s.a.v.) Hicret sırasında Kuba'da yaptırdığı mescidin günümüzdeki hâli

(r.a.) haber gönderdi ve hicret için hazırlık yapmasını istedi. Hz. Muhammed (s.a.v.), yanındaki emanetleri sahiplerine teslim etmesi için amcasının oğlu Hz. Ali'ye (r.a.) verdi ve onu gece kendi yatağına yatırarak evden çıktı. Hz. Peygamber (s.a.v.), geceleyin evinden Yasîn suresinin ilk ayetlerini okuyarak ayrıldı ve Peygamberimizin (s.a.v.) evini kuşatan müşrikler onu göremediler.

Hz. Peygamber (s.a.v.) evinden çıktıktan sonra Hz. Ebu Bekir'in (r.a.) yanına gitti ve onunla birlikte hicret için Medine'ye doğru yola çıktı. Resulullah (s.a.v.) ile Hz. Ebu Bekir (r.a.), bir süre Mekke yakınlarındaki Sevr Mağarası'nda gizlendiler. Peygamberimizin (s.a.v.) evini kuşatan müşrikler, sabahleyin onun yatağında Hz. Ali'yi (r.a.) görünce şaşkına döndüler. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) hicret için evden ayrıldığını öğrenen Mekkeli müşrikler, her tarafta Resulullah'ı (s.a.v.) aramaya başladılar. Onu bulup getirene büyük ödüller vadettiler. Bir ara müşriklerden bir grup, Sevr Mağarası'nın önüne kadar geldi. Fakat mağaranın ağzına örümcek ağ ördüğünden ve bir kuş da yuva yaptığından dolayı içeride kimse yok zannederek oradan ayrıldılar. Peygamberimiz (s.a.v.) ve Hz. Ebu Bekir (r.a.) tehlikenin geçtiğini görünce mağaradan çıkıp Medine'ye doğru

yollarına devam ettiler. Kuba denilen yere geldiklerinde bir süre burada konakladılar. Bu sırada Peygamberimiz (s.a.v.) Kuba’da bir mescit yaptırdı.

Hz. Peygamber (s.a.v.) ile Hz. Ebu Bekir (r.a.) birkaç gün Kuba’da kaldıktan sonra Medine’ye doğru tekrar yola koyuldular. Bir cuma günü Ranuna Vadisi denilen yere geldiler ve Peygamberimiz (s.a.v.) Müslümanlara burada ilk cuma namazını kıldırdı. Cuma namazından sonra hicret yolculuğuna devam eden Peygamberimiz (s.a.v.), bir süre sonra sağ salim Medine’ye ulaştı. Hz. Peygamber’i (s.a.v.) dört gözle bekleyen Medineliler, onu büyük bir sevgi ve coşkuyla karşıladılar. 622 yılında gerçekleşen bu olaya **Hicret** denir.

Hicret’in Müslümanlar için çok önemli faydaları ve sonuçları olmuştur. Bunlar, şu şekilde belirtilebilir:

- Müslümanlar, hicretle birlikte dinlerini özgürce yaşama ve yayma imkânına kavuştular.
- Müslümanlar, Mekkeli müşriklerin baskı ve zulmünden kurtuldular.
- Müslümanlar, Medine’de yeni bir İslam toplumunun temellerini attılar.
- İslamiyet Medine başta olmak üzere tüm Arap Yarımadası’nda hızla yayılmaya başladı.
- Hicret, Hz. Ömer (r.a.) zamanında yeni bir takvimin yani hicri takvimin başlangıcı olarak kabul edildi.

ETKİNLİK

“İman edip hicret eden ve Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla cihat edenler ve (muhacirleri) barındırıp onlara yardım edenler (ensar) var ya, işte onlar birbirlerinin dostlarıdır...”

Enfâl suresi, 72. ayet.

Yukarıdaki ayetin vermek istediği mesajı sınıfınızda arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

BİLGİ NOTU

Muhacir: İslam dinini, Kur’an-ı Kerim’in emrettiği gibi yaşamak ve Mekkeli müşriklerin baskılarından kurtulmak ve din, can, namus, akıl, soy emniyetini sağlayıp her türlü tehlikeden kurtulmak amacıyla Mekke’den Medine’ye hicret eden Müslümanlara denir.

Ensar: Hicret sırasında Hz. Peygamber’e (s.a.v.) ve Mekke’den Medine’ye göç eden diğer Müslümanlara kucak açıp onları misafir eden; din kardeşlerinin beslenme, barınma ihtiyaçlarını gideren, farklı bir ortamda yeni bir yaşam kurabilmelerinde onlara yardımcı olan ve sahip oldukları her şeyi onlarla paylaşan Medineli Müslümanlara denir.

Dini Terimler Sözlüğü, s. 76 ve 243.

3. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Daveti: Medine Dönemi

DÜŞÜNELİM - HAZIRLANALIM

Kendi yaşadığı yerden, vatanından başka yerlere göç etmek zorunda kalan insanlar ne gibi duygular yaşarlar?

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.), Medine'ye hicret ettikten sonra ilk önce burada bir mescit yaptırdı. Mescidin yapımında bizzat kendisi de çalıştı. Bu mescide **Mescid-i Nebi** adı verildi. Mescid-i Nebi'nin bitişiğine Peygamberimizin (s.a.v.) ailesi için ev, kimsesiz Müslümanlar ve ilim öğrenmek isteyenler için de bir oda yapıldı. Buraya **Suffe** adı verildi.

Mescid-i Nebi'nin o dönem pek çok sosyal işlevi vardı. Müslümanlar namazlarını cemaatle mescitte kılıyor, sorunlarını burada görüşüp çözüme kavuşturuyordu. Namazlardan önce ve sonra mescitte Peygamberimizin (s.a.v.) çevresinde toplanıyor, onun açıklamalarını dinliyor ve Allah'tan (c.c.) gelen vahiyleri öğreniyordu. Müslümanlar sık sık burada bir araya gelip tanışma, sohbet etme imkânı buluyordu. Bu da onların kaynaşmasına, sorunlarını ve sıkıntılarını paylaşmasına katkı sağlıyordu. Ayrıca Müslümanlar, savaşlardan önce mescitte toplanıp savaşta uygulanacak planı görüşüyor ve karara bağlıyordu. Peygamberimiz (s.a.v.), dışarıdan Medine'ye gelen yabancı heyet ve elçilerle de mescitte görüşüyordu. Bunun yanında Peygamberimiz (s.a.v.) hem Mescid-i Nebi'de hem de Suffe'de eğitim ve öğretim faaliyetlerini yürütüyordu. Mescid-i Nebi ve Suffe ilim öğrenilen bir kurum niteliğindedir. Burada Müslümanlar, gelen Kur'an ayetlerini ezberliyor, okuma ve yazma öğreniyordu. Hatta Suffe'de farklı kabile ve toplumların dillerini öğrenen Müslümanlar da vardı. Bütün bunlar Mescid-i Nebi'nin, Medine'de İslam toplumunun oluşmasında çok önemli görevleri yerine getirdiğini göstermektedir.

Mescid-i Nebi'nin günümüzdeki hâlinde bir görünüm

ETKİNLİK

Günümüzdeki cami ve mecsitleri, işlevleri bakımından Mescid-i Nebi ile karşılaştırınız. Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Hız. Peygamber (s.a.v.), Hicret'ten sonra Medine'de toplumsal barışı sağlamaya yönelik birçok çalışma yaptı. Bunların başında Evs ve Hazre adlı iki büyük Arap kabilesini barıştırması gelir. Bu iki kabile arasında yıllardan beri süre gelen düşmanlıklar, anlaşmazlıklar ve kan davaları vardı. Hız. Peygamber (s.a.v.) Medine'ye hicret ettiğinde bu kabilelerden birçok kişinin Müslüman olduğunu gördü. Bir süre sonra Evs ve Hazre kabilelerinin ileri gelenleriyle görüşüp onların barışmasını sağladı. Bunun ardından da Peygamberimiz (s.a.v.), Mekke'den hicret eden her bir Müslüman'ı Medineli bir Müslüman'la kardeş ilan etti. Buna ‘‘Muâhat’’ denir. Böylece Medineli Müslümanlar, Mekke'den hicret eden muhacirlerle evlerini, yiyeceklerini, bağ ve bahçelerini paylaştılar. Onlara destek ve yardımcı oldular. Bu durum Müslümanlar arasındaki kardeşlik duygularını güçlendirdi. Paylaşma ve yardımlaşmayı artırdı.

Hız. Peygamber (s.a.v.), Medine'de bütün toplum kesimleriyle barış ve huzur içinde yaşamak istiyordu. Bunun için Yahudilerle de ‘‘Medine Sözleşmesi’’ adı verilen bir anlaşma yaptı. Bu anlaşmanın başlıca maddeleri şunlardır:

- Müslümanlar ve Yahudiler barış içinde yaşayacaklar,
- Diyet ve fidyelere ait kurallar eskiden olduğu şekilde devam edecek,
- Yahudiler dinlerinde zgr olacaklar,
- Medine'ye bir saldırı olursa şehri birlikte savunacaklar,
- Müslümanlar ve Yahudiler birbirlerinin düşmanlarıyla ittifak kuramayacaklar,
- Taraflar arasında çıkacak her türlü anlaşmazlıkta, Hız. Peygamber (s.a.v.) hakem kabul edilecek.⁽¹⁶⁾

ETKİNLİK

Günümüzde toplumsal barışı ve kardeşliği güçlendirmek için Peygamberimizin (s.a.v.) Medine'deki uygulamalarından nasıl faydalanılabilir? Sınıfınızda tartışınız.

Bedir Savaşı (624)

Hız. Peygamber (s.a.v.), Medine'de toplumsal barış ortamını sağlamaya çalışırken Mekkeli müşrikler ise Müslümanlara saldırmak üzere savaş hazırlıklarına başladılar. Savaş giderlerini karşılamak ve ihtiyaç duydukları şeyleri almak için Ebu Sufyan'ın liderliğinde Suriye'ye büyük bir ticaret kervanı gönderdiler. Peygamberimiz (s.a.v.), Medine yakınlarından geçecek olan bu kervanı takip etmek istedi. Fakat Ebu Sufyan farklı bir yoldan giderek Hız. Muhammed'in (s.a.v.) takibinden kurtuldu. Bunu duyan Mekkeli müşrikler, bin kişilik bir orduyla Müslümanlara saldırmak üzere Medine'ye doğru yola ıkıtılar. Hız. Peygamber (s.a.v.) de üç yüz kişilik bir kuvvetle Bedir denilen yere geldi. Müşriklerle Müslümanlar arasındaki ilk savaş burada gerçekleşti. İslam ordusu, kendilerinden çok daha güçlü olan müşriklerin ordusunu büyük yenilgiye uğrattı. Bu savaşta Mekkeli müşriklerden yetmiş kadar kişi öldü ve çok sayıda kişi de esir alındı. lenler arasında müşriklerin ileri gelenlerinden Ebu Cehil, Ümeyye bin Halef, Utbe bin Rebia gibi kişiler de vardı. Müslümanlar ise bu savaşta on dört şehit verdiler.

(16) İbn-i Hişam, es - Siretü'n - Nebeviyye, C 2, s. 147.

Müslümanlar, Bedir’de Allah’ın (c.c.) yardımıyla büyük bir zafer elde ettiler. Bununla ilgili olarak bir ayette şöyle buyrulur: **“Andolsun sizler güçsüz olduğunuz hâlde Allah Bedir’de size yardım etmişti. Öyleyse Allah’tan sakının ki ona şükretmiş olasınız.”**⁽¹⁷⁾ Bedir’de kazanılan zafer ve elde edilen ganimet Müslümanlara büyük bir moral oldu ve güç kattı.

ETKİNLİK

Peygamberimiz (s.a.v.), Bedir Savaşı’nda Mekkeli müşriklerden esir alınanların bazılarını fidiye karşılığında bazılarını da on Müslüman’a okuma ve yazma öğretmesi karşılığında serbest bıraktı. Bu durumu Peygamberimizin (s.a.v.) eğitim ve öğretime verdiği önem açısından sınıfınızda değerlendiriniz.

Uhud Savaşı (625)

Bedir Savaşı’ndan bir yıl sonra Mekkeli müşrikler, Bedir’in intikamını almak için üç bin kişiden oluşan büyük bir ordu hazırladılar ve Medine’ye doğru yola çıktılar. Bunu haber alan Peygamberimiz (s.a.v.), Müslümanları topladı ve savaşta nasıl bir strateji izleyeceklerini onlarla istişare etti. İstişare sonunda müşriklerin ordusunun Uhud’da karşılanması kararlaştırıldı. Hz. Peygamber (s.a.v.), 700 kişilik ordusuyla müşriklerden önce Uhud’a vardı. Uhud Dağı’nın geçit noktasını kontrol altına almak için Abdullah bin Cübeyr komutasında elli kişilik bir okçu birliğini, Ayneyn Tepesi’ne yerleştirdi. Onlara yerlerinden ayrılmamalarını sıkı sıkı tembih etti.

Müşriklerin ordusu ile İslam ordusu Uhud’da karşı karşıya geldi. İslam ordusu, savaşın hemen başında düşman ordusunu bozguna uğrattı. Mekkeli müşrikler dağıldı. Sağa, sola kaçışmaya başladı. Bunu gören Ayneyn Tepesi’ndeki Müslüman okçu birliği, savaşı kazandık diye yerlerinden ayrıldı ve ganimet toplamak için aşağıya indi. Tepede sadece birkaç kişi kaldı. Uhud Dağı’nın arkasındaki müşriklere ait atlı birliğinin komutanı Halit bin Velid bu durumu gördü. Onun komutasındaki atlı birliği, Ayneyn Tepesi’ndeki okçuları şehit edip Müslümanları arkadan kuşattı. Halit

Uhud Şehitliği - Medine

(17) Âl-i İmrân suresi, 123. ayet.

bin Velid'in savaş alanına geldiğini gören müşrikler, tekrar geri döndüler. Bunun sonucunda İslam ordusu iki ateş arasında kaldı. Müslümanlar zor anlarda dahi kahramanca çarpışmayı sürdürdüler. Bu sırada Ebu Sufyan'ın hanımı Hint tarafından özel olarak tutulan Vahşi'nin attığı mızrakla Peygamberimizin (s.a.v.) amcası Hz. Hamza (r.a.) Şehit düştü. Hz. Ebu Bekir (r.a.), Hz. Ömer (r.a.), Hz. Ali (r.a.), Sa'd bin Eb Vakkas (r.a.), Ebu Ducane (r.a.), Talha bin Ubeydullah (r.a.) gibi güçlü sahabiler düşmanla kahramanca çarpıştılar ve vücutlarını Peygamberimize (s.a.v.) siper ettiler. Canları pahasına Resulullah'ı (s.a.v.) korumaya çalıştılar. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) yanağından yaralandı ve Resulullah'ın (s.a.v.) yüzü kanlar içinde kaldı. İslam ordusu bir yandan toparlanıp Uhud Dağı'na doğru çekilmeye çalışıyor, bir yandan da düşman ordusuyla çarpışmaya devam ediyordu. Bir süre sonra savaş tekrar denk kuvvetlerin mücadelesi hâline geldi. Müşrikler İslam ordusunun üzerine daha fazla gelmeye cesaret edemedi ve geriye çekildi. Ebu Süfyan'ın komutasındaki müşrik ordusu, Bedir'in intikamını aldığ diyerek Mekke'ye dönmek üzere yola koyuldu.

Müslümanlar Uhud Savaşı'nda yetmiş Şehit verdiler. Müşriklerden ise yirmiden fazla kişi öldü. Hz. Peygamber (s.a.v.) ok sevdiği amcası Hz. Hamza (r.a.) başta olmak üzere birçok sahabinin Şehit düşmesine çok üzüldü. Allah Resulü (s.a.v.), Şehitleri Uhud'a defnettikten sonra bir süre müşrikleri takip etti ve onların Mekke'ye dönmekte olduklarından emin olduktan sonra ordusuyla birlikte Medine'ye geldi.⁽¹⁸⁾

ETKİNLİK

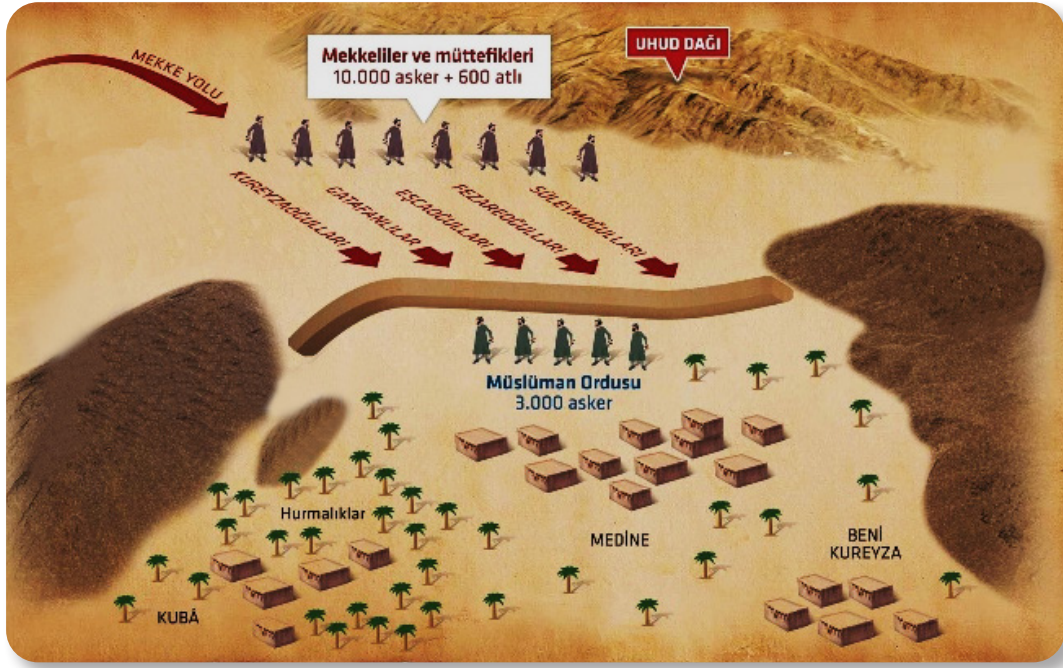
Uhud Savaşı'ndan ne gibi sonuçlar çıkarılabilir? Hz. Peygamber'e (s.a.v.) ve ordu komutanına itaat etmenin önemini dikkate alarak bu savaşın sonuçlarını sınıfta arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

Hendek Savaşı (627)

Uhud Savaşı'ndan cesaret alan Mekkeli müşrikler, 627'de Müslümanları yok etmek ve İslam'ı ortadan kaldırmak için büyük bir ordu hazırladılar. 627 yılında on bin kişilik bir orduyla Medine'ye saldırmak üzere yola ıktılar. Bu durumu ğrenen Peygamberimiz (s.a.v.) hemen Müslümanları topladı ve onlarla iştişare etti. Yapılan görüşme sonrasında Selman-ı Farisi adlı sahabinin, Medine'nin etrafına hendekler kazıp savunma savaşı yapılması teklifi uygun bulundu. Toplandıktan sonra Peygamberimiz (s.a.v.) ile birlikte bütün sahabiler, gece gündüz demeden büyük bir özveriyle Őehrin ovaya açık bölümüne hendekler kazdılar. Hz. Peygamber (s.a.v.) ordusunu hendeğin gerisine konuşlandırıdı.

Mekkeli müşrikler, Medine önlerine gelip hendekleri görünce büyük bir Őařkınlık yaşadılar. Hendekleri geçmek için büyük bir uğraş verdiler ama bunu başaramadılar. Müslümanlar, onların hendekleri geçmesine izin vermediler. Kuşatmanın uzamasından dolayı Mekkeli müşriklerin yiyecek ve içecekleri tükendi. Bu arada bir de fırtına çıktı ve müşriklerin kararghlarının yıkılmasına neden oldu. Sonunda müşrikler çaresiz, yorgun ve bitkin bir Şekilde Mekke'ye dönmek zorunda kaldılar. Bu savaş, müşriklerin Müslümanlara karşı son saldırısı oldu. Artık Mekkeliler, Müslümanların gücünü ve Medine'deki varlığını kabul etmek durumunda kaldılar. Bir daha Müslümanlarla savaşmaya g yetiremediler. Bu savaştan sonra İslamiyet Arap Yarımadası'na daha hızlı yayıldı. Pek çok kabile İslam'a girdi.

(18) Muhammed Hamidullah, Casim AVCI, "Uhud Gazvesi" TDV İslam Ansiklopedisi, C42, s. 54-57; İbrahim Sarıçam, Hz. Muhammed ve Evrensel Mesajı, s. 168 - 178.

Hendek Savaşı planını gösteren bir kroki

BİLGİ NOTU

Peygamberimiz (s.a.v.), Medine'deki Yahudilerle "Medine Sözleşmesi" adıyla bir barış anlaşması imzalamıştı. Bir süre sonra Yahudi kabileleri bu anlaşmaya aykırı davranmaya başladılar. Müslüman bir kadın, Kaynuka Yahudilerinin çarşısında alışveriş yaparken bir Yahudi, bu kadının başörtüsüne el uzattı ve onun başörtüsünün açılmasına neden oldu. Kaynuka Yahudileri bu durumu eğlence konusu yaptı. Orada bulunan bir Müslüman, bu çirkin davranışı yapan Yahudi'yi öldürdü. Yahudiler de o Müslüman'ı şehit etti.

Nadiroğulları Yahudileri ise Peygamberimize (s.a.v.) bir suikast planladı. Peygamberimiz (s.a.v.) bir gün onların mahallesinde bir evin gölgesinde otururken Nadiroğullarından bir Yahudi, evin üzerine çıkıp Peygamberimizin (s.a.v.) üzerine taş atmak üzere harekete geçti ancak Cebrael (a.s.) bunu Resulullah'a (s.a.v.) haber verdi. Hz. Peygamber (s.a.v.) hemen yerinden kalkarak bu suikast planından kurtuldu.

Kureyzaoğulları Yahudileri de Hendek Savaşı sırasında Müslümanlara arkadan saldırmak üzere gizlice Mekkeli müşriklerle anlaştı ve müşriklere destek oldu. Böylece Medine'deki Yahudi kabileleri, Peygamberimizle (s.a.v.) yaptığı anlaşmaya aykırı davrandılar. Hz. Peygamber (s.a.v.) de onlardan şehirden çıkmalarını istedi. Bunun üzerine Yahudiler, Hayber ve Şam gibi yerlere göç ettiler.

ETKİNLİK

Hendek Savaşı'nın sonuçlarını; Peygamberimizin (s.a.v.) Medine'de oluşturduğu Müslüman toplumun gücü ve İslam'ın Arap Yarımadası'nda yayılması açısından sınıfta değerlendiriniz.

Hudeybiye Antlaşması (628)

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.), Mekke'den Medine'ye hicret edeli altı yıl olmuştu. Hz. Muhammed (s.a.v.), doğup büyüdüğü vatanını ve kutsal Kâbe'yi çok özlemişti. Mekke'yi ve Allah'ın (c.c.) evi Kâbe'yi görmek istiyordu. Peygamberimiz (s.a.v.) 628'de bin dört yüz kişiyle birlikte Kâbe'yi ziyaret etmek için Mekke'ye doğru yola çıktı. Müslümanlar yanlarına kılıçtan başka herhangi bir silah almadılar. Peygamberimiz (s.a.v.) ile Müslümanlar Hudeybiye denilen yere geldiklerinde konakladılar. Resulullah (s.a.v.), Hz. Osman'ı (r.a.) Mekkelilere elçi olarak gönderdi. Hz. Osman (r.a.), onlara amaçlarının yalnızca Kâbe'yi ziyaret etmek olduğunu, savaş yapmak için gelmediklerini bildirdi. Müşrikler, Müslümanları Mekke'ye sokmayacaklarını ve Kâbe'yi ziyaret etmelerine izin vermeyeceklerini söylediler. Hz. Osman'ı (r.a.) da Mekke'de alıkoydular.

Hz. Osman'ın (r.a.) geri dönmesi gecikince Peygamberimiz (s.a.v.) ve Müslümanlar endişelendiler. Bir süre sonra Hz. Osman'ın (r.a.) öldürüldüğü, tutuklandığı gibi haberler gelmeye başladı. Bunun üzerine Müslümanlar, bir ağacın altında toplanıp Hz. Osman'ın (r.a.) intikamını almaya, canları pahasına ölünceye kadar müşriklerle çarpışacaklarına dair Peygamberimize (s.a.v.) söz verdiler. Buna **Rıdvan Biati** adı verildi.

Mekke'li müşrikler, Müslümanların bu kararını duyunca Hz. Osman'ı (r.a.) serbest bıraktılar ve Süheyl bin Amr başkanlığında Peygamberimize (s.a.v.) bir heyet gönderdiler. Müşriklerle Peygamberimiz (s.a.v.) arasında geçen uzun görüşmeler sonunda bir antlaşma yapıldı. Bu antlaşmaya göre;

- Müslümanlar ancak bir yıl sonra Kâbe'yi ziyaret edebilecekler,
- Müslümanlar, Mekke'ye geldiklerinde yanlarında kılıçtan başka bir silah bulundurmayacaklar ve Mekke'de en fazla üç gün kalabilecekler,
- Mekkelilerden biri Müslüman olup Medine'ye giderse iade edilecek fakat Müslümanlardan biri tekrar eski dinine dönüp Mekke'ye gelirse iade edilmeyecek,
- Diğer Arap kabileleri, iki taraftan istediklerinin hâkimiyetine girmekte ve anlaşma yapmakta serbest olacak,
- Bu antlaşma on yıl geçerli olacak.

Hz. Peygamber (s.a.v.) ile Mekke'li müşrikler arasında yapılan bu antlaşmaya **Hudeybiye Antlaşması** denildi.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.), Hudeybiye Antlaşması ile sağlanan barış ortamını değerlendirerek birçok yabancı devlet başkanına elçilerle İslam'a davet mektupları gönderdi. Bizans, İran, Mısır, Habeşistan hükümdarları bunların başında gelir. Örneğin; Hz. Peygamber'in (s.a.v.) Bizans Hükümdarı Herakliyus'a gönderdiği mektup şöyledir:

“Bismillâhirrahmânirrahîm. Allah'ın kulu ve resulü Muhammed'den Rum'un büyüğü Heraklius'a. Hidayete uyanlara selam olsun. Bundan sonra seni İslam'a davet ediyorum. İslam'ı kabul et ki kurtuluşa eresin. Allah da sana mükâfatını iki kat versin. Eğer kabul etmezsen halkının vebali senin boynunadır.

‘Ey ehl-i kitap! Sizinle bizim aramızda müşterek olan bir söze geliniz. Allah'tan başkasına tapmayalım; O'na hiçbir şeyi ortak koşmayalım ve Allah'ı bırakıp da kimimiz kimimizi ilahlaştırmayalım. Eğer onlar yine yüz çevirirlerse işte o zaman, şahit olun ki biz Müslümanlarız, deyin.’ (Âl-i İmrân suresi, 64. ayet.)⁽¹⁹⁾

(19) İbn-i Kesir, es - Siretü'n - Nebeviyye, s. 510.

Yabancı devletlerin hükümdarları genel olarak Peygamberimizin (s.a.v.) gönderdiği elçilere iyi davrandılar. Bizans, Mısır, Habeşistan hükümdarları Peygamberimize (s.a.v.) çeşitli hediyeler göndererek elçileri uğurladılar. İran Kisrası ise mektupta Hz. Muhammed'in (s.a.v.) adının kendi adından önce yazılmasına kızdı ve Peygamberimizin (s.a.v.) mektubunu yırttı. Elçiyi de huzurundan dışarı çıkardı. Gassan Kralı da Peygamberimizin (s.a.v.) gönderdiği mektubu yere attı ve Medine'ye ordusuyla saldırıda bulunacağı tehdidinde bulundu.⁽²⁰⁾

Hz. Peygamber (s.a.v.), gönderdiği mektup ve elçilerle İslam'ın Arap Yarımadası dışında da duyulmasını ve yayılmasını amaçladı.

BİLGİ NOTU

Necran'da kalabalık bir Hristiyan topluluğu yaşıyordu. Peygamberimiz (s.a.v.) bir mektup göndererek onları İslam'a davet etti. Bunun üzerine Necranlı Hristiyanlar, Hz. Peygamber'le (s.a.v.) görüşmek üzere Medine'ye bir heyet gönderdiler. Bu heyet, Mescid-i Nebi'de bir süre Peygamberimiz (s.a.v.) ile görüştüktan sonra kendi dinlerinde kalmak istediklerini ancak cizye vermeye de razı olduklarını belirtti. Hz. Peygamber (s.a.v.) bunu uygun buldu ve onları dinlerinde özgür bıraktı. Hatta o gün Necranlı Hristiyanların Mescid-i Nebi'de ibadet etmelerine izin verdi.

İbrahim Sarıçam, Hz. Muhammed ve Evrensel Mesajı, s. 245, 246.

ETKİNLİK

Hudeybiye Antlaşması'nın sağladığı barış ortamı, İslam'ın yayılmasına nasıl etki etmiştir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Mekke'nin Fethi (630)

Mekkeli müşriklerin himayesindeki Benî Bekir kabilesi, bir gece Müslümanların himayesindeki Huzaa kabilesine saldırdı ve birçok kişiyi öldürdü. Huzaalılar durumu Peygamberimize (s.a.v.) bildirdi. Allah Resulü (s.a.v.) Mekkeli müşriklere bir elçi gönderip onlardan, ölen Huzaalılarının diyetlerini ödemelerini ya da Benî Bekir kabilesini himaye etmekten vazgeçmelerini istedi. Müşrikler, Hz. Peygamber'in (s.a.v.) bu teklifini kabul etmediler ve böylece Hudeybiye Antlaşması'nı bozdular. Bunun üzerine Peygamberimiz (s.a.v.), 630 yılında on bin kişilik büyük bir orduyla Mekke'ye doğru yola çıktı. İslam ordusu Mekke yakınlarındaki "Merru'z - Zehran" denilen yere geldiğinde karargâh kurdu.

Peygamberimizin (s.a.v.) büyük bir orduyla Mekke yakınlarına kadar geldiğini öğrenen müşrikler, büyük bir korkuya kapıldılar. Mekkelilerin lideri Ebu Süfyan, bilgi edinmek için İslam ordusunun yakınlarına kadar geldi. Peygamberimizin (s.a.v.) muhafızları onu gördü ve alıp Hz. Muhammed'in (s.a.v.) yanına getirdi. Resulullah (s.a.v.), onu ordusunun arasında gezdirdi ve savaş yapmaksızın Mekke'ye girmek istediğini belirtti. Ardından da Ebu Süfyan'ı İslam'a davet etti. Ebu Süfyan, Resulullah'ın (s.a.v.) huzurunda şehadet getirip Müslüman oldu. Hz. Peygamber (s.a.v.), ona Mescid-i Haram'a girenlerin, Ebu Süfyan'ın evinde ya da kendi evinde kalanların güvende olacağını söyledi. Bu durumu Mekkelilere bildirmesini istedi.

(20) İbrahim Sarıçam, Hz. Muhammed ve Evrensel Mesajı, s. 249 - 250.

Ebu Süfyan, Peygamberimizin (s.a.v.) yanından ayrılıp Mekke'ye döndüğünde müşriklere Hz. Muhammed'in çok büyük bir orduyla Mekke'yi fethetmek için geldiğini ve ona karşı koymalarının mümkün olmadığını söyledi. Kendisinin de Müslüman olduğunu ifade etti. Kâbe'de olanların ve kendisinin evine sığınanların güvende olacağını bildirdi.

Hız. Peygamber (s.a.v.), Ebu Süfyan'ın ardından ordusuyla birlikte Mekke'ye doğru hareket etti. İslam ordusu önemli bir çatışmayla karşılaşmaksızın dört bir koldan akın akın şehre girdi ve Kâbe'de toplandı. Kutsal Kâbe'yi putlardan temizledi. Bilal-i Habeşi, Kâbe'nin üzerine çıkıp güzel ve gür sesiyle ezan okudu. Hız. Peygamber (s.a.v.), Mescid-i Haram'da olan Mekkelilere bir konuşma yaptı ve onları affettiğini söyledi. Bu durum Mekkeliler üzerinde büyük etki yaptı ve çok sayıda insan Resulullah'ın (s.a.v.) yanına gelip Müslüman olduğunu bildirdi.

Mekke'nin fethiyle birlikte Peygamberimiz (s.a.v.) Kâbe'yi putlardan temizledi ve burada tevhit inancını hâkim kıldı.

Müslümanlar, 622'de terk etmek zorunda kaldıkları vatanlarına büyük bir sevinç ve heyecanla girdiler. Mekke'yi fethettikleri ve vatanlarına kavuştukları için Allah'a (c.c.) şükrettiler. Kâbe'de dua ve ibadet etmenin huzurunu, mutluluğunu yaşadılar. Mekke'nin fethiyle birlikte artık Arap Yarımadası'nın en büyük gücü olduklarını herkese ilan ettiler.

Allah Resulü (s.a.v.), Mekke'nin fethinden sonra ordusuyla birlikte tekrar Medine'ye döndü. Mekke'nin fethi her tarafta duyuldu ve insanlar, Arap Yarımadası'nın farklı yerlerinden gruplar ve kabileler hâlinde Medine'ye gelip Peygamberimize (s.a.v.) Müslüman olduklarını bildirdiler.

ETKİNLİK

Hız. Muhammed'in (s.a.v.) Mekke'yi fethettiğinde genel af ilan etmesini, Peygamberimizin (s.a.v.) insanlara olan sevgi, şefkat ve merhameti açısından sınıfınızda değerlendiriniz.

Veda Haccı ve Veda Hutbesi (632)

Hz. Peygamber (s.a.v.), Mekke'nin fethinden iki yıl sonra Müslümanlara hac ibadetini yerine getirmek için Mekke'ye gideceğini haber verdi. Müslümanlar bu habere çok sevindiler. Hazırlıklar yapıldıktan sonra Peygamberimiz (s.a.v.), çok sayıda sahabe ile birlikte hac için yola çıktı. Resulullah (s.a.v.) Mekke'ye ulaştığında, Arap Yarımadası'nın dört bir yanından gelen yüz bini aşkın Müslüman ile Kâbe'de bir araya geldi. Müslümanlarla birlikte Kâbe'yi tavaf etti. Arefe günü Arafat'a çıktığında burada Müslümanlara bir konuşma yaptı. İslam tarihinde bu konuşmaya **Veda Hutbesi** Peygamberimizin (s.a.v.) yaptığı hacca da **Veda Haccı** denildi.

Peygamberimiz (s.a.v.) Veda Hutbesi'nde şöyle buyurmuştur:

“Hamd Allah’a mahsusur. Ona hamdeder, ondan yardım isteriz. Şahitlik ederim ki Allah’tan başka ilah yoktur. O tektir. Onun eşi ve benzeri yoktur. Yine şahitlik ederim ki Muhammed onun kulu ve resulüdür.

Ey insanlar! Sözümlü iyi dinleyiniz. Bilmiyorum, belki bu seneden sonra sizinle burada ebedî olarak bir daha beraber olamayacağım.

İnsanlar! Bu günleriniz nasıl mukaddes bir gün ise bu aylarınız nasıl mukaddes bir ay ise bu şehriniz Mekke nasıl kutsal bir şehir ise canlarınız, mallarınız, namus ve şerefınız de öylece mukaddestir; her türlü saldırıdan korunmuştur.

Ashabım! Yarın Rabb'inize kavuşacaksınız. Bugünkü her hâl ve hareketinizden muhakkak sorgulanacaksınız. Sakın benden sonra eski sapıklıklara dönüp de birbirinizin boynunu vurmayınız.

Ashabım! Kimin yanında bir emanet varsa onu hemen sahibine versin. Biliniz ki faizin her çeşidi kaldırılmıştır. İlk kaldırdığım faiz de Abdülmuttalip oğlu Abbas'ın faizidir. Lakin ana paranız size aittir. Ne zulmediniz. Ne de zulme uğrayınız.

Ashabım! Dikkat ediniz. Cahiliye'den kalma bütün âdetler kaldırılmıştır, ayağımın altındadır. Cahiliye Devri'nde güdülen kan davaları da tamamen kaldırılmıştır. Kaldırdığım ilk kan davası Abdülmuttalip'in torunu Rebia'nın davasıdır.

Ey insanlar! Kadınların haklarını gözetmenizi ve bu konuda Allah'tan korkmanızı tavsiye ederim. Sizin kadınlar üzerinde hakkınız, onların da sizin üzerinizde hakları vardır.

Müminler! Size iki emanet bırakıyorum. Ona sınımsız sarıldıkça yolunuzu hiç şaşırmasınız. Bu emanetler: Allah'ın kitabı, Peygamber'in sünnetidir.⁽²¹⁾

Müminler! Sözümlü iyi dinleyin, iyi belleyin. Rabb'iniz birdir, babanız birdir. Hepiniz Âdem'densiniz. Âdem de topraktan yaratılmıştır. Arap'ın Arap olmayan üzerinde, kırmızı tenlinin siyah üzerinde, siyahın da kırmızı tenli üzerinde bir üstünlüğü yoktur. Allah katında üstünlük ancak takva iledir. Müslüman, Müslüman'ın kardeşidir. Böylece bütün Müslümanlar kardeşir. Bir Müslüman'a kardeşinin kanı da malı da helal olmaz. Fakat gönül hoşnutluğu ile vermişse başkadır. Bu nasihatlerimi burada bulunanlar, bulunmayanlara bildirsinler. Olabilir ki bildirilen kimse, burada bulunup da işitenden daha iyi kavramış olabilir.

(21) Malik bin Enes, Muvatta, Kader, 46.

‘Ey insanlar! Yarın beni sizden soracaklar, ne dersiniz?’ diye sordu. Dinleyenler, ‘Allah’ın dinini tebliğ ettin, vazifeni hakkıyla yaptın, bize nasihat ve vasiyette bulundun, diye şahadet ederiz.’ dediler. Bunun üzerine Peygamberimiz (s.a.v.) ‘Şahit ol ya Rab! Şahit ol ya Rab! Şahit ol ya Rab!’ buyurdu.”⁽²²⁾

ETKİNLİK

Veda Hutbesi’nde bütün insanlığa yönelik ne gibi ilkeler yer almaktadır?

Sınıfınızda arkadaşlarınızla belirleyiniz ve bunların önemi üzerinde konuşunuz.

Hz. Peygamber’in (s.a.v.) Vefatı (632)

Resulullah (s.a.v.) Veda Haccı’ndan sonra Medine’ye döndü. O, bir süre sonra da hastalandı. Günden güne hastalığı iyice ağırlaştı. Bazen Mescid-i Nebi’ye namaz kıldırmaya gidemediği zamanlar da oldu. Mescide gidemediği vakitlerde namazları kıldırmak üzere Hz. Ebu Bekir’i (r.a.) görevlendirdi. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.), 8 Haziran 632’de Allah’ın (c.c.) rahmetine kavuştu.

Peygamberimizin (s.a.v.) vefat haberi Müslümanları yasa boğdu. Müslümanlar Resulullah’ın (s.a.v.) vefat ettiğine inanmak istemediler. Hz. Peygamber’i (s.a.v.) kaybetmek onları derinden sarstı. Ne yapacaklarını ve nasıl davranacaklarını bilemediler. Bir süre sonra Hz. Ebu Bekir (r.a.), Peygamberimizin (s.a.v.) evine geldi ve Resulullah’ın (s.a.v.) cenazesinin bulunduğu odaya girdi. Peygamberimizin (s.a.v.) cansız bedenini görünce gözlerinden yaşlar boşandı. Daha sonra kendini toparlayıp dışarı çıktı ve Müslümanlara şöyle seslendi:

“Ey insanlar! Kim Muhammed’e tapıyor ise bilmiş olsun ki Muhammed ölmüştür. Kim de Allah’a tapıyor idiye bilmiş olsun ki Allah bakidir, ölümsüzdür.”⁽²³⁾ Allah Teâlâ (c.c.) şöyle buyurdu: **“Muhammed ancak bir peygamberdir. Ondan önce de peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi o ölür ya da öldürülürse gerisin geriye (eski dininize) mi döneceksiniz? Kim gerisin geriye dönerse Allah’a hiçbir zarar veremez. Allah, şükredenleri mükâfatlandıracaktır.”**⁽²⁴⁾ Hz. Ebu Bekir’in (r.a.) konuşması Müslümanları biraz olsun sakinleştirdi.

Sevgili Peygamberimizin (s.a.v.) cenazesini, damadı Hz. Ali (r.a.) yıkadı. Amcası Hz. Abbas’ın (r.a.) oğulları ve Üsâme bin Zeyd (r.a.) de ona yardımcı oldular.⁽²⁵⁾ Müslümanlar gruplar hâlinde Peygamberimizin (s.a.v.) cenaze namazını kıldılar. Sonra da Peygamberimizin (s.a.v.) cenazesini, vefat ettiği yer olan eşi Hz. Âişe’nin (r.a.) odasına defnettiler.

BİLGİ NOTU

Peygamberimizin (s.a.v.) Medine’deki Mescid-i Nebi’de kabri ile minberi arasındaki yere, “Tertemiz cennet bahçesi, gül bahçesi” anlamında “Ravza-i Mutahhara” denir.

Dinî Terimler Sözlüğü, s. 302.

⁽²²⁾ İbn-i Hişam, es - Siretü’n - Nebeviyye, C 4, s. 345-346; Ahmed bin Hanbel, Müsned, C 4, s. 381.

⁽²³⁾ İbn-i Sa’d, Tabakât, C 2, s. 271.

⁽²⁴⁾ Âl-i İmrân suresi, 44. ayet.

⁽²⁵⁾ İbn-i Sa’d, Tabakât, C 2, s. 279.

4. Bir Sure Tanıyorum: Nasr Suresi ve Anlamı

Nasr suresi, Kur'an-ı Kerim'in 110. suresidir ve üç ayetten oluşur. Bu sure, namazlarda sıkça okunan kısa surelerden biridir.

Nasr suresi adını, ilk ayette geçen "nasr" kelimesinden almıştır. **Nasr:** Yardım etme anlamına gelir. Yüce Allah (c.c.) bu surede, Peygamberimize (s.a.v.) ve Müslümanlara Mekke'nin fethinin yakın olduğunu müjdelemiştir. Surede, Mekke'nin fethiyle birlikte insanların bölük bölük İslam'a girdikleri vurgulanır. Bu durumu gördüğünde Peygamberimizden (s.a.v.) ve Müslümanlardan Allah'a (c.c.) şükretmesi istenir. Ayrıca Yüce Allah (c.c.) Nasr suresinde, tövbeleri kabul edeceğini belirtir.

NASR SURESİ

OKUNUŞU

Bismillâhirrahmânirrahîm.

İzâ câe nasullâhi velfeth. Ve raeytennâse yedhulüne fî dînillâhi efvâcâ. Fesebbih bihamdi Rabbike vestağfirh. İnehû kâne tevvâbâ.

ANLAMI

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla (başlarım).

“Allah'ın yardımı ve fetih (Mekke'nin fethi) geldiğinde ve insanların bölük bölük Allah'ın dinine girdiğini gördüğünde Rabb'ine hamdederek tesbihte bulun ve ondan bağışlanma dile. Çünkü o, tövbeleri çok kabul edendir.”

ETKİNLİK

Nasr suresinde bizlere ne gibi mesajlar verilmektedir? Belirleyiniz ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

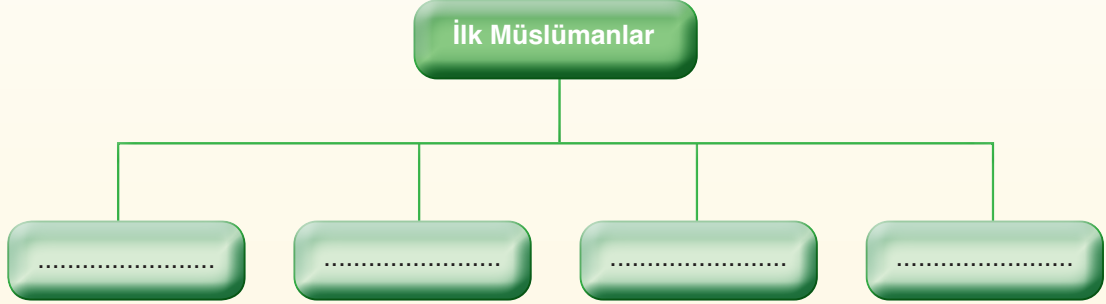
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A. Aşağıdaki soruların cevaplarını boş bırakılan satırlara yazınız.

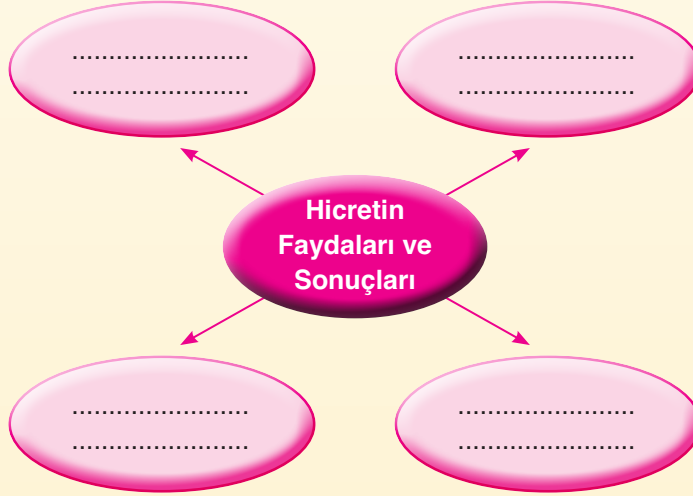
1. Peygamberimiz (s.a.v.), İslam'a davetine niçin en yakınlarından başlamıştır? Açıklayınız.
.....
.....
.....
2. Hz. Peygamber (s.a.v.), İslam'ı Mekke'de yayarken ne gibi zorluklarla karşılaşmıştır? Bilgi veriniz.
.....
.....
.....
3. İsrâ ve Miraç Olayı ne demektir? Açıklayınız..
.....
.....
.....
4. Peygamberimiz (s.a.v.) ve Müslümanlar niçin Medine'ye hicret etmişlerdir? Belirtiniz.
.....
.....
.....
5. Mescid-i Nebi'nin, Peygamberimiz (s.a.v.) döneminde ne gibi sosyal işlevleri vardı? Belirtiniz.
.....
.....
.....
6. Hz. Muhammed (s.a.v.), Medine'de sosyal barışı sağlamak için ne gibi çalışmalar yapmıştır? Bilgi veriniz.
.....
.....
.....
7. Bedir Savaşı'nın başlıca sonuçları nelerdir? Belirtiniz.
.....
.....
.....

B. Aşağıdaki şemaları doldurunuz.

1. İlk Müslümanların adlarını aşağıdaki şemaya yazınız.

2. Hicret'in Müslümanlar için ne gibi faydaları ve sonuçları olmuştur? Aşağıdaki şemaya yazınız.

C. Aşağıdaki soruların doğru seçeneğini işaretleyiniz.

1. Peygamberimize (s.a.v.) ilk inen ayetler aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bakara suresinin ilk beş ayeti
- B) Müddessir suresinin ilk beş ayeti
- C) Alak suresinin ilk beş ayeti
- D) Fâtiha suresinin tamamı

2. Müslümanların ilk hicret ettikleri yer neresidir?

- A) Medine
- B) Habeşistan
- C) Taif
- D) Şam

3. “Akabe Biatları” kimler arasında gerçekleşmiştir?

- A) Peygamberimiz (s.a.v.) ile Yahudiler arasında
- B) Peygamberimiz (s.a.v.) ile müşrikler arasında
- C) Peygamberimiz (s.a.v.) ile Habeşistan hükümdarı arasında
- D) Peygamberimiz (s.a.v.) ile Medineli Müslümanlar arasında

4. Mekke'den Medine'ye hicret eden Müslümanlara, onlara Medine'de yardım eden, destek olan Müslümanlara da adı verilir.

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yerlere sırasıyla hangi kavramlar gelmelidir?

- A) Ensar - muhacir
- B) Muhacir - ensar
- C) Sahabi - muhacir
- D) Ensar - hicret

5. Aşağıdakilerden hangisi Peygamberimiz (s.a.v.) ile Yahudiler arasında yapılan Medine Sözleşmesi'nin maddeleri arasında yer almaz?

- A) Yahudiler dinlerinde özgür olacaklar.
- B) Yahudilerle Müslümanlar arasında çıkan sorunlarda, Hz. Peygamber (s.a.v.) hakem kabul edilecek.
- C) Medine'ye bir saldırı olursa iki taraf şehri birlikte savunacaklar.
- D) Yahudiler ve Müslümanlar birbirlerinin düşmanlarıyla ittifak kurabilecekler.

6. Aşağıdaki olay ve tarih eşleştirmelerinden hangisi hatalıdır?

- A) Peygamberimize (s.a.v.) ilk vahiy gelişi - 610
- B) Mekke'den Medine'ye hicret - 620
- C) Uhud Savaşı - 625
- D) Hudeybiye Antlaşması - 628

- 7. I. İlk Müslümanlardan biridir.
II. Peygamberimizin (s.a.v.) en yakın arkadaşı ve sadık dostudur.
III. Hicret yolculuğunda Peygamberimizin yanında yer almıştır.**

Yukarıda sözü edilen sahabi kimdir?

- A) Hz. Ömer (r.a.)
- B) Hz. Ebu Bekir (r.a.)
- C) Hz. Osman (r.a.)
- D) Hz. Zeyd (r.a.)

8. Peygamberimiz (s.a.v.), Hendek Savaşı'ndan önce müşriklerle yapacakları savaşta nasıl bir strateji izlenmesi gerektiği konusunda, sahabilerle görüş alışverişinde bulunmuştur. Bunun sonunda Selman-ı Farisi adlı sahabinin Medine'nin etrafına hendek kazılmasına dair teklifi uygun bulunmuştur. Bu durum Peygamberimizin (s.a.v.) hangi özelliğini ortaya koymaktadır?

- A) Peygamberimizin (s.a.v.) merhametli olduğunu
- B) Peygamberimizin (s.a.v.) ilme önem verdiğini
- C) Peygamberimizin (s.a.v.) istişareye önem verdiğini
- D) Peygamberimizin (s.a.v.) sabırlı olduğunu

Ç. Aşağıdaki bilgilerden doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

1. () Peygamberimize (s.a.v.) ilk vahiy Sevr Mağarası'nda gelmiştir.
2. () Peygamberimizin (s.a.v.) eşi Hz. Hatice (r.a.) ile amcası Ebu Talip'in vefat ettiği yıla "Hüzün Yılı" adı verilmiştir.
3. () Peygamberimiz (s.a.v.) ilk mescidi hicret sırasında Kuba'da yapmıştır.
4. () Peygamberimizin (s.a.v.) kabri, Mekke'de Kâbe'nin yanındadır.
5. () Hz. Hamza (r.a.) ile Hz. Ömer'in (r.a.) art arda İslam'a girmesi, Mekke'de İslam'ın yayılmasına ve Müslümanların güçlenmesine katkı sağlamıştır.
6. () Hudeybiye Antlaşması, Peygamberimiz (s.a.v.) ile Yahudiler arasında yapılmıştır.
7. () Hz. Peygamber'in (s.a.v.) "Veda Haccı" sırasında Arafat'ta yaptığı konuşmaya "Veda Hutbesi" adı verilir.
8. () Hz. Muhammed (s.a.v.) Taif'e gittiğinde, insanlar Peygamberimizi (s.a.v.) büyük bir sevgiyle karşıladı ve çok sayıda insan İslam'ı kabul etti.

D. Aşağıdaki Nasr suresinde boş bırakılan yerleri tamamlayınız.

Bismillahirrahmânirrahîm.

İzâ câe velfeth ve yedhulûne fî

..... efvâcâ. Fesebbih Rabbike

İnnehû tevvâbâ.

5. ÜNİTE

TEMEL DEĞERLERİMİZ

Çanakkale Şehitleri Anıtı

HAZIRLIK ÇALIŞMASI

1. “Şehit, gazi, ehl-i beyt” kavramlarının anlamlarını araştırıp öğreniniz.
2. Vatan sevgisi ile ilgili şiir, yazı, fotoğraf ve benzeri doküman toplayınız ve bunu bir sunu hâline getirip projeksiyon ya da etkileşimli tahta yardımıyla sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.
3. Bayrağımıza ve İstiklâl Marşımıza niçin saygı göstermeliyiz? Büyüklerinizden bilgi alınız.
4. Şehitliğin önemini vurgulayan bir ayet ve bir hadis bulup defterinize yazınız.
5. Kandil gecelerimizin adlarını araştırıp defterinize not ediniz.

1. Toplumumuzu Birleştiren Temel Değerler

DÜŞÜNELİM - HAZIRLANALIM

Millet olarak bizi birbirimize bağlayan değerlerden hangilerini biliyorsunuz?

Toplumumuzdaki bütün fertleri birbirine bağlayan, bir amaç uğrunda birleştiren ve bizi bir millet yapan bazı temel değerlerimiz vardır. Bunlar bizim dinî, millî ve manevi değerlerimizi oluşturur.

Bizler millet olarak aynı vatan toprakları üzerinde yaşıyoruz. Bayrağımız, İstiklâl Marşımız, dinimiz, örf ve âdetlerimiz birdir. Vatanımızın herhangi bir köşesinde bir olay olsa bundan hepimiz etkileniriz. Sorunlarımızı ve sıkıntılarımızı paylaşır, zorlukları birlikte aşmaya çalışırız. Bayramlarımızı, kandil gecelerimizi sevinç ve coşku içinde birlikte kutlarız. Cami ve mescitlerde yan yana ibadet ve dua ederiz. Aynı dine, aynı peygambere ve aynı ilahi kitaba inanırız.

Millî ve manevi değerlerimiz bizi bir arada tutan unsurlardır. (Sakarya Şehitliği)

Toplumumuzu birleştiren temel değerlerin başında Hz. Peygamber (s.a.v.) ve ehl-i beyt sevgisi, vatan ve millet sevgisi, bayrağımıza ve İstiklâl Marşımıza saygı, şehit ve gazilerimizi minnet ve şükranla anmak gelir. Şimdi bunları görelim:

Peygamber ve Ehl-i Beyt Sevgisi

Mensubu olduğumuz yüce dinimiz İslam'ın peygamberi Hz. Muhammed'dir (s.a.v.). Peygamberimiz (s.a.v.), Yüce Allah'tan (c.c.) gelen vahiyleri insanlara tebliğ etmiş, İslam'ı anlatmak ve yaymak için büyük mücadele vermiştir.

Hz. Peygamber (s.a.v.), yaşamıyla ve güzel ahlakıyla tüm insanlara örnek olmuştur. Toplumumuzda Hz. Muhammed'e (s.a.v.) büyük bir sevgi duyulur. Milletimiz, çocuklarına "Ahmet, Muhammed, Mahmut ve Mustafa" gibi Peygamberimizin (s.a.v.) adlarını koymaya önem vermektedir.

Toplumumuzda, dua ederken ve mevlit okunurken Peygamberimizin (s.a.v.) adı anıldığında, salavat getirmek bir âdet hâline gelmiştir. İnsanlar, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) adı anıldığında ona sevgisini ve bağlılığını, "Allâhümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed." diyerek dile getirmektedir. Bu dua ifadesi, "Allah'ım! Hz. Muhammed'e ve onun ailesine salat ve selam et." anlamına gelmektedir.

Toplumumuzda Peygamberimizin (s.a.v.) sünnetini yaşamaya, onun hadislerini öğrenmeye ve hayatını örnek almaya büyük önem verilmektedir. Böylece Peygamberimizin (s.a.v.) getirdiği ilkeler, birer değer hâline gelmekte ve onun mesajları toplumda yaygınlaşmaktadır.

Şairlerimiz, düşünürlerimiz ve edebiyatçılarımız da şiirlerinde, eserlerinde Hz. Peygamber (s.a.v.) sevgisine yer vermektedirler. Örneğin; Süleyman Çelebi halk arasında "Mevlid" olarak bilinen eserinde, Peygamberimize (s.a.v.) duyduğu derin sevgiyi dile getirmiştir. Yunus Emre de birçok şiirinde Hz. Peygamber'e (s.a.v.) olan sevgisini ve özlemine ifade etmiştir. Örneğin; bir şiirinde şöyle demiştir:

"Şol seni seven kişi,
Verir yoluna başı.
İki cihan güneşi,
Sensin ya Resulallah!"⁽¹⁾

Ahmet Yesevi de Hz. Muhammed'e (s.a.v.) olan sevgisini,

"On sekiz bin âleme server olan Muhammed / Otuz üç bin ashaba rehber olan Muhammed."⁽²⁾ diyerek ifade etmiştir.

ETKİNLİK

"Canım kurban olsun senin yoluna,
Adı güzel kendi güzel Muhammed.
Gel şefaât eyle kemter kuluna,
Adı güzel kendi güzel Muhammed."

Yunus Emre Divanı, s. 238.

kemter: Değersiz, âciz.

şefaât: Peygamberimizin (s.a.v.), müminler için Allah'tan (c.c.) bağışlanma dilemesi.

Yukarıdaki dördlük Hz. Peygamber (s.a.v.) sevgisi konusunda nasıl bir mesaj içermektedir? Sınıfınızda arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

Toplumumuzda Peygamberimize (s.a.v.) olduğu gibi onun ehl-i beytine de büyük bir sevgi ve saygı duyulur. **Ehl-i beyt:** Hz. Peygamber'in (s.a.v.) ev halkına, aile fertlerine ve yakın akrabalarına denir. Peygamberimizin (s.a.v.) hanımları, çocukları, damatları ve torunları ehl-i beyt kavramındadır.⁽³⁾ Hz. Ali'nin (r.a.) kahramanlığını, yiğitliğini çocuklara büyük bir istekle anlatmaktadırlar. Peygamberimize (s.a.v.) salavat getirirken ve namazların sonunda Salli - Bârik dualarını okurken Hz. Muhammed'in (s.a.v.) ailesine de dua etmektedirler.

(1) Yunus Emre Divanı, s. 319.

(2) Ahmet Yesevi, Divan-ı Hikmet, s. 136.

(3) Dinî Terimler Sözlüğü, s. 67.

Vatan ve Millet Sevgisi

Vatan ve millet sevgisi, bir milletin fertlerini birbirine bağlayan en önemli iki değerdir. Bir milletin var olabilmesi ve varlığını devam ettirebilmesi için bağımsız bir vatana sahip olması çok önemlidir. Atalarımız tarih boyunca bu bilinçle davranmışlar, vatanımızın bağımsızlığı ve milletimizin özgürlüğü için büyük bir mücadele vermişlerdir. Vatanımız ve milletimiz için canlarını feda etmekten kaçınmamışlardır. Kurtuluş Savaşı'nda, vatanımızı düşman işgalinden kurtarmak için pek çok zorluğa göğüs germişler ve binlerce şehit vermişlerdir. Bugün de askerlerimiz, güvenlik güçlerimiz ülkemizin dört bir köşesinde vatanımızı korumak, milletimizin barış ve huzur içinde yaşamasını sağlamak için büyük bir özveriyle görev yapmaktadırlar. Vatanımız ve milletimiz için gerektiğinde canlarını ortaya koymaktadırlar. Bizler bu sayede ülkemizde özgür ve bağımsız bir şekilde yaşıyoruz. Dinimizi, dilimizi, örf ve âdetlerimizi, kültürümüze ait unsurları koruyup yaşatabiliyoruz. Ay yıldızlı bayrağımızın vatan toprakları üzerinde özgürce dalgalanmasını sağlıyoruz.

BİLGİ NOTU

Atalarımız, Osmanlı Dönemi'nde Peygamberimizin (s.a.v.) soyundan gelenleri belirlemek, onların haklarını korumak için "Nakibü'l - Eşraf" adlı bir kurum oluşturmuştur.

Uzungöl - Trabzon

Balıklı Göl - Şanlıurfa

Rumeli Hisarı - İstanbul

Alanya Kalesi - Antalya

Cennet gibi vatanımızın değerini bilmeli, tarihî ve doğal güzelliklerini korumalıyız.

ETKİNLİK

“Girmeden tefrika bir millete, düşman giremez.
Toplu vurdukça yürekler onu top sindiremez.”

Mehmet Âkif ERSOY

Safahat, s. 241.

tefrika: Ayrılık, bölünme.

Şair, yukarıdaki dizelerinde neyi anlatmak istemiştir? Yorumlayınız ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Dinimiz İslam’da vatan kutsal bir değer olarak görülür, vatanın korunması ve savunulması emredilir. Bir ayette, “**Onlara (düşmanlara) karşı gücünüz yettiği kadar kuvvet ve cihat için bağlanıp beslenen atlar hazırlayın...**”⁽⁴⁾ buyrulurken vatanın korunması ve savunulması için gerekli kuvvetlerin hazırlanması istenir. Peygamberimiz (s.a.v.) de bir hadisinde şöyle buyurmuştur: “**Bir gün, bir gece sınır boyunca nöbet tutmak, gündüzleri oruçla geceleri de ibadetle geçirilen bir aydan daha hayırlıdır.**”⁽⁵⁾

Vatanseverlik, bağımsızlık, özgürlük, yiğitlik, kahramanlık, iyilikseverlik, misafirperverlik gibi değerler milletimizin temel özelliklerindedir. Milletimiz, doğusundan batısına, kuzeyinden güneyine bu güzel vatanda her zaman birlik ve beraberlik içinde olmaya önem vermiştir. Deprem, sel, yangın gibi doğal afetlerde zorlukları, sıkıntıları birlikte göğüslemiştir. Gerektiğinde vatani, bayrağı ve kutsal değerleri uğruna canını vermiştir. Her zaman bağımsızlığını ve özgürlüğünü korumaya çalışmıştır.

İstiklâl Marşı şairimiz Mehmet Âkif Ersoy, milletimizin bu özelliğini şöyle dile getirmiştir:

“Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.

Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım.

Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.

Yırtarım dağları enginlere sığmam, taşarım.”

Bizler de vatanımızı ve milletimizi çok sevmeliyiz. Vatanımızı, millî ve manevi değerlerimizi korumaya önem vermeliyiz. Ülkemizde yaşayan tüm vatandaşlarımızla iyi ilişkiler içinde olmalıyız.

ETKİNLİK

Aşağıya akrostiş tekniğini kullanarak bir şiir yazınız.

Akrostiş: Her dizenin ilk harfi yukarıdan aşağıya doğru okunduğunda ortaya bir söz çıkacak bir biçimde düzenlenmiş manzume, şiir.

V

A

T

A

N

(4) Enfâl suresi, 60. ayet.

(5) Müslim, İmâre, 163.

Birlik ve beraberliğimizi bozmaya çalışanlara fırsat vermemeliyiz. Sevinçli günlerimizde de üzüntülü günlerimizde de birbirimizin yanında olmalı, paylaşma ve yardımlaşmaya önem vermeliyiz. Atalarımızın bizlere bıraktığı bu cennet gibi vatanın değerini iyi bilmeyiz.

Bayrağımıza ve İstiklâl Marşımıza Saygı

Bayrağımız ve İstiklâl Marşımız, bağımsızlığımızın ve özgürlüğümüzün sembolüdür. Bayrağımız rengini şehitlerimizin kanından alır ve bizim için kutsaldır. Bu sebeple bizler bayrağımıza saygı gösteririz. Onu canımız pahasına da olsa koruruz, yırtılmasına ve yerlere düşmesine izin vermeyiz. Törenlerde bayrağımızı saygıyla selamlarız. Millî bayramlarda, bağımsızlığımızı kutladığımız günlerde binaları, yolları, caddeleri, bayraklarla süsleriz. Resmî törenlerde bayrağımızı gururla ve şerefle taşıyoruz.

ETKİNLİK

Aşağıdaki şiirde bayrak sevgisi ile ilgili ne gibi vurgular yer almaktadır? Arkadaşlarınızla sınıfınızda değerlendiriniz.

Türk Bayrağı

*Kahramanlar bucağında uyandın,
Şehitlerin kanlarıyla boyandın,
Nice düşman kalesine uzandın,
Sana selam, ey şanlı Türk bayrağı.*

*Çırpınarak dalgalanır kanadın,
Gökyüzüne çıkmak mıdır muradın?
Gölgende can vermek ister evladın,
Bir kal'andır her bir Türk'ün kucağı.*

*Ey şerefın, büyüklüğün fermanı,
Ey kavgalar tarihinin destanı,
Seni ister şu toprağın her yanı,
Sensiz tütmmez, yurdun hiçbir ocağı.*

İbrahim Alaaddin GÖVSA

Dinî ve Millî Şiirler Antolojisi, s. 150.

bucak: Kenar, köşe, yer. Köyden büyük, ilçeden küçük yerleşim birimi.

destan: Bir kahramanlık hikâyesini veya bir olayı anlatan şiir.

kal'a: Kale

ferman: Buyruk, emir.

İstiklâl Marşımız da toplumumuzu birleştiren temel değerlerimizdendir. İstiklâl Marşımız, Mehmet Âkif Ersoy tarafından yazılmış ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde okunarak oy birliği ile millî marşımız olarak kabul edilmiştir.

İstiklâl Marşımızda, milletimizin Kurtuluş Savaşı'nda verdiği mücadeleler ve bağımsızlık aşkı dile getirilmektedir. Atalarımızın, vatanımızın bağımsızlığı uğrunda gösterdiği üstün kahramanlıkları anlatılmaktadır. Bizler her zaman bunun bilincinde oluruz. Törenlerde İstiklâl Marşımız okunurken "hazır ol" durumunda bekler ve İstiklâl Marşımızı coşkulu bir şekilde, yürekten okumaya önem veririz.

ETKİNLİK

“Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme dünyaları alsan da bu cennet vatanı.”

Mehmet Âkif ERSOY
İstiklâl Marşı

Yukarıdaki dördlüğün vermek istediği mesaj nedir? Bu dördlüğün anlamı üzerinde arkadaşlarınızla konuşunuz.

Şehit ve Gazilerimizi Minnet ve Şükranla Anarız

İslamiyette din, vatan, bayrak, namus gibi kutsal değerler uğrunda ölen kimseye **şehit** denir. Düşmanla savaşıp sağ dönen kişiye de **gazi** adı verilir.

Şehitlik ve gazilik toplumumuzu birleştiren temel değerlerdendir. Şehit ve gazilerimiz, vatanımız ve milletimiz için büyük fedakârlıklarda bulunmuşlardır. Vatan toprağı için düşmanla hiçbir yılgınlık göstermeden çarpışmış, bağımsızlığımız ve özgürlüğümüz için canlarını ortaya koymuşlardır.

Şehitlerimizi rahmet, minnet ve şükranla anmalı, onlar için dua etmeliyiz - Çanakkale Şehitliği.

Şehitlik, dinimizde yüce bir makamdır ve kutsal bir değer olarak görülür. Kutsal kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şehitlerden övgüyle söz edilir ve onların cennetlik oldukları belirtilir. Bununla ilgili olarak Âl-i İmrân suresinde şöyle buyrulur: “**Allah yolunda öldürülenleri sakın ölüler sanma. Bilakis onlar diridirler, Rableri katında, Allah'ın lütfundan kendilerine verdiği nimetlerin sevincini yaşayarak rızıklandırılmaktadırlar. Arkalarından kendilerine ulaşamayan (henüz şehit olmamış) kimselere de hiçbir korku olmayacağına ve onların üzülmeceklerine sevinirler.**”⁽⁶⁾ Peygamberimiz (s.a.v.) de bir hadisinde, “**Allah, şehidin kul hakkı dışındaki bütün günahlarını bağışlar.**”⁽⁷⁾ buyurmuştur.

(6) Âl-i İmrân suresi, 169-170. ayetler.

(7) Müslim, İmâre, 119.

Üzerinde hür bir şekilde yaşadığımız bu güzel vatanımız, bizlere şehit ve gazilerimizin emanetidir. Vatanımızın her bir köşesinde şehitlerimizin kanı, gazilerimizin hatıraları vardır. Bizler bunun bilincinde olmalı, şehit ve gazilerimizi minnetle, şükranla anmalıyız. Zaman zaman şehitlerimizin kabirlerini ziyaret etmeli, onlar için Allah'a (c.c.) dua etmeliyiz. Her zaman onları rahmetle anmalıyız. Gazilerimizi de ziyaret etmeye önem vermeli, hâl ve hatırlarını sormalıyız. Onlardan, vatan için yaptıkları mücadeleleri ve kahramanlıkları dinlemeliyiz. Gazilerimize saygıda kusur etmemeli, toplu taşıma araçlarında vb. yerlerde karşılaştığımızda onlara yer vermeliyiz.

ETKİNLİK

“Şüheda gövdesi, bir baksana dağlar, taşlar...
O rükû olmasa, dünyada eğilmez başlar.
Vurulup tertemiz alından uzanmış yatıyor.
Bir hilal uğruna ya Rab, ne güneşler batıyor.”

Mehmet Âkif ERSOY
Safahat, s. 412.

şüheda: Şehitler.

hilal: 1. Yüksek sesle haykırma, ortaya çıkma. 2. Ay'ın ilk günlerde aldığı yay biçimi.

3. İslamiyetin sembolü. 4. Türk bayrağı

Yukarıdaki dörtlükte anlatılmak istenen husus nedir? Sınıfınızda arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

OKUMA METNİ

BİR YOLCUYA

Dur yolcu! Bilmeden gelip bastığın
Bu toprak, bir devrin battığı yerdir.
Eğil de kulak ver, bu sessiz yığın
Bir vatan kalbinin attığı yerdir.

Bu ıssız, gölgesiz yolun sonunda
Gördüğün bu tümsek Anadolu'nda,
İstiklal uğruna, namus yolunda
Can veren Mehmed'in yattığı yerdir.

Düşün ki haşra dek kemiğin, etin
Yaptığı bu tümsek, amansız, çetin
Bir harbin sonunda bütün milletin
Hürriyet zevkini tattığı yerdir.

Necmettin Halil Onan

Dinî ve Millî Şiirler Antolojisi, s. 221.

tümsek: Küçük tepe, çıkıntılı yer.

İstiklal: Bağımsızlık.

haşra: Kıyamet günü ölülerin diriltilip mahşerde toplanması.

harp: Savaş.

2. Dinî Bayramlar, Önemli Gün ve Geceler

DÜŞÜNELİM - HAZIRLANALIM

Ramazan Bayramı'nda ve Kurban Bayramı'nda çevrenizde ve toplumda neler yapılmaktadır? Gözlem ve izlenimlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Yüce dinimiz İslam'da iki dinî bayram vardır. Bunlardan ilki Ramazan Bayramı, ikincisi de Kurban Bayramı'dır.

Ramazan Bayramı

Müslümanlar olarak her yıl ramazan ayında, dinimizde farz olan orucu tutarız. Ramazan ayına özgü olan fitır sadakasını verirler. Fakirlere, muhtaçlara çeşitli yardımlarda bulunurlar. Bir ayın sonunda da ramazanı bitirmenin, orucumuzu tutmanın mutluluğunu ve huzurunu yaşarız. Üç gün boyunca Ramazan Bayramı'nı kutlarız.

Toplumumuzda Ramazan Bayramı için günler öncesinden hazırlıkların yapıldığını görürüz. Bayram için evlerde temizlik yapılır; tatlı, börek ve benzeri yiyecekler hazırlanır. Bayramlık giysi, şeker, kolonya ve benzeri ihtiyaçlar için alışveriş yapılır.

Bayramın ilk günü sabahleyin erkenden abdest alıp temiz giysiler giyilerek bayram namazı için camiye gidilir. Bayram namazı, güneş doğduktan 45 - 50 dakika sonra kılınır. Namazdan sonra camidekiler birbirleriyle bayramlaşmaya önem verirler. Daha sonra aile fertleri evde bir araya gelip birbirlerinin bayramlarını tebrik ederler. Ramazan Bayramı süresince akrabalar, komşular, tanıdıklar, dostlar ve arkadaşlar birbirini ziyaret edip bayramlaşırlar. Aileler, gelen misafirlere tatlı, şeker, çay ve benzeri ikramlarda bulunur. Akrabalar, komşular, yakınlar bayram vesilesiyle birbirleriyle sohbet etme, birbirlerinin hâl ve hatırını sorma imkânı bulurlar. Bu da onlar arasındaki bağları, iyi ve güzel ilişkileri güçlendirir. Paylaşmayı ve yardımlaşmayı artırır. Toplumsal birlik ve beraberliğe katkıda bulunur.

Kurban Bayramı

Dinî bayramlarımızdan ikincisi Kurban Bayramı'dır. Bu bayram, Ramazan Bayramı'ndan yaklaşık iki ay on gün sonradır ve dört gün sürer. Yüce dinimiz İslam, imkânı olan Müslümanlardan kurban kesmesini ister. Bu durum bir ayette şöyle belirtilir: “**Rabb'in için namaz kıl ve kurban kes.**”⁽⁸⁾

Dinimize göre küçükbaş hayvanlar bir kişi tarafından, büyükbaş hayvanlar ise en fazla yedi kişi tarafından kurban edilebilir.

(8) Kevser suresi, 2. ayet.

Varlıklı Müslümanlar, Kurban Bayramı'nda kurban keserler. Kurban, bayramın ilk günü sabah-leyin bayram namazı kılındıktan sonra üç gün boyunca kesilebilir. Ülkemizde insanlar, kurbanı bayramın ilk günü kesmeye önem verirler. Kesilen kurbanın eti genellikle üçe bölünür. Bir bölümü fakirlere ve muhtaçlara dağıtılır, bir bölümü gelen misafirlere ikram edilir, bir bölümü de aile fertleriyle birlikte evde tüketilir. İsteyenler kurbanlarını bir hayır kurumuna bağışlayabilirler.

Kurban kesen insanlar, kurbanın etinden gelen misafirlerine ikram ederler. Komşulara, yakın-lara, yoksul ve muhtaçlara pay verirler. Bu durum muhtaçları sevindirir. İnsanların birbiriyle kay-naşmasını sağlar. Toplumsal bütünleşmeye katkıda bulunur. Paylaşma ve yardımlaşmayı artırır.

Kurban: Kelime olarak yakınlaşmak, kendisiyle Allah'a (c.c.) yakınlaşılan şey demektir. Bu anlamda kurban kesen kişi, Allah'a (c.c.) yakınlaşmış, ona olan bağlılığını ve şükürünü ifade etmiş olur. Bu durum bir ayette şöyle belirtilir: **“Onların (kurbanların) ne etleri ne de kanları Allah'a ulaşır fakat ona sadece sizin takvanız ulaşır...”**⁽⁹⁾

BİLGİ NOTU

Kurban Bayramı'nın arefe günü sabah namazından başlayarak bayramın dördüncü günü ikinci namazına kadar farz namazlardan sonra teşrik tekbirleri getirilir.

Teşrik tekbirleri şöyle söylenir: “Allâhü ekber, Allâhü ekber. Lâ ilâhe illallâhü vallahü ekber. Allâhü ekber ve lillâhil hamd.” Bunun anlamı şöyledir: “Allah en büyüktür, Allah en büyüktür. Allah'tan başka ilah yoktur ve Allah en büyüktür. Allah en büyüktür ve hamd Allah'a mahsustur.”

ETKİNLİK

Ramazan veya Kurban Bayramı'nda yaşadığınız bir anınızı ya da dikkatinizi çeken bir olayı sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Cuma Günü

Cuma günü Müslümanlar açısından önemli bir gündür. Dinimizde farz olan namazlardan biri olan cuma namazı, cuma günü öğle vaktinde cami ve mescitlerde cemaatle kılınır. Yüce Allah (c.c.) bir ayette, **“Ey iman edenler! Cuma günü namaz için çağrı yapıldığı zaman hemen Allah'ın zikrine koşun ve alışverişi bırakın. Eğer bilerseniz bu sizin için daha hayırlıdır.”**⁽¹⁰⁾ buyurmuştur. Peygamberimiz (s.a.v.) de bir hadisinde cuma gününün önemini şöyle belirtmiştir: **“Bir kimse güzelce abdest alarak cuma namazı için camiye gidip hutbeyi dinler ve cuma namazını kılsa iki cuma arasındaki günahları bağışlanır...”**⁽¹¹⁾

(9) Hac suresi, 37. ayet.

(10) Cuma suresi, 9. ayet.

(11) Müslim, Cuma, 7.

Müslümanların cuma günleri namaz için camilerde bir araya gelmesi, toplumdaki birlik ve beraberliği güçlendirir.

Müslümanlar, cuma günü abdest veya boy abdesti aldıktan sonra camiye gitmeye önem verirler. Camide, cuma namazından önce din görevlisinin yaptığı konuşmayı, cuma namazının ilk dört rekât sünneti kılındıktan sonra imamın minberden okuduğu hutbeyi dinlerler. Böylece Müslümanlar, dinî konularda yeni bilgiler edinip kendilerini geliştirirler. Bunun yanında cuma günleri camilerde bir araya gelen Müslümanlar, birbirlerinin sıkıntılarından ve sorunlarından haberdar olurlar. Paylaşma ve yardımlaşmaya önem verirler. Bu da Müslümanlar arasındaki dostluk ve kardeşlik bağlarını güçlendirir. Toplumsal birlik ve beraberliği pekiştirir.

ETKİNLİK

“Güneşin doğduğu en hayırlı gün, cuma günüdür...”

Müslim, Cuma, 18.

“Cuma günü öyle bir an vardır ki kul, o anda Allah’tan bir şey dilerse Allah mutlaka onun o isteğini verir.”

Tirmizî, Cuma, 2.

Yukarıdaki hadislerin vermek istediği mesaj nedir? Arkadaşlarınızla sınıfınızda değerlendiriniz.

Kandil Gecelerimiz

Toplumumuzda önem verilen bazı gün ve geceler vardır. Kandil geceleri bunlardandır. Mevlit Kandili, Regaip Kandili, Miraç Kandili, Berat Kandili, Kadir Gecesi kandil gecelerimizi oluşturur.

Mevlit Kandili: Peygamberimizin (s.a.v.) dünyaya geldiği Rebiu’l-Evvel ayının on ikinci gecesini, her yıl Mevlit Kandili olarak kutlarız. Bu gecede camilerde ve televizyonlarda Peygamberimiz (s.a.v.) ile ilgili programlar düzenlenir. Kur’an-ı Kerim ve mevlit okunur. Peygamberimize (s.a.v.) salâtü selam getirilir ve dua edilir. Yapılan konuşmalarda Hz. Peygamber’in (s.a.v.) bizim için en

güzel örnek olduğu vurgulanır. Onun sünnetine uymamızın ve hadislerini öğrenmemizin gerekliliği ve önemi anlatılır. Peygamberimizin (s.a.v.) dindeki yeri ve önemi hakkında açıklamalarda bulunulur.

Kandil gecelerinde dua edilip Allah'tan (c.c.) başışlanma dilenir.

BİLGİ NOTU

Mevlit: Doğum, doğum zamanı, doğum yıl dönümü gibi anlamlara gelir.

Hz. Peygamber'in (s.a.v.) doğumunu, doğum sırasında meydana gelen olağanüstü olayları anlatmak ve Resulullah'ı (s.a.v.) övmek için Süleyman Çelebi'nin yazdığı "Vesiletü'n-Necat" adlı esere de "Mevlit" adı verilmiştir.

Regaip Kandili: Recep ayının ilk cuma gecesi kutlanır. Bu gecede Allah'ın (c.c.), kullarına sayısız nimet verip lütufta bulunduğuna, tövbeleri kabul ettiğine inanılır. Bu sebeple Müslümanlar Regaip Kandili'nde Allah'a (c.c.) çokça dua ederler. Akşam ve yatsı namazlarını camilerde cemaatle kılmaya önem verirler. Hatalarından, günahlarından dolayı Allah'tan (c.c.) af dilerler. Camilerde okunan Kur'an, mevlit ve ilahileri dinlerler. Bu geceyi en iyi şekilde değerlendirmeye çalışırlar.

Miraç Kandili: Recep ayının yirmi yedinci gecesi kutlanır. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.), bu gecede Allah'ın (c.c.) izniyle Mekke'deki Mescid-i Haram'dan Kudüs'teki Mescid-i Aksâ'ya götürülmüş, oradan da Yüce Rabb'imizin katına yükseltilmiştir. Bu olaya "İsrâ ve Miraç Olayı" denir. Dinimizde namaz ibadeti, beş vakit olarak bu gecede farz kılınmıştır.⁽¹²⁾

(12) Bakınız, Buhârî, Salat, 227.

Miraç Kandili'nde Müslümanlar çokça namaz kılmaya ve dua etmeye önem verirler. Camilerde ve televizyonlarda okunan Kur'an-ı Kerim ve mevlidi dinlerler. Peygamberimize (s.a.v.) salavat getirirler. Bu geceyi Kur'an okuyarak ve ibadet ederek geçirmeye çalışırlar.

Berat Gecesi: Şaban ayının on beşinci gecesidir. **Berat:** Kurtulma, temize çıkma, uzaklaşma gibi anlamlara gelir. Müslümanlar, bu gecede tövbe edip Allah'tan (c.c.) günahlarının bağışlanmasını isterler. Berat Gecesi'nde Yüce Allah'ın (c.c.), af ve merhametin bol olduğuna inanırlar. Peygamberimiz (s.a.v.) bir hadisinde, bu gecede Allah'ın (c.c.), "... **Bağışlanma dileyen yok mu, onu bağışlayayım. Rızık isteyen yok mu, ona rızık vereyim. Bir derde müptela (hasta) olan yok mu, ona afiyet vereyim.**"⁽¹³⁾ buyurduğunu müjdelemiştir. Bu sebeple Müslümanlar, Berat Gecesi'nde Yüce Rabb'imizden bağışlanma dilerler. Allah'a (c.c.) dua ve ibadet ederler.

Kandil gecelerinde camilerin minareleri arasına mahyalar asılmaya önem verilir.

Kadir Gecesi: Ramazan ayının yirmi yedinci gecesidir. Bu gecede kutsal kitabımız Kur'an-ı Kerim inmeye başlamıştır. Ayrıca Kur'an-ı Kerim'de Kadir Gecesi'nin bin aydan daha hayırlı olduğu vurgulanır. Bu durum Kadr suresinde şöyle ifade edilir: "**Biz onu (Kur'an'ı) Kadir Gecesi'nde indirdik. Kadir Gecesi'nin ne olduğunu sen bilir misin? Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlıdır. O gece, Rablerinin izniyle melekler ve Ruh (Cebrail), her iş için iner dururlar. O gece ta fecrin doğuşuna kadar esenlik doludur.**"⁽¹⁴⁾

Kadir Gecesi, dinimizde çok önemli olduğundan, Müslümanlar bu geceyi en iyi şekilde değerlendirmeye çalışırlar. İnsanlar camilere koşup akşam, yatsı ve teravih namazlarını cemaatle kılarlar.

(13) İbn-i Mâce, İkame, 191.

(14) Kadr suresi, 1 - 5. ayetler.

Camilerde ve televizyon kanallarında düzenlenen Kadir Gecesi programlarını izleyip okunan Kur'an-ı Kerim'i, mevlidi ve ilahileri huşu içinde dinlerler. Ellerini Yüce Mevla'ya açıp dilek ve isteklerini, dua yoluyla Allah'a (c.c.) iletirler. Yüce Allah'tan (c.c.) bağışlanma dilerler. Kadir Gecesi'ni Kur'an okuyarak, namaz kılarak ve dua ederek geçirmeye önem verirler. Peygamberimiz (s.a.v.) bu gecenin önemini bir hadisinde şöyle belirtmiştir: **“Her kim inanarak ve (sevabını Allah'tan) umarak Kadir Gecesi'ni ibadetle geçirirse geçmiş günahları bağışlanır...”**⁽¹⁵⁾

ETKİNLİK

Yukarıdaki şemaya kandil gecelerimizin adlarını yazınız.

Kandil gecelerinde insanlar camilerde bir araya gelirler. Birlikte yan yana namaz kılar ve Allah'a (c.c.) dua ederler. Okunan Kur'an-ı Kerim'i, mevlidi ve ilahileri dinlerler. Hep birlikte Peygamberimize (s.a.v.) salâtü selam getirirler. Ayrıca Müslümanlar birbirlerinin kandillerini kutlarlar. Anne ve babalar kandil simidi alıp aile fertlerine, komşularına ikram ederler. Bütün bunlar toplumsal bütünleşmeye katkı sağlar. İnsanlar arasındaki paylaşma ve yardımlaşma duygularını güçlendirir. Dostluk ve kardeşliği pekiştirir.

ETKİNLİK

Kandil geceleri evinizde, çevrenizde nasıl kutlanmakta, bu gecelerde neler yapılmaktadır? Yukarıdaki şemaya gözlemlerinizi ve izlenimlerinizi yazınız.

(15) Buhâri, Savm, 6.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

A. Aşağıdaki soruların cevaplarını boş bırakılan satırlara yazınız.

1. Dinî değerlerin toplumsal bütünleşmeye ne gibi katkısı vardır? Belirtiniz.

.....
.....
.....

2. Milletimizin, Hz. Peygamber (s.a.v.) ve ehl-i beyt sevgisine verdiği önemi açıklayınız.

.....
.....
.....

3. Vatanımıza karşı ne gibi görev ve sorumluluklarımız vardır? Örnekler vererek açıklayınız.

.....
.....
.....

4. Bayrağımıza ve İstiklâl Marşımıza karşı saygımızı nasıl ifade ederiz? Belirtiniz.

.....
.....
.....

5. Şehit ve gazilerimizi niçin minnet ve şükranla anmalıyız? Açıklayınız.

.....
.....
.....

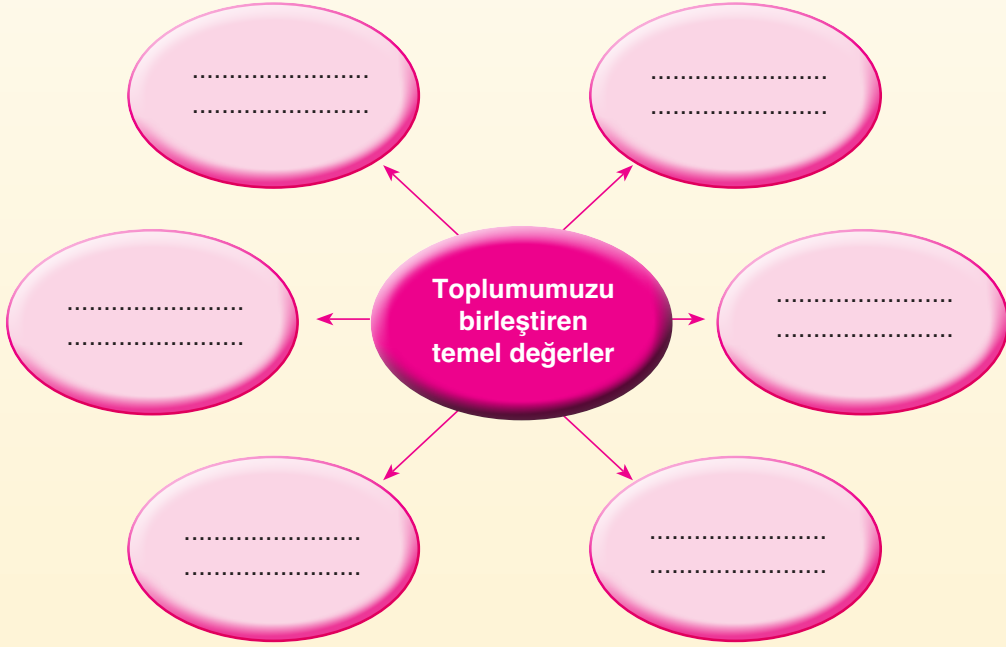
6. Cuma gününün Müslümanlar için önemi hakkında bilgi veriniz.

.....
.....
.....

7. Dinî bayramlar ve kandil geceleri, toplum olarak birlik ve beraberliğimize nasıl katkı sağlamaktadır? Düşüncelerinizi yazınız.

.....
.....
.....

B. Toplumumuzu birleştiren temel değerler nelerdir? Aşağıdaki şemaya örnekler yazınız.

C. Aşağıdaki soruların doğru seçeneğini işaretleyiniz.

1. Peygamberimizin (s.a.v.) “Ev halkı, aile fertleri” anlamına gelen kavram aşağıdakilerden hangisidir?

A) Mevlit B) Salavat C) Ehl-i beyt D) İlahi

2. “Bir gün, bir gece sınır boyunda tutmak gündüzleri geceleri de ibadetle geçirilen bir aydan daha hayırlıdır.” (Müslim, İmâre, 163.)

Yukarıdaki hadiste boş bırakılan yere sırasıyla hangi sözcükler gelmelidir?

A) Yürümek - ibadetle B) Nöbet - oruçla
C) Çalışmak - beklemek D) Bulunmak - namazla

3. Her yıl Peygamberimizin (s.a.v.) doğumunun yıl dönümünde kutladığımız kandil hangisidir?

A) Mevlit Kandili

B) Berat Kandili

C) Miraç Kandili

D) Regaip Kandili

4. I. Kur'an'ın indirilmeye başladığı gecedir.
II. Ramazan ayının yirmi yedinci gecesidir.
III. Kur'an'da bin aydan daha hayırlı olduğu bildirilmektedir.

Yukarıda sözü edilen kandil gecemiz hangisidir?

A) Berat Kandili

B) Kadir Gecesi

C) Mevlit Kandili

D) Miraç Kandili

Ç. Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları, yay ayaç içinde verilen kelimelerden uygun olanlar ile tamamlayınız.

(ibadet, Miraç, ziyaret, şehit, bayrağımız, gazi, kaynaşmasına, bağımsızlığımız, Mescid-i Aksâ'ya)

- Atalarımız ve özgürlüğümüz için binlerce şehit vermişlerdir.
- Kandil gecelerini dua ve ederek geçirmeye önem vermeliyiz.
- Cuma namazı, Müslümanların, birlik ve beraberlik içinde olmasına katkı sağlar.
- Peygamberimizin (s.a.v.) bir gece Allah'ın (c.c.) izniyle Mekke'deki Mescid-i Haram'dan Kudüs'teki götürülmesine, oradan da Allah'ın (c.c.) katına yükselmesine İsrâ ve Olayı denir.
- Din, vatan, bayrak, namus gibi kutsal değerler uğrunda ölenlere adı verilir.
- bağımsızlığımızın ve özgürlüğümüzün sembolüdür.
- Ramazan Bayramı'nda ve Kurban Bayramı'nda akrabalarımızı, komşularımızı etmeye önem vermeliyiz.

SÖZLÜK

A

- âdet** : Alışılmış şey, herkes tarafından uyulan yol, töre, gelenek, görenek, usul.
- akrostiş** : Her dizenin ilk harfi yukarıdan aşağıya dorğu okunduğunda ortaya bir söz çıkacak bir biçimde düzenlenmiş manzume, şiir.
- âlem** : **1.** Akıl ve duyu organlarıyla bilinebilen veya mevcudiyeti düşünülebilen Allah (c.c.) dışındaki bütün varlıklar. **2.** Yaraticının varlığına işaret eden ve onun mevcudiyetinin bilinmesini sağlayan her şey. **3.** Dünya, cihan, kâinat.
- âlim** : **1.** Bilgin, en iyi bilen, hakkıyla bilen, bilgili. **2.** Temel İslam bilgilerini aldıktan sonra belirli bir ilim dalında daha çok ilerleyip uzmanlaşan kimse.
- ambargo** : **1.** Bir kişinin başka kişilerle ilişkilerini engelleme, engelleyim. **2.** Bir ülkenin dış dünyayla ilişkilerini engelleme, engelleyim.
- amel** : **1.** Yapılan iş, eylem, fiil. **2.** Çalışma, didinme, davranış, uygulama. **3.** Bir kural veya dinî emrin yerine getirilmesi. **4.** Dünya ve ahirette ceza veya mükâfat konusu olan her türlü davranış. **5.** Bir niyete ve amaca bağlı olarak yapılan iş.
- ashap** : **1.** Arkadaşlar, dostlar, veliler, sahabe. **2.** Hz. Peygamber (s.a.v.) zamanında yaşamış, Müslüman olarak Peygamber Efendimizi (s.a.v.) çok kısa sürede olsa görmüş, onun sohbetinde bulunmuş yine Müslüman olarak ölmüş kimseler.
- azamet** : Yücelik, büyüklük, güç ve kudrette büyüklük.
- azap** : **1.** Ceza, elem, işkence, şiddetli acı hissi, bedensel ve ruhsal sıkıntı, çile, eziyet. **2.** Allah'ı (c.c.) tanımayan veya Rabb'imizin (c.c.) emirlerine karşı gelenlere dünyada ve ahirette verilecek olan ilahi ceza.

B

- baki** : **1.** Ölümsüz, kalıcı, yok olmayan. **2.** “Kalıcı, ölümsüz, devamlı, ebedi, sürekli, bütün varlıklar yok olduktan sonra da zâtı ile var olacak olan tek varlık.” anlamında Allahü Teâlâ'nın (c.c.) esma-i hüsnasından biri.
- basiret** : **1.** Görme, idrak etme, kavrama, bir şeyin iç yüzünü bilme, sezgi, gerçeği kavrama. **2.** Hakikati fark etme, doğru yolu tanıma, gerçeği yanlıştan ayırma yeteneği.
- batıl** : **1.** Yok olup giden, gerçek ve doğru olmayan esassız, boş şey, boşa giden, hükümsüz, gerçeğe aykırı, hikmetsiz, temelsiz. **2.** Allah'ın (c.c.) peygamberleri aracılığıyla bildirmiş olduğu dine uymayan her türlü inanç, fikir, duygu, kanaat, tutum, davranış. **3.** Kur'an-ı Kerim'de geçersiz sayılan amel ve ibadet, çirkin, faydasız ve gagesiz iş.
- beri** : Uzak.
- beşer** : İnsan, insanoğlu.
- buğzetmek** : Nefret etmek, kin ve düşmanlık beslemek.

C

cihan : Dünya

D

defin : Ölüyü gömme.

delil : 1. Yol gösteren, kılavuz, rehber, işaret. 2. Alamet, emare.

diybet : 1. Bedel. 2. Kan bedeli, tazminat. 3. İslam hukukunda öldürme ve yaralamalarda suçlunun veya velisinin, mağdurun kendisine veya yakınlarına ödemek zorunda olduğu bedel.

E

ebedî : Sonsuz, ölümsüz.

eda etmek : Yapmak, yerine getirmek.

edep : 1. İyi ahlak, güzel terbiye, eğitim. 2. Utanma, zerafet, insanlara sözle hareketlerle güzel davranışlarda bulunma. 3. Bir toplumda örf, adet ve kural hâlini almış iyi tutum ve davranışlar veya bunları kazandıran bilgi. 4. Allah (c.c.) ve Resulünün (s.a.v.) emrettiği bütün istekleri yerine getirip sakındırdıklarından kaçınarak elde edilen güzel huy.

embriyo : İki ayrı cins üreme hücresi birbirlerini döyledikten sonra birbirini izleyen hücre bölünmeleriyle ve farklılaşmalarıyla oluşan küçük canlı modeli.

emin : 1. İnanılan, güvenilen kimse. 2. Emniyetli, tehlikesiz, güvenilir. 3. Kendisine bırakılan şeyi iyi koruyan, emanete ihanet etmeyen. 4. Doğru sözlü, sözünde duran, vefalı.

erdem : 1. Ahlakın övdüğü iyi olma, alçak gönüllülük, yiğitlik, doğruluk vb. niteliklerin genel adı, fazilet. 2. İnsanın ruhsal olgunluğu.

F

faiz : 1. Fazlalık, artma, çoğalma. 2. Çalışma ve emek karşılığı olmaksızın paranın kullanılmasına karşılık olarak elde edilen, dinin uygun görmediği kazanç.

fazilet : 1. Olgunluk, erdemlilik, üstünlük, değer, kıymet. 2. İffet, namus, güzel ahlak. 3. İnsanın doğuştan sahip olduğu ve sonradan çalışma yoluyla geliştirip zenginleştirdiği güzel nitelikler.

fecir : Güneşin doğmasından önceki vakit, tan yerinin ağarması.

feda etmek : Kıymak, gözden çıkarmak.

fitir sadakası: Gücü yeten Müslümanların, sağlıklı olmalarının bir şükürü olarak ramazan ayının sonuna kadar fakirlere vermekte yükümlü oldukları sadaka, fitre.

- fitrat** : 1. Yoktan var etme, yaratma. 2. İnsanın yaradılıştan sahip olduğu fiziki özellikler. 3. İnsanın doğuştan sahip olduğu ahlak, huy, karakter, tabiat. 4. Allah'ın (c.c.) tüm varlıkları kendi varlığını ve birliğini tanıyabilme gücü ve yeteneğiyle yaratması. 5. İnsanın yaradılışında bulunan, çalışmakla elde edilemeyen, insanın doğuştan getirdiği yetenek.
- fidye** : 1. Kurtuluş bedeli. 2. Kefaret. 3. Esiri veya herhangi bir kişiyi içine düştüğü durumdan kurtarmak için verilen mal, para. 4. Dince geçerli bir nedenden dolayı ibadetlerde meydana gelen bir eksikliğe karşılık olarak verilen mal, para.

G

- gaflet** : 1. Ne yaptığını bilmeme, ihmallik, dalgınlık. 2. Günah, sevap hususunda duyarsız, dikkatsiz davranma, Allah'tan (c.c.) habersiz olma.
- gayb** : 1. Göz önünde olmayan, gözle görülmeyen, gizli olan, hazırda olmayan. 2. Akıl ve duyular yoluyla hakkında bilgi edinilemeyen varlık alanı. 3. Henüz içinde yaşanılmayan gelecek zaman ve gelecek zaman içinde meydana gelecek olaylar.
- gazap** : 1. Öfke, kızgınlık, hiddet. 2. Yeryüzünde işlenmiş ve işlenecek olan her türlü zulüm ve haksızlığa karşı Allah'ın (c.c.) verdiği veya vereceği ilahi ceza.

H

- hadis** : 1. Söz, haber. 2. Hz. Peygamber'in (s.a.v.) sözleri, fiilleri, takrirleri. 3. Kur'an-ı Kerim'deki açıklaması gereken yerleri açıklama, emir ve yasakları insanlara bildirme, Kur'an-ı Kerim'de hükmü olmayan konularda hüküm koyma, bireysel ve toplumsal hayatın tüm alanlarında kişileri ahlaken geliştirme amacıyla Hz. Muhammed'in (s.a.v.) söylediği sözler.
- hain** : 1. Kutsal sayılan şeylere, kavramlara kötülük eden (kimse). 2. Zarar vermektен üzmetten kötülük etmektен hoşlanan (kimse). 3. Hıyanet eden (kimse).
- hak** : 1. Gerçek, doğru, gerçeğe uygun. 2. Adalet. 3. Bir iş ve emeğin maddi veya manevi karşılığı. 4. Bir şeye aslına uygun olarak inanma bu şekilde kazanılan inanç ve bilgi. 5. Dinin veya hukuk düzeninin tanıdığı yetki ve ayrıcalık.
- Hak** : "Her şeyi bir hikmete göre - gerekçesine uygun olarak - kullarının dünyada ve ahirette yararlarını gözeterek adaletli bir biçimde yaratan, kendisinin varlığı sürekli olan ve bütün hayatı yönlendirmesi, nimetler vermesi, kesintisiz biçimde devam eden." anlamında Allah'ın (c.c.) esma-i hüsnasından biri.
- halife** : 1. Birinin yerine geçen, vekil, vekil olduğu kişi adına görev yapan kimse. 2. Hz. Peygamber'in (s.a.v.) vefatından sonra onun yerine devlet başkanlığına geçen yöneticilerin ortak adı. 3. Tarihte bütün Müslümanların ortak iradesi ile iş başına geçen ve yönetimde İslami kurallara uymak konusunda titizlik gösteren, işlerini adalet ve istişare ile yürüten, toplumda adalet ile hükmeden yönetici.
- hamd** : 1. İyilik, güzellik, üstünlük ve erdemlilikle niteleme, övme, yüceltme. 2. Allah'a (c.c.)

teşekkür, şükran.

- haset** : 1. Kıskançlık, çekememezlik. 2. Başkasının elinde bulunan maddi ve manevi imkânların kendisine verilmesi ve kıskanılan kişinin bu imkânları kaybetmesi için kalpte bulunan temenni ve istek.
- hayâ** : 1. Utanma, sıkılma duygusu. 2. Kişinin, Allah'a (c.c.) içten sevgi ve saygısından dolayı, kötü, çirkin, ahlak dışı ve günah olan davranışlardan rahatsız olması ve bunlardan kaçınması. 3. Kınanma endişesiyle dinî kurallara aykırı davranmaktan kaçınma.
- hayâsızlık** : 1. Utanmazlık, sıkılmazlık. 2. Dine ve ahlaka aykırı olan kötü ve çirkin davranışlarda bulunma.
- hayır** : 1. Dinin ve aklın yapılmasını iyi, güzel ve yararlı gördüğü, kişinin sadece Allah'ın (c.c.) rızasını gözeterek yaptığı iş, amel.
- hidayet** : 1. Doğru yolu gösterme, doğru yolu bulma, rehberlik yapma, irşat etme. 2. Allah'ın (c.c.), kişiye dünya ve ahirette huzurun kaynağı olan ve onu sürekli mutlu eden yolu göstermesi. 3. Günahlarla iç içe bir kimsenin dindar hâle gelmesi, günahlarını terk ederek İslam dinine uygun ahlak, ibadet ve davranışlar kazanması.
- hikmet** : 1. Bilgelik, felsefe. 2. Allah'ı (c.c.) gereği gibi bilme bilgisi. 3. İnsanın varlıkların hakikatini, gerçek yüzünü, gücü oranında bilip ona göre hareket etmesi. 4. Kur'an ve sünneti doğru bir şekilde anlayabilme ve amel etme yeteneği. 5. Hüküm vermede doğru karar verme yeteneği. 6. İslam dinindeki hükümlerin konuluş amaçları.
- himaye** : Koruma, gözetme, bakımını üstlenme.
- hutbe** : Cuma ve bayram namazı başta olmak üzere bazı ibadet ve törenlerin yerine getirilmesi esnasında topluluğa yapılan konuşma.
- hüküm** : 1. Karar verme, idare etme. 2. Bir şeyi yerli yerince ve sağlam yapma. 3. Allah'ın (c.c.), sorumluluk çağına gelmiş insanların inanç, ibadet, ahlak ve davranışlarına dair emirleri, yasakları.

- ırz** : 1. Bir kimsenin, başkaları tarafından dokunulmaması ve saygı gösterilmesi gereken iffeti, namusu. 2. İnsanı insan yapan, onun toplum içinde şeref ve saygınlığının bir ifadesi olan ve bu sebeple her türlü saldırı karşısında dokunulmazlığı bulunan kişilik değeri, insanın manevi kişiliği.

- ibret** : 1. Ders alma, öğüt alma. 2. Yanlış davranışların yol açtığı kötü sonuçlardan ders alma. 3. Görünenden görünmeyene geçme, nesnelere ve olayları dış yüzüne bakıp onlardaki hikmeti kavramaya çalışma, olaylardan ders alıp doğru sonuçlar çıkarma ve buna göre davranma.
- idrak** : Anlama yeteneği, anlayış, akıl erdirme.

- iffet** : 1. Haramdan uzak durma, kötü söz ve işlerden kaçınma. 2. İnsanın ahlak kurallarına bağlı kalarak namusunu, şerefini ve haysiyetini koruması.
- ihanet** : 1. Sözünde durmama, anlaşmayı bozma, haksızlık yapma, vefasızlık. 2. Emanete gereken özeni göstermeme.
- ihram** : 1. Hac ve umreye niyet eden kimsenin diğer zamanlarda helal olan avlanmak, tıraş olmak, tırnak kesmek gibi bazı davranışları, bu ibadetlerin esaslarını ya da bütün adabını tamamlayınca kadar kendisine haram kılması. 2. Hac ve umreye niyet edenlerin, Kâbe'ye varmadan önce yasakların başladığı sınır yerleri olan Mikat bölgelerinden birinde niyet ederek giymeye mecbur oldukları dikişsiz beyaz kıyafet.
- ihsan** : 1. İyilik etme, iyi ve güzel davranma, güzel yapma, bağışlama, bağışta bulunma, ikram etme. 2. İnsanın başta anne babası olmak üzere diğer insanlara yönelik sevgi ve saygıya dayanan özverili tutumu. 3. İnsanın, kendisinin Allah'ın (c.c.) huzurunda olduğunu hissetmeye çalışarak onu görüyormuşçasına ibadetini yerine getirmesi.
- ihtilaf** : Fikir ayrılığı, bir konuda farklı görüş ileri sürme.
- ilahi** : Allah'a (c.c.) ait, Allah'la (c.c.) ilgili olan, Allah (c.c.) tarafından gönderilen.
- illet** : 1. Sebep, neden, gerekçe. 2. Bir hükmün amacının kendisiyle gerçekleştiği sıfat, hükmü gösteren veya gerekli kılan gerekçe.
- irşat** : 1. Rehberlik etme, doğru yolu gösterme, kılavuzluk yapma. 2. Müslüman olmayanlara İslam'ı tanıtarak onların Müslüman olmalarını sağlamak veya Müslüman oldukları hâlde Müslümanlığın emir ve yasakları karşısında yanlış davrananları doğru olana çağırarak amacıyla yapılan dinî çalışma.
- istifade** : Yararlanma, faydalanma.
- istişare** : Bir iş hususunda iki veya daha fazla kişi arasında konuşma ve danışma, görüş alışverişinde bulunma.
- itaat** : 1. Boyun eğme, uyma, dinleme, söz dinleme, emre göre hareket etme, saygı gösterme. 2. Allah'ın (c.c.) ve onun kutlu Peygamberinin (s.a.v.) ortaya koyduğu emir ve yasaklara uyma.
- itikadi** : İnançla ilgili, İslam'ın inanç esaslarıyla ilgili olan.
- ittifak** : Anlaşma, uyuşma, iş birliği, güç birliği yapma.

K

- kabile** : Ortak bir atadan türediklerine inanılan, toplumsal ve ekonomik ilişkilerinde anaerkil, ataerkil anlayışı uygulayan geleneksel topluluk, klan.
- kavim** : Aralarında töre, dil ve kültür ortaklığı bulunan, boy ve soy bakımından da birbirine bağlı insan topluluğu.

- kerem** : 1. Soyluluk, büyüklük, asalet. 2. Bağış olarak verme, iyilik, cömertlik, eli açıklık, lütuf.
- kıssa** : Kur'an-ı Kerim'deki geçmiş peygamberler ve milletlerle ilgili ibret verici tarihî olaylar.
- kibir** : Büyükleme, büyüklük taslama, kendini üstün görme, böbürlenme.
- kul** : İnsan.

L

- lütuf** : 1. Bağış, iyilik etme, yardımda bulunma. 2. Kulu, Allah'ın (c.c.) af ve merhametine yaklaştıran, günahlara düşmekten uzaklaştıran her türlü yardım.

M

- mabet** : İbadet amacıyla yapılmış özel mekân, ibadet edilen yer, ibadethane.
- mağfiret** : 1. Örtme, gizleme, bağışlama, af. 2. Allah'ın (c.c.) kendisine içtenlikle tövbe eden ve hatasını kabul edip bir daha işlememe konusunda söz veren kullarının günahlarını bağışlaması, affetmesi.
- mahsus** : 1. Özgü. 2. Biri veya bir şey için ayrılmış.
- mahşer** : Kıyamet günü sûra ikinci kez üflendikten sonra bütün insanların diriltilerek mezarlarından kalkıp dünyada iken yaptıkları her şeyin hesabını vermek üzere toplanacakları yer.
- mahya** : Birden çok minaresi bulunan camilerde özellikle ramazan aylarında minareler arasına yazılan dinî içerikli ışıklı yazı.
- malik** : Sahip.
- Mescid-i Haram** : Mekke'de, Kâbe'nin de içinde bulunduğu alanı çevreleyen büyük mescit.
- mesh etmek** : 1. Silme, sıvazlama, ıslak eli bir şeyin üzerine sürme. 2. Abdest alırken ıslak eli başın üzerine sürme.
- meşru** : 1. Yapılmasına dinen izin verilmiş olan, dine uygun olan şey. 2. İslam hukukunda farz, vacip, sünnet, müstehap ve mübah olan tüm davranışlar.
- Mevla** : 1. Rab, efendi, seyit, sahip, malik, terbiye eden, birinin işini üzerine alan, veli. 2. Dost, yardımcı, lütuf ve bağışta bulunan (Allah).
- minber** : Cami ve mescitlerde imamın üzerinde hutbe okuduğu, basamaklarla çıkılan ve mihrabın sağında bulunan yüksekçe yer.
- misk** : Güzel koku.
- miskin** : 1. Kendini geçindirecek zenginliğe sahip olmayan ancak durumu da bilinmediği için kendisine sadaka verilmeyen ve kendisi de sadaka istemeyen kimse. 2. Allah'ın (c.c.) yüceliği ve büyüklüğü karşısında kendi varlığını önemsemeyen, evrendeki yaratılarda Allah'ın (c.c.) eşsizliğini görebilen, derin kavrayış sahibi kimse.

- muallim** : Öğretmen, öğretici.
- muhafaza** : Koruma, saklama.
- mukaddes** : Kutsal, mübarek.
- musalla** : Cenaze namazı kılınırken cenazenin üzerine konulduğu yüksekçe taş ya da yüksekçe masa.
- mutasavvıf** : **1.** Tasavvufçu, tasavvufu yaymaya ve tanıtmaya çalışan, tasavvuf yoluna giren kimse. **2.** İslam'ın ahlaki değerlerini hayata katmayı ön plana çıkaran, insanın benliğini karartan inançsızlık, cimrilik, korkaklık, kin, haset ve dedikodu gibi kötü davranışlardan kişiyi uzaklaştırmaya çalışan kimse.
- mübah** : Dinen sorumlu kişilerin yapıp yapmamakta serbest olduğu şey.
- mübarek** : Kutlu, uğurlu, hayırlı, bereketli, değerli, kendisinde ilahi hayır bulunan.
- müessese** : Kurum, kuruluş.
- müşrik** : **1.** Allah'a (c.c.) ortak, yardımcı ve eş koşan kimse. **2.** Evreni yaratma ve insanların uyması gereken kurallar konusunda Allah'ın (c.c.) iradesine sınırlama getiren kimse.
- münezzeh** : **1.** Temiz. **2.** Uzak.
- müstesna** : **1.** Bir bütünün veya kuralın dışında olan. **2.** Dışında, ayrı, hariç tutularak. **3.** Kural dışı.

N

- nas** : Kur'an-ı Kerim ve hadislerde, bir bir konu hakkındaki açık hüküm.
- nasihat** : Öğüt, akıl verme, yol gösterme, doğruya yönlendirme, güzel tavsiyede bulunma.
- namus** : Irz, edep, hayâ, iffet, şeref, haysiyet.
- nazil olmak** : **1.** İndirilmek. **2.** Kur'an ayetlerinin Allah (c.c.) tarafından Hz. Peygamber'e (s.a.v.) indirilmesi, gönderilmesi, vahyedilmesi.
- nefis** : **1.** Kişi, zat, varlığın kendisi. **2.** Can. **3.** Gönül, iç dünya. **4.** Ruh. **5.** Arzu, istek, tutku. **6.** Kötü huy ve davranışların kaynağı.
- nimet** : **1.** İyilik, mutluluk, bağış, ihsan. **2.** Hayırlı mal, evlat, servet, sağlık, yiyecek, içecek gibi şeyler. **3.** Ekmek. **4.** Allah (c.c.) tarafından insanlara iman başta olmak üzere her çeşit iyiliğin verilmesi ve her çeşit zararın insandan uzaklaştırılması.
- niyaz** : Yalvarma, yakarma, dua.

O

- olgu** : **1.** Birtakım olayların dayandığı sebep veya bu sebeplerin yol açtığı sonuç, vakıa. **2.** Varlığı deneyle kanıtlanmış şey.

Ö

örf : 1. Güzel ve iyi iş, iyilik, ihsan. 2. Aklın ve dinin iyi ve güzel bulduğu, akıl tarafından reddedilmeyen güzel şeyler. 3. Yasalarla belirlenmeyen, halkın kendiliğinden uyduğu ve eskiden beri sürdürülen söz ve davranışlar.

R

Rab : 1. Yetiştiren, besleyen, büyüten, olgunlaştıran. 2. Allah (c.c.) 3. Yaratmış olduğu varlıkları sürekli gözetim altında tutan, tüm varlıkların hayatlarını devam ettirebilmeleri için onlarla ilgili doğal kurallar koyan, dünyada mutlu olmaları için katından kanunlar ve vahiyler gönderen.

Rahîm : “Yaratmış olduğu bütün varlıklara karşılıksız rızık veren, yarattıklarını koruyan, esirgeyen, bağışlayan, merhamet eden, ahirette ise sadece mümin kullarına şefkat edecek olan.” anlamında Allah’ın (c.c.) esma-i hüsnasından biri.

Rahman : “Dünyada bütün canlılara şefkat gösteren, mümin - kâfir ayrımı yapmaksızın insanlara merhamet eden, her türlü nimeti sürekli veren, rahmeti sonsuz olan.” anlamında Allah’ın (c.c.) esma-i hüsnasından biri.

rahmet : 1. İncelik, sevgi, şefkat, merhamet. 2. Birinin suçunu bağışlama, affetme. 3. Sevap, lütuf ve ihsan. 4. Bütün varlıkların iyiliğini arzu edip onlara her türlü yardımda bulunma isteği.

resul : Allah (c.c.) tarafından kendisine yeni bir kitap verilen, insanları hak dine çağırmakla, dinî ve toplumsal hayatı Allah’ın (c.c.) emirlerine göre düzenlemekle görevli olan peygamber.

rıza : Rız olma, hoşnut olma durumu.

rızık : 1. Kendisinden faydalanılan her şey. 2. Allah’ın (c.c.) tüm canlılara kendi katından verdiği yenilen, içilen, giyilen, maddi ve manevi yararlanan mallar, çocuklar, eşler, ilim, iman gibi şeylerin hepsi.

riayet etme : 1. Sayma, saygı, ağırlama, itibar etme. 2. Uyuma, boyun eğme.

rivayet : Bir olayın, haberin veya sözün başkalarına nakledilmesi, anlatılması.

S

sadık : 1. Doğru, gerçek. 2. Sağlam, güçlü, içten, samimi.

sahabi : 1. Arkadaş, dost, veli. 2. Hz. Peygamber (s.a.v.) zamanında yaşamış, Müslüman olarak Peygamber Efendimizi (s.a.v.) çok kısa süre de olsa görmüş, onun sohbetinde bulunmuş ve yine Müslüman olarak ölmüş kimse.

salih : 1. İyi, güzel, düzgün, faydalı, hayırlı. 2. Dinin emir ve yasaklarına uygun hareket eden, sorumluluk bilinci taşıyan, inancı ile amelleri arasında uygunluk bulunan samimi mümin. 3. İnancında, niyetinde, sözlerinde, davranışlarında dosdoğru olan ve hayatında doğruluğu benimseyen kimse.

sarf etmek : Harcamak, kullanmak.

- selamet** : Esenlik, iyilik, hayır ve güven.
- server** : Baş, efendi, son.
- sevk etmek** : Göndermek, götürmek, sürüklemek, itmek, yöneltmek.
- Sübhan** : Her türlü noksanlıktan, kusurdan uzak olan Allahü Teâlâ.
- sükunet** : Durgunluk, dinginlik, hareketsizlik, sessizlik, huzur, rahat, sükûn.
- sünnet** : **1.** Hz. Peygamber'in (s.a.v.) söz, fiil ve takrirlerini (onamalarını) içeren örnek davranışlar. **2.** Hz. Peygamber'in (s.a.v.) yapmış olduğu farz ve vacibin dışındaki tavsiyeler, öğütler.

Ş

- şehadet** : **1.** Tanıklık, şahitlik, bir şeyin doğru olduğuna inanma. **2.** "Allah'tan (c.c.) başka ilah olmadığına ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) onun kulu ve elçisi olduğuna inanırım." anlamına gelen "Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resulüh." cümlesini gönülden, inanarak ve anlamını bilerek söyleme.
- şer** : **1.** Kötülük, fenalık, kötü olan şey. **2.** Dinin ve aklın kötü gördüğü, zararlı kabul ettiği her şey. **3.** Bu dünyada hukuki yaptırımların ve kınamayı, ahirette de cehennem azabını ve Allah'ın (c.c.) gazabını gerektiren, kötü, zararlı, söz ve davranışlar.
- şeref** : **1.** Başkasının birine gösterdiği, saygının dayandığı, kişisel değer, onur. **2.** Toplumca benimsenmiş iyi şöhret.

T

- tahrifat** : Bir şeyin aslını bozma, değiştirme.
- takdis** : **1.** Yüceltme, arındırma, mübarek sayma. **2.** Allah'ı (c.c.); eksik sıfatlardan, kusurlardan, âcizlikten ve güçsüzlükten uzak tutma.
- takva** : **1.** Bilinçli davranma, uyanıklık, dikkatli olma, sakınma, korunma, korkma, endişelenme, kaygılanma. **2.** Allah'ı (c.c.) görüyormuşçasına bir bilinç içerisinde farzları, vacipleri hakkıyla yerine getirme, Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmak amacıyla nâfileleri çokça yapma ve sünneti yerine getirme. **3.** Haramları ve dinen şüpheli olan durumları dinin kötü gördüğü şeyleri terk etme.
- tasavvuf** : **1.** İslam'ın ruhi ve manevi yönünü öne çıkaran, insana Allah'ı (c.c.) görüyormuşçasına bir ibadet ve davranış bilinci kazandırmayı amaçlayan düşünce biçimi, hayat tarzı. **2.** Kötü huyları terk edip güzel huylar edinme, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) edep ve ahlakını davranış hâline getirme yolu.
- tasdik** : Doğrulama, doğruluğunu söyleme, onama.
- tavaf** : **1.** Dönme, çevresini dolaşma. **2.** Hac ve umre ibadetini yapacak kişinin Kâbe'nin çevresini yedi kez dönmesi.
- tayin etmek** : Belirlemek.

- tecelli** : 1. Belirme, görünme, ortaya çıkma. 2. Tasavvufta, Allahü Teala'nın (c.c.) zat ve sıfatlarının gönülde zuhur etmesi, görünmeyenin gönüllerde görünür hâle gelmesi.
- tefekür** : 1. Düşünme, derin düşünme, fikir yürütme, kavramaya çalışma, kafa yormaya çalışma. 2. Allah'ın (c.c.) ayetleri, yarattığı tüm varlıklar ve bu olaylar üzerinde kafa yorup düşünme, ibret alma, yaratan ile yaratılanlar arasında ilgi kurma, Allah'ın (c.c.) Rablığını kavramaya gayret etme.
- tefsir** : 1. Kapalı bir şeyi açma, bir manayı açığa çıkarma ve bir şeyi açıklama. 2. İnsanın bilgi birikimi ve Arap diline hâkimiyeti ölçüsünde Kur'an-ı Kerim metninin içerdiği manaları ortaya çıkarması, yorumlaması. 3. Kur'an ayetlerinin anlamlarını açıklamaya, hükümlerinin ve hükümlerin dayandığı gerekçeleri açığa çıkarmaya ve ayetleri belirli bir yöntem çerçevesinde yorumlamaya yarayan bilim dalı.
- tesbih** : 1. Allah'ı (c.c.) zatında, sıfatlarında, fiillerinde ve isimlerinde her türlü noksanlıktan uzak tutma. 2. Allah'ı (c.c.) yüceliğine layık olmayan kusur ve eksikliklerden, yanlış nitelermelerden gerek inanç gerekse söz ve kalp ile tenzih etme. 3. "Sübhânallah" sözünü söyleme.
- tesis etmek** : Kurmak, ortaya çıkarmak, oluşturmak.

U

- umre** : Hac mevsimi dışında, ihramlı olarak Kâbe'yi tavaf edip Safa ve Merve tepeleri arasında sa'y yaptıktan sonra tıraş olmak suretiyle ihramdan çıkarak yapılan ibadet.

Ü

- ümmet** : 1. Topluluk, cemaat, millet. 2. Din ve inanç birliği temelinde bir araya gelen ve aynı peygambere bağlanan insanlar topluluğu, bir din üzerinde birleşen millet.
- ümmi** : Okuma ve yazma bilmeyen.

V

- vahiy kâtibi** : Hz. Peygamber'e (s.a.v.) vahyedilen ayet ve sureleri vahyin başlangıcından kesilmesine kadar yazan sahabiler.
- varis** : Mirastan pay alma hakkı bulunan mirasçı.
- vasıta** : Araç, aracı.
- vebal** : 1. Sonunda ceza, şiddet ve azap olan fiil, davranış. 2. Günah, sorumluluk ve kötü sonuç. 3. Yapılan bir iş, tutum ve davranışın ahiret hayatı bakımından sorumluluğu.
- vesvese** : 1. Fısıltı, gizlice konuşma, şüphe, kuruntu, işkil. 2. Şeytanın aldatması ve ayartması veya kötü insanların etkisiyle kalbe gelen şeytani düşünce.

Y

- Yahudi** : Allah'ın (c.c.), Hz. Musa (a.s.) aracılığıyla İsrailoğullarına göndermiş olduğu Yahudilik inancına bağlı olan kimse.
- yermek** : **1.** Kötülüklerini söylemek, zemmetmek. **2.** Birinin veya bir şeyin kusurlarını ortaya koymak.

Z

- zalim** : **1.** Haksızlık eden, adaletsiz, hukuk dışı davranan. **2.** Baskı, şiddet ve işkence uygulayan.
- zan** : **1.** Şüphe, tereddüt, sanı, şek. **2.** Doğruluğu ya da yanlışlığı kesin olarak kanıtlanmayan şey.
- zat** : Kişi, kendi, öz.
- zerre** : Çok küçük parçacık.
- zikir** : **1.** Adını söylemek, sözünü söylemek, anmak. **2.** Okunması âdet olan duaları ve Kur'an ayetlerini sürekli tekrarlamak. **3.** Allah'ın (c.c.) bazı isimlerini, anlamlarını düşünerek belli sayıda belli miktarlarda okumak.
- ziyan** : Zarar, kayıp.
- zorba** : Gücüne güvenerek hükmü altında bulunanlara söz hakkı ve davranış özgürlüğü tanımayan (kimse) despot, diktatör.
- zuhr-i âhir** : **1.** En son öğle namazı. **2.** Cuma namazının şartlarının yerine gelmediği yer ve durumlarda, cuma namazı kıldıktan sonra o günün öğle namazının yerine geçmek üzere tekbir alarak kılınan namaz.
- zulüm** : Baskı, şiddet, eziyet, işkence, haksızlık etme, haddini aşma.
- züht** : **1.** Yüz çevirme, değer vermeme, terk etme. **2.** Ahirette mutlu olabilmek için kişiyi Allah'ı (c.c.) anmaktan alıkoyan şeylerden yüz çevirme; helalleri işleme, haramları terk etme ve ibadetleri yerine getirme. **3.** Kur'an ve sünnette dünya ve içindikiler nasıl tanıtıldıysa onları öylece kabul edip dünyaya ve dünyalıklara tapmama.

KAYNAKÇA

- Ahmet bin Hanbel. *el-Müsned*. İstanbul: Çağrı Yayınları,1992.
- Ahmet Yesevi. *Divan-ı Hikmet*. Haz. Hayati Bice. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2010.
- *Belirli Gün ve Haftalar*. Haz. Ebubekir Erdem. İstanbul: Erdem Yayınları, 2005.
- Buhârî, Ebu Abdullah Muhammed bin İsmail. *el-Camiu's-Sahih*. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1991.
- *Dinî ve Millî Şiirler Antolojisi*. Haz. Rıza Akdemir. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1991.
- *Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı*, (İlkokul 4 ve Ortaokul 5, 6, 7, 8. Sınıflar), Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2018.
- *Dinî Terimler Sözlüğü*. Haz. Ahmet Nedim Serinsu, Mehmet Sürmeli, Arif Alkan, Ömer Akyürek, Bilal Deliser, Ayhan Baştürk, Ali Çınar, Yusuf Mavili. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2010.
- Ebu Davud, Süleyman bin Eş'as. *es-Sünen*. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.
- Ersoy, M. Âkif. Safahat. Haz. M. Ertuğrul Düzdağ. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2015.
- Hamidullah, Muhammed. *İslam Peygamberi*. Çev. Salih Tuğ. İstanbul: İrfan Yayınevi, 1990.
- Hamidullah, Muhammed. Casim AVCİ. “*Uhud Gazvesi*” Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. Cilt 42. İstanbul: İslam Araştırma Merkezi Yayınları, 2012.
- İbn-i Hişam, Ebu Abdullah Abdülmelik. *es-Siretü'n-Nebeviyye*. Çev. Hasan Ege. İstanbul: Ravza Yayınları, 2012.
- İbn-i İshak, Muhammed. *es-Siretü'n-Nebeviyye*. Çev. M. Şafi Billik. İstanbul: Düşün Yayıncılık, 2012.
- İbn-i Kesir, Ebu'l - Fida İmaduddin Ömer. *es-Siretü'n-Nebeviyye*. Çev. Hanefi Akın. İstanbul: Çelik Yayınevi, 2013.
- İbn-i Kesir, Ebu'l - Fida İmaduddin Ömer. *Peygamberler Tarihi*. Çev. Mahmut Varhan ve Hasan Ali Saygın. İstanbul: Karınca-Polen Yayınları, 2011.
- İbn-i Sa'd, Muhammed. *Tabakât*. Çev. Musa Kazım Yılmaz. İstanbul: Siyer Yayınları, 2015.
- İbn-i Mâce, Ebu Abdullah Muhammed bin Yezid el-Kazvini. *es-Sünen*. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.
- *İlmihâl II*, Haz. H. Yunus Apaydın, M. Âkif Aydın, Ali Bardakoğlu, Mustafa Çağrırcı. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2007.
- Köksal, M. Âsım. *Peygamberler Tarihi*, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1996.
- *Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Mealî*. Haz. Hayrettin Karaman, Ali Özek, İbrahim Kâfi Dönmez, Mustafa Çağrırcı, Sadrettin Gümüş, Ali Turgut. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2017.

- *Kur'an-ı Kerim Meali*. Haz. Halil Altuntaş ve Muzaffer Şahin. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2017.
- *Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir*, Haz. Hayreddin Karaman, Mustafa Çağrı, İbrahim Kâfi Dönmez, Sadrettin Gümüş. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2008.
- Malik bin Enes, *el-Muvatta*. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.
- Müslim, Ebu'l-Hüseyin Müslim bin Haccac El-Kuşeyri. *el-Camiu's-Sahih*. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.
- Nesaî, Ebu Abdurrahman Ahmed bin Şuayb. *es-Sünen*. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.
- Numanoğlu, Cengiz. Şuûr. İstanbul: Sahaflar Kitap Sarayı, 2015.
- Özyazıcı, Alparslan. *Alkollü İçkiler, Sigara ve Diğerleri*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2001.
- Pekşen, Ahmet Mahir. *Sevgi Dünyası*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1993.
- Sariçam, İbrahim. Hz. *Muhammed ve Evrensel Mesajı*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2004.
- Tirmizî, Ebu Nisa Muhammed bin İsa. *es-Sünen*. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.
- Tuncalp, Enver. *İnandım, İman Ettim*. İstanbul: Şark Matbaası, 1974.
- *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2012.
- Yazgan, Bestami. *Çiçek Güzeli*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1994.
- *Yazım Kılavuzu*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2012.
- Yunus Emre. *Yunus Emre Divanı*. Haz. Mustafa Tatçı. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2015.
- Yücel, İrfan. *Peygamberimizin Hayatı*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2016.

GÖRSEL KAYNAKÇA

1. ÜNİTE

- **sayfa 9:** shutterstock.com / 230429491 / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 11-1:** shutterstock.com / 641373781 / (Erişim tarihi: 20.10.2018)
- **sayfa 11-2:** shutterstock.com / 81922699 / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 13:** shutterstock.com / 330979565 / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 14-1:** duaile.com/esmaul-husna/attachment/allah-esmaul-husna-husnu-hat/ (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 14-2:** shutterstock.com / 576774592 / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 15-1:** haberlutfen.com/iftar-sofralari-turk-kizilayi-ile-senleniyor/ (Erişim tarihi: 30.04.2019)
- **sayfa 15-2:** shutterstock.com / 739518631 / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 17-1:** shutterstock.com / 186578717 / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 17-2:** shutterstock.com / 1026820747 / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 20:** shutterstock.com / 368151098 / (Erişim tarihi: 30.04.2019)
- **sayfa 21-1:** shutterstock.com / 639053296 / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 21-2:** shutterstock.com / 617305334 / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 24-1:** shutterstock.com / 400407766 / (Erişim tarihi: 20.10.2018)
- **sayfa 24-2:** shutterstock.com / 720903148 / (Erişim tarihi: 7.04.2021)

2. ÜNİTE

- **sayfa 31:** dinkulturu.gen.tr/cemaatle-kilinan-namazlar-hangileridir/ (Erişim tarihi: 23.09.2018)
- **sayfa 32:** shutterstock.com / 713972854 / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 33:** shutterstock.com / 434531029 / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 34:** shutterstock.com / 246533704 / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43:** Yayınevi arşivi
- **sayfa 45:** shutterstock.com / 252613780 / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 46:** tokat.diyaret.gov.tr/Sayfalar/contentdetail.aspx?ContentId=406&MenuCategory=Kurumsal / (Erişim tarihi: 8.11.2018)
- **sayfa 48:** shutterstock.com / 200924921 / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 49:** Yayınevi arşivi
- **sayfa 50:** shutterstock.com / 652078282 / (Erişim tarihi: 5.10.2018)

3. ÜNİTE

- **sayfa 58:** yesilay.org.tr/tr/yayinlar/afisler / (Erişim tarihi: 23.09.2018)
- **sayfa 59:** shutterstock.com / 228064051 / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 61:** shutterstock.com / 1086016082 / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 63-1:** shutterstock.com / 232498183 / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 63-2:** shutterstock.com / 428696470 / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 65:** shutterstock.com / 774315766 / (Erişim tarihi: 4.10.2018)
- **sayfa 66:** shutterstock.com / 676791163 / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 67-1:** shutterstock.com / 200762591 / (Erişim tarihi: 23.10.2018)
- **sayfa 67-2:** shutterstock.com / 1085225093 / (Erişim tarihi: 6.10.2018)

4. ÜNİTE

- **sayfa 73:** [shutterstock.com / 56033224](https://shutterstock.com/56033224) / (Erişim tarihi: 23.09.2018)
- **sayfa 74:** [shutterstock.com / 633926213](https://shutterstock.com/633926213) / (Erişim tarihi: 8.04.2021)
- **sayfa 75:** onlinekuran.net/mukabele/bilgisayar-hatti-2/30/17 / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 77:** mumsema.org/misafir-sorulari/249349-hz-muhammedin-arapca-yazilisi.html / (Erişim tarihi: 8.11.2018)
- **sayfa 78:** islamansiklopedisi.org.tr/arabistan / (Erişim tarihi: 30.04.2019)
- **sayfa 80:** scdwae.blogspot.com/2015/12/sayyidina-umar-bin-khattab-ra.html / (Erişim tarihi: 4.10.2018)
- **sayfa 84:** [shutterstock.com / 1029282109](https://shutterstock.com/1029282109) / (Erişim tarihi: 23.09.2018)
- **sayfa 86:** [shutterstock.com / 658190758](https://shutterstock.com/658190758) / (Erişim tarihi: 23.09.2018)
- **sayfa 88:** mekkemedineumre.com/uhud-dagi-okcular-tepesi/ (Erişim tarihi: 4.10.2018)
- **sayfa 90:** bilgeniz.com/hendek-savasi-nedenleri-sonuclari-onemi-ve-tarihi-kisaca-ozeti/ (Erişim tarihi: 4.10.2018)
- **sayfa 93:** [shutterstock.com / 1147928369](https://shutterstock.com/1147928369) / (Erişim tarihi: 23.09.2018)

5. ÜNİTE

- **sayfa 101:** [shutterstock.com / 388781440](https://shutterstock.com/388781440) / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 102-1:** [shutterstock.com / 37772341](https://shutterstock.com/37772341) / (Erişim tarihi: 6.10.2018)
- **sayfa 102-2:** sehitliklerimiz.com/ankara-sehitlikleri/sakarya-sehitligi / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 104-1:** [shutterstock.com / 1110971708](https://shutterstock.com/1110971708) (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 104-2:** [shutterstock.com / 693226837](https://shutterstock.com/693226837) / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 104-3:** [shutterstock.com / 210885883](https://shutterstock.com/210885883) / (Erişim tarihi: 30.04.2019)
- **sayfa 104-4:** [shutterstock.com / 1171321060](https://shutterstock.com/1171321060) / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 106:** [shutterstock.com / 20197924](https://shutterstock.com/20197924) / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 107:** [shutterstock.com / 1160388067](https://shutterstock.com/1160388067) / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 109-1:** [shutterstock.com / 421520935](https://shutterstock.com/421520935) / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 109-2:** [shutterstock.com / 215859100](https://shutterstock.com/215859100) / (Erişim tarihi: 30.04.2019)
- **sayfa 111:** [shutterstock.com / 152693909](https://shutterstock.com/152693909) / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 112:** [shutterstock.com / 239968573](https://shutterstock.com/239968573) / (Erişim tarihi: 5.10.2018)
- **sayfa 113:** erkenbaski.org/ne-ne-zaman-nasil-nedir/mahya-nedir-mahya-ne-anlama-geliyor-tdk / (Erişim tarihi: 5.10.2018)

CEVAP ANAHTARI

1. ÜNİTE

A. BÖLÜMÜ

B. BÖLÜMÜ

1. B 2. C 3. B 4. A 5. C

C. BÖLÜMÜ

risalet - doğru - iyiye - güzel - erdemli - 6666 - 114 - anlamaya - insanlığın - okurken

Ç. BÖLÜMÜ

1. Y 2. D 3. D 4. Y

D. BÖLÜMÜ

innâ - nestağfiruke - netûbü - aleykel - neşkürüke - nekfürük - netrukü - na'büdü - ve nescüdü - rahmeteke - azâbek - mülhık.

E. BÖLÜMÜ

Soldan Sağa

1. Peygamber 2. İlahi kitap 3. Tevrat 4. Tebliğ
5. Mucize 6. Muhammed 7. Suhuf 8. İsmet 9. Kunut

Yukarıdan Aşağıya

1. Emanet 2. Kur'an-ı Kerim 3. Vahiy 4. İncil 5. Risalet
6. Fetanet

2. ÜNİTE

A. BÖLÜMÜ

B. BÖLÜMÜ

1. C 2. D 3. B 4. D 5. A
6. C 7. D

C. BÖLÜMÜ

nafile - hadesten taharet - kıraat - cemaatle - sünnet - yatsı - rükû - secdesi - yardımlaşma - necasetten taharet

Ç. BÖLÜMÜ

keyfe - Rabbüke - yec'al - ersele - tayran - bihicâretin - keasfin.

D. BÖLÜMÜ

1. Namaz 2. Nafile 3. İstikbali kıble 4. Salat
5. Kıyam 6. Ezan 7. Abdest 8. Zekeriya
9. Teravih 10. Vitir 11. Rükû 12. Cami
13. Cenaze 14. İftitah tekbiri 15. Ebrehe

3. ÜNİTE

A. BÖLÜMÜ

B. BÖLÜMÜ

C. BÖLÜMÜ

1. C 2. D 3. B 4. B

Ç. BÖLÜMÜ

1. D 2. D 3. Y 4. D 5. Y
6. D

D. BÖLÜMÜ

yedâ - eġnâ anhü - keseb - nârân - hammâletel - cîdihâ - mesed

4. ÜNİTE

A. BÖLÜMÜ

B. BÖLÜMÜ

1. Hz. Hatice (r.a.) - Hz. Ali (r.a.) - Hz. Zeyd (r.a.) - Hz. Ebu Bekir (r.a.)
2. Öğrenci dolduracak.

C. BÖLÜMÜ

1. C 2. B 3. D 4. B 5. D
6. B 7. B 8. C

Ç. BÖLÜMÜ

1. Y 2. D 3. D 4. Y 5. D
6. Y 7. D 8. Y

D. BÖLÜMÜ

nasrullahi - raeytennâse - dînillahi - bihamdi - vestaġfirh - kâne

5. ÜNİTE

A. BÖLÜMÜ

B. BÖLÜMÜ

Peygamber ve ehl-i beyt sevgisi - Vatan sevgisi - Millet sevgisi - Bayraġımıza saygı - İstiklâl Marşımıza saygı - Şehit ve gazilerimizi minnet ve şükranla anma

C. BÖLÜMÜ

1. C 2. B 3. A 4. B

Ç. BÖLÜMÜ

baġımsızlığımız - ibadet - kaynaşmasına - Mescid-i Aksâ'ya - Miraç - şehit - bayraġımız - ziyaret